

## Juã Jesucristo ye quetire oja'que ni'i

*A'ti pũrĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i*

Ã'rĩ judío masũ Zebedeo macũ, Santiago acabiji nicũ niwĩ. Cũ paco Salomé wãmetico niwõ. Co Jesú paco María ma'mio nico niwõ. Tojo weegu Jesú Juã basucũ nicũ niwĩ. Ne waropũre Juã wa'i wẽjẽrĩ masũ nicũ niwĩ. Ã'rĩta Jesú besecũú'cãrã wa'terore cũ upũtu ma'igũ waro nicũ niwĩ. Cũ, cũ ma'mi Santiago me'rã tojo wa'abosa'a nirõ marĩrõ ì'oduarã niyucã, Jesú narẽ Boanerges pisucũ niwĩ. Tojo ní'gũ, “Bũpo Põ'rã” weronojõ pũrĩrõ ucũ'u ní'gũ, tojo nicũ niwĩ. Juã Jesú me'rã sijagu cũ bu'egu nicũ niwĩ. Juãta Pedro me'rã Jesú masáca be'ro cũrẽ sĩosõrõcũuocaperũ o'mawã'cãcaterore Pedro dũporo ti perũre ejamũ'tãcũ niwĩ.

A'ti pũrĩ judío masã nitirãrẽ oja'caro weronojõ ojano'caro niwũ. Tojo nicã Jesú bu'esere sirutu'cãrã cũ yere na da'ra'quere añurõ waro ojano'butiacaro niwũ. A'ti pũrĩ ãjõpeose cjasere, ma'ise cjasere ucũyũ'rũnu'cã'a. A'ti pũrĩ Jesure ãjõpeodutiro cũ weeseti'caronojõta, cũ ucũ'caronojõta ojano'o.

*Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ cũ a'ti'que ni'i*

<sup>1</sup> Ne waropũta a'ti turi weese dũporo Õ'acũ macũ cũ me'rã nitojacũ niwĩ. Õ'acũ nisetisere ì'oacjũ cũ quẽ'rã Õ'acũta nicũ niwĩ. <sup>2</sup> Ne waropũ Õ'acũ me'rã ni dũ'pocãtitojacũ niwĩ. <sup>3</sup> Õ'acũ cũ macũ me'rã nipe'tisere weecũ niwĩ. Nipe'tise cũ me'rã weeno'que ni'i. <sup>4</sup> Õ'acũ macũ catise pe'titise o'ogu nimi. Tojo nicã a'ti turicjãrãrẽ sĩ'ose weronojõ nimi. Cũ añusere, diacjũ cjasere ì'omi. <sup>5</sup> Cũ a'ti turicjãrã na'itĩ'arõpũ weronojõ nirãrẽ añusere

cũ pacu ye cjasere i'ogũ a'tigu weecu niwĩ. Na'it'i'ase s'i'osere cã'mota'amasitisa'a. A'te weronojõ ña'ase cãrẽ põtẽoticaro niwũ.

<sup>6</sup> Õ'acũ cũ macũ a'tise duporo umu ni'cũrẽ o'ómu'tacu niwĩ. Cũ yu'u weronojõ Juã wãmetiwĩ. <sup>7</sup> Juã Õ'acũ macũ a'ti turicjãrãrẽ s'i'oweegu a'tiatjere ucũmu'tãgũ niwĩ. Nipe'tirã Õ'acũ macũrẽ ëjõpeoato nĩgũ tojo weewĩ. <sup>8</sup> Cũ a'ti turicjãrãrẽ s'i'oweegu waro nitiwĩ. Tojo weronojõ o'ogu, s'i'oweegu a'tiacju ye cjasere weremu'tãrĩ masũ a'ticu niwĩ. <sup>9</sup> Titare s'i'ogũ waro Jesucristo a'ti turipure bajuatojacu niwĩ. Cũta nipe'tirãrẽ Õ'acũ ye cjasere i'ocu niwĩ.

<sup>10</sup> Maataputa Õ'acũ cũ me'rã a'ti di'tare weecu niwĩ. Cũ a'topu nicã, cũ wéeca di'tacjãrã nimirã, cãrẽ i'a-masiticãrã niwã. <sup>11</sup> Cũ ya di'tapu a'ticu niwĩ. Tocjãrã cũ ya di'tacjãrã pe'le cãrẽ ñe'etiwã. <sup>12</sup> Ni'cãrãrã cãrẽ ñe'e ëjõpeowã. Nipe'tirã cãrẽ ëjõpeorãrẽ Õ'acũ põ'rã sãjãcã weewĩ. <sup>13</sup> Õ'acũ põ'rã nise pacusumua põ'rãtise weronojõ niwe'e. Cũ macũrẽ ëjõpeose me'rã pe'le cũ põ'rã nino'o.

<sup>14</sup> Õ'acũ macũ Õ'acũ nisetisere i'ogũ, a'ti turipure a'ticu niwĩ. Masũ ëjãtjãgũ, ãsã me'rã niwĩ. Masãrẽ ma'iyu'ruwĩ. Nipe'tise cũ ucũ'que, tojo nicã cũ wee'que diacjũ niwũ. Cũ Õ'acũ weronojõ tutuayu'rugũ, añuyu'rugũ niwĩ. Cũ tojo weesetisere i'awũ. Cũ Õ'acũ macũ ni'cũta nimi. Tojo weegu cũ pacu weronojõ nimi. <sup>15</sup> Juã Õ'acũ macũ ye quetire weregu, a'tiro niwĩ:

—Ã'rĩta nimi yu'u musãrẽ ucũ'cu. A'tiro nimiwũba: “Be'ropu ni'cũ a'tigusami. Cũ yu'u bajuase duporopu nitojacu niwĩ. Tojo weegu cũ yu'u nemorõ nimi”, niwĩ Juã.

<sup>16</sup> Marĩ nipe'tirã cũ añuse o'osere ñe'eticã weewe'e. Nipe'tirã ñe'enu'cũcã'a. <sup>17</sup> Õ'acũ dutise Moisé me'rã o'ono'caro niwũ. Jesucristo me'rã pe'le Õ'acũ marĩrẽ ma'isere masĩno'o. Tojo nicã diacjũ cjasere masĩno'o.

<sup>18</sup> Ne ni'cũ Õ'acũrẽ ĩ'aticũ niwĩ. Cũ macũ ni'cũta cũ me'rá ninu'cũgũ cũ pacũre marĩrẽ masĩcã weewĩ.

*Juã masãrẽ* wãmeyeri masũ Jesucristo ye cjasere were'que ni'i

(*Mt 3.3,11-12; Mr 1.2-3,7-8; Lc 3.4-6,15-17*)

<sup>19</sup> Jerusalécjãrã judío masã wiorã, pa'iare Juã tiropũ sërĩtiña'dutirã o'ócãrã niwã. Tojo nicã Leví ya curu-acjãrãrẽ o'ócãrã niwã. Na cũ tiropũ etarã, “¿Ñamũnojõ waro nibutiamiti mũ'u?” niwã cãrẽ.

<sup>20</sup> Cũ narẽ diacjũ yũ'tiwĩ:

—Yũ'u Õ'acũ bese'cũ Cristo mejëta ni'i.

<sup>21</sup> Na cãrẽ apaturi sërĩtiña'wã:

—¿To pũrĩcãrẽ ñamũnojõ niti? ¿Mũ'u todũporocjũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Elía mejëta niti?

Juã narẽ yũ'tiwĩ:

—Niwe'e.

Na cãrẽ apaturi sërĩtiña'nemowã tja:

—¿Mũ'u sõ'onícũ Õ'acũ yere weremũ'tãrĩ masũ, masã na “A'tiacjũ niapũ” na ní'cũ mejëta niti?

Juã narẽ “Niwe'e”, niwĩ.

<sup>22</sup> Cũ tojo nicã tu'orã, cãrẽ “¿To pũrĩcãrẽ ñamũnojõ niti mũ'u? Ûsã queoro mũ'u yũ'tisere miasĩ'rĩsa'a ùsãrẽ o'ócãrã tiropũ. ¿Mũ'u basu de'ro tu'oña'ti mũ'u?” ni sërĩtiña'wã.

<sup>23</sup> Juã narẽ yũ'tiwĩ:

—Dũporocjũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Isaía wãmetigũ ní'caronojõta “Ni'cũ yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ caricũnu'cũbajaque'atigusami” nino'cũ ni'i. Isaía a'tiro nicũ niwĩ:

Marĩ wiogũ a'tiatjĩ ma'arẽ apoyuya.

Diacjũca ma'a, añurĩ ma'a quẽ'rãrõ weronojõ weeyuya, ni ojacũ niwĩ.

Marĩ wioḡu a'tiati dɔporo mɔsã nisetisere apoyuya, mɔsã wãcũsere dɔcayuya nĩḡũ, tojo nicɔ niwĩ.

<sup>24-25</sup> Juārē sērītiña'cārā, fariseo masā o'ó'cārā cūrē sērītiña'nemowā tja:

—To pūrīcārē mu'u Ō'acũ bese'cu Cristo, o Elía o sō'onícũ Ō'acũ ye queti weremu'tārĩ masũ nitimigũ, ¿de'ro weegu wāmeyeti?

<sup>26</sup> Juā narē niwĩ:

—Yu'u aco me'rā wāmeye'e. Apĩ ni'cũ mɔsā wa'teropure mɔsā ĩ'amasītigũ nimi. <sup>27</sup> Cũ yu'u be'ro werenu'cãḡũsami. Be'ropũ werenu'cã'cu nimigũ, yu'u nemorō niyu'rũnu'cãmi. Yu'u pe'e mejō nigũ waro ni'i. Cũ ye sapatu tuweemasītigũ weronojō cūrē ne ni'cārōwijimasītisa'a, niwĩ Juā.

<sup>28</sup> A'te Betania wāmetiro Jordá wāmetiri maa siaquijipu tojo wa'awũ. Topũ Juā masārē wāmeyewĩ.

*Ō'acũ* cũ bese'cu masārē yu'ruoatje ni'i

<sup>29</sup> Tojo wa'áca be'ro ape numũ pe'e Juā Jesú a'ticā ĩ'awĩ. Cūrē ĩ'agũ, a'tiro niwĩ:

—Ī'aña, ā'rĩ nimi Ō'acũ o'óḡũ. Cũ oveja wĩ'magũ na wējē ũjũamorōpeogu weronojō nimi. Cũ wērīse me'rā a'ti turicjārā ña'arō wee'quere acobojogũsami. <sup>30</sup> Yu'u mɔsārē todɔporopure a'tiro ucũḡũ, ā'rīrēta ucũwũ. A'tiro niwũ:

—Be'ropũ ni'cũ a'tigũsami. Cũ yu'u bajuase dɔporopũ nitojacũ niwĩ. Tojo weegu cũ yu'u nemorō nimi.

<sup>31</sup> Yu'umarīcā cūrē masīticāti. Masītimigũ, Israe curuacjārā cūrē masīato nĩḡũ narē aco me'rā wāmeyegu a'tiwũ, niwĩ Juā.

<sup>32</sup> Juā ninemowĩ tja:

—Cārũ Espiritu Santu buja weronojō bajugu dijati, ā'rĩ Jesú bu'ipu ejapejami. <sup>33</sup> Ne waro cūrē ne ĩ'amasītiwũ. Todɔporopũ Ō'acũ yu'ure aco me'rā wāmeyedutigũ, a'tiro

niwī: “Mu'u Espíritu Santu dijati, ni'cūpure ejapejacã ĩ'agūsa'a. Cū masārē Espíritu Santure o'oacjū nigūsamī”, niwī Ō'acū. <sup>34</sup> A'te tojo wa'acã, yu'u cūrē ĩ'amasīwū. Tojo weegu musārē were'e. Cūta nimi Ō'acū macū, ni werewī Juã.

*Ne waro Jesú bu'erã ninu'cã'que ni'i*

<sup>35</sup> Tojo wa'áca be'ro ape nūnu Juã cū wāmeyewuaroputa niwī tja. Ūsã puarã, yu'u, tojo nicã André Juã bu'erã niwū. <sup>36</sup> Titare Jesú ūsã pu'to yu'rūacã ĩ'agū, Juã a'tiro niwī:

—Ī'aña, ã'rī nimi Ō'acū o'ógū. Oveja wī'magū weronojō nimi.

<sup>37</sup> Cū tojo nisere tu'orã, ūsã Juārē sirutumi'cārã Jesú pe'ere sirutunū'cāwū. <sup>38</sup> Ūsã tojo weecã, Jesú ūsārē majāmi'lawī.

—¿Ñe'enojōrē ūati? niwī.

Ūsã cūrē yu'tiwū:

—Rabbí ¿no'opū niati mu'u? niwū. Rabbí, ūsã ye me'rã níró, “Ūsārē bu'egu” nisī'rīrō wee'e.

<sup>39</sup> Cū ūsārē niwī:

—Te'a. Ī'arã a'tia, niwī.

Ūsã cū me'rã wa'awū. Ñamica'apū niyucã, cū me'rã nina'ia wa'awū.

<sup>40</sup> André, yu'u me'rã Jesure sirutugū, Simó Pedro acabiji niwī. <sup>41</sup> Cū, cū ma'mi Simórē maata a'magū wa'awī. Cūrē nicū niwī:

—Mesías masārē yu'rūoacjū, Ō'acū o'óguti ní'cure bo-caejapū, nicū niwī. Mesías, Cristo Ō'acū bese'cū nisī'rīrō wee'e.

<sup>42</sup> André Simórē Jesú tiropū pijiejawī. Cūrē ĩ'agū, Jesú a'tiro niwī:

—Mu'u Simó ni'i, Joná macū. Be'ro mu'u Cefas wāmetigusa'a, niwī. Cefas, ūsã ye me'rã níró, Pedro “ūtāgã” nisī'rīrō wee'e.

*Jesú Felipere, Natanaerē* piji'que ni'i

<sup>43</sup> Be'ro cja n̄m̄m̄ Jesú Galileap̄m̄ wa'asī'rīwī. Cū top̄m̄ wa'ase d̄p̄oro Felipe wāmetiḡure bocaaja, niwī:

—Te'a yu'u me'rā.

<sup>44</sup> Felipe Betsaida wāmetiri macācjū niwī. Pedro quē'rā, André cū acabiji me'rā ti macācjārāta niwā. <sup>45</sup> Felipe Jesú “Te'a” nicā tu'ogu, Natanaerē pijigu wa'awī. Cū tirop̄m̄ ejaḡu, cūrē nicu niwī:

—Ūsā Ō'acū bese'cu, Moisé cū ya pūrīp̄m̄ oja'cure bo-caejap̄m̄. Ō'acū ye queti werem̄'tārī masā quē'rā cūrēta ojacārā niwā. Na oja'cu Jesú Nazarecjū José macū na nino'gū niami.

<sup>46</sup> Natanae cūrē nicu niwī:

—¿M̄'u tu'oña'cā, Nazarep̄ure añurā nibosari?

Felipe cūrē yu'ticu niwī:

—Te'a ī'arā marī.

<sup>47</sup> Jesú Natanae a'ticā ī'agū, cūrē niwī:

—Ā'rī nimi Israe curuacjū waro. Ō'acū uaro queoro weegū nimi. Ne nisoose moomi.

<sup>48</sup> Jesú tojo nicā tu'ogu, Natanae cūrē sērītiña'wī:

—¿De'ro wee m̄'u yu'ure masīti?

Jesú Natanaerē yu'tiwī:

—Yu'u m̄'urē Felipe pijise d̄p̄oro ī'atojap̄m̄. M̄'u yucu higuera wāmeticjū docap̄m̄ niap̄m̄.

<sup>49</sup> Natanae cūrē niwī:

—Ūsārē bu'eḡu, m̄'u Ō'acū macū Israe curuacjārā wioḡu ni'i.

<sup>50</sup> Jesú cūrē niwī:

—¿M̄'u “Higueraḡu docap̄m̄ niap̄m̄” niseacārē tu'ogu, yu'ure ējōpeoti? Be'rop̄ure m̄'u a'te nemorō añuse waro ī'agūsa'a, niwī.

<sup>51</sup> Jesú ninemowī:

—Nirōta ni'i. Be'rop̄m̄ musā u'muse pārcā ī'arāsa'a. Yu'u Ō'acū macū masū weronojō up̄tiḡu ni'i. Ō'acūrē

wereco'terã u'musecjãrã yu'u tiropu dijati, mujãamujãcã  
i'arãsa'a, niwĩ Jesú.

## 2

*Jesú cũ* tutuaro me'rã i'onu'cã'que ni'i

<sup>1</sup> I'tia numu Felipere, Natanaerẽ Jesú pijíca be'ro Galileapure Caná wãmetiri macãpu ni'cũ omocã du'tewĩ. Cũrẽ bosenumu weepeowã. Jesú paco topu nico niwõ. <sup>2</sup> Ûsã quẽ'rãrẽ Jesú me'rã pijiwã. <sup>3</sup> Na bosenumu weeri cura vino na sĩ'rĩsere tojaque'a wa'awã. Tojo weego Jesú paco co macãrẽ niwõ:

—Macũ, vino pe'tia wa'apu.

<sup>4</sup> Cũ core yu'tiwĩ:

—¿De'ro weeacjo yu'ure wereti? Yu'u pacu cũ'que ejawe'e yu'ure yujupu, niwĩ.

<sup>5</sup> Tojo nimicã, co pe'e ti wi'i tĩaco'terãrẽ niwõ:

—Nipe'tise cũ dutisenãcũ queoro weeya.

<sup>6</sup> Topu seisparu ãtã me'rã wee'queparu niwũ. Judío masã ña'asere coerã aco poseyeparu niwũ. Ni'cãrũrẽ aco cincuenta o setenta litro sãjãseparu niwũ. <sup>7</sup> Jesú ti wi'i tĩaco'terãrẽ niwĩ:

—A'teparupu acore piosãaña.

Na cũ dutironojõta weewã. Teparure añurõ piosãamu'-muõ'owã. <sup>8</sup> Tojo wéeca be'ro Jesú narẽ niwĩ:

—Cã'rõ bosenumu su'ori weegú tiropu waamii, miaña, niwĩ.

Na “Jaũ” ni, miawã.

<sup>9</sup> Ti bosenumu su'ori weegú Jesú weesere masĩticu niwĩ. Topu tĩaco'terã dia'cũ aco ní'quere cũ vino ducayu'quere masĩwã. Ti bosenumu su'ori weegú tere sĩ'rĩña'gũ, omocã du'te'cure pijio, niwĩ:

<sup>10</sup> —Ne waro vino tīarā, añusere tīamũ'tāsama. Pajiro sī'ríca be'ropũ mejō nisema tīabu'ipeosama. Mũ'u añuse vino pe'ere be'ropũ tīadutiapā.

<sup>11</sup> Jesú a'tere Galilea wāmetiro Caná wāmetiri macāpũ weewī. A'te ne waro cū tutuaro me'rā wee'lonũ'cā'que ni'i. Tere ī'arā, ũsā cū bu'erā cūrē ējōpeowũ.

<sup>12</sup> Tojo wa'áca be'ro Jesú Capernau wāmetiri macāpũ wa'awī. Cū paco, cū acabijirā cū me'rā wa'awā. Ũsā cū bu'erā quē'rā wa'awũ. Ti macāpũre ũsā pejeti nũmũrī niwũ.

*Jesú Ő'acũ wi'ipũ nirārē cō'awĩrō'que ni'i  
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

<sup>13</sup> Judío masā bosenuũmũ Pascua wāmetiri bosenuũmũ dũporo niwũ. Ti bosenuũmũ na ñecũsumũa Egiptopũ ni'cārā wija'quere wācũrī bosenuũmũ niwũ. Ti bosenuũmũ dũporocā Jesú Jerusalépu wa'awī. <sup>14</sup> Topũ etagũ, Ő'acũ wi'ipũ wa'awī. Ti wi'ipũre wal'icũrā duarārē ī'awī. Na wecũare, ovejare, tojo nicā bujare duawā. Na wējē, Ő'acũrē ũjũamorōpeojā niwā. Āpērā quē'rā apeye di'ta cjasere niyeru dũcayuri masā topũ dujiwā. <sup>15</sup> Na tojo weecā ī'agũ, Jesú tārārī dare apowī. Ti da me'rā wal'icũrā duarārē, na yarā ovejare, wecũare tārānũrũwĩrōpe'ocā'wī. Niyeru dũcayuri masā pe'ere niyerure órēstedijowī. Na ye mesarire tuuquecũu-pe'ocā'wī. <sup>16</sup> Buja duarārē niwī:

—Ā'rārē miiwijaaya. Yũ'u pacũ ya wi'ire duari wi'i weeticā'ña.

<sup>17</sup> Cū tojo weecā ī'arā, todũporocjũ Davi cū oja'quere ũsā wācũwũ. Cū a'tiro ojacũ niwī:  
Ő'acũ, mũ'u ya wi'ire ma'iyũ'rũmajā'a.  
Na mũ'u ya wi'ire ña'arō weecā ī'agũ, pũrō bujaweti'i, ni ojacũ niwī.



<sup>18</sup> Judío masã wiorã cã cõ'awĩrõcã ĩ'arã, Jesure sērĩtiña'wã:

—¿Noanojõ dutiro me'rã mu'ũ duari masãrẽ cõ'awĩrõ-masĩti? Mu'ũ tojo weemasĩsere weeĩ'ose me'rã ĩ'oña ũsãrẽ.

<sup>19</sup> Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—A'ti wi'ire cõ'acã'ña. I'tia nũmu be'ro yu'ũ apoguti tja.

<sup>20</sup> Wiorã cãrẽ niwã:

—Basiowe'e. A'ti wi'ire wéerã, cuarenta y seis cã'marĩ yoogowã. ¿Mu'ũ pe'e i'tia nũmu be'ro tu'ajanũ'cõgũsari tja? niwã.

<sup>21</sup> Jesú ti wi'ire ucũgũ, cã ya upũre ucũgũ weewĩ. <sup>22</sup> Ũsã cã ucũ'quere cã wērĩ masáca be'ropũ tu'omasĩwũ. Tere wãcũrã, cã ucũ'quere “Diacjũta nipi”, ni ějõpeowũ. Tojo nicã Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ cãrẽ oja'que quẽ'rãrẽ ějõpeowũ.

*Jesú masã wãcũsere ĩ'ape'ocã'sami nise ni'i*

<sup>23</sup> Pãjãrã Jerusalẽpũ Pascua bosenuũmũrẽ nerẽwã. Na Jesú tutuaro me'rã weeĩ'osere ĩ'awã. Tere ĩ'arã, Ō'acũ o'ó'cũ nimi nĩrã, cãrẽ ějõpeowã. <sup>24-25</sup> Jesú pe'e narẽ ĩ'amasĩpe'ogũ, ne ãpẽrã werero marĩrõ cã basu masã na wãcũsere masĩpe'ocã'wĩ. Tojo weegũ cã “Yu'ũre ějõpeoma”, nitiwĩ.

### 3

*Nicodemo Jesú me'rã ucũ'que ni'i*

<sup>1</sup> Ni'cũ fariseo masũ Nicodemo wãmetigũ niwĩ. Cũ ãpẽrã judío masã wiorã me'rã niwĩ. <sup>2</sup> Ni'cã ñami Nicodemo Jesú tiropũ ĩ'agũ etawĩ. Jesure ucũwĩ:

—Ũsãrẽ bu'egũ, Ō'acũ mu'ũ me'rã nimi. Tojo weegũ cã tutuaro o'oro me'rã mu'ũ weeĩ'omasĩ'i. Mu'ũ weeĩ'o'quere ĩ'arã, ũsã a'tiro masĩ'i. Ō'acũ ũsãrẽ bu'edutigũ mu'ũrẽ o'ópĩ.

<sup>3</sup> Jesú cūrē niwī:

—Mũ'urē nirōta nigūti. Ne ni'cū ne waropu cū bajuan'cā'caro weronojō bajuaapotigu, ne Ō'acū tiropu wa'amasītisami.

<sup>4</sup> Nicodemo cūrē sērītiña'wī:

—¿De'ro basiobosari marī bucuáca be'ro apaturi majāmisājāa, marī paco ya paapu bajuacā tja? Marī pacopure apaturi bajuamasītisa'a.

<sup>5</sup> Jesú cūrē yu'tiwī:

—Mũ'urē diacjūta nigūti. Ne aco me'rā wāmeyeno'tigu, tojo nicā Espíritu Santu ducayuno'tigu, Ō'acū tiropu sājāamasītisami. <sup>6</sup> Masā pō'rā masāta nima. Náta tja Espíritu Santu me'rā bajuaaporā, Ō'acū pō'rā wa'asama. <sup>7</sup> Yu'u “Nipe'tirā ne waropu bajuan'cā'caro weronojō apaturi bajuaaporu'a” nisere tu'ogu, tu'omariaticā'ña. <sup>8</sup> Espíritu Santu me'rā ducayusere ucūgū wee'e. Espíritu Santu wī'rō weronojō nimi. Wī'rō no'o uaro busu wētuuwā'cāsa'a. Masīno'ña marī'i, ¿no'opu cjase a'tiapari? “Topu wa'aro wee'e”, nino'ña marī'i. Te weronojō Espíritu Santu masārē apaturi bajuaapocā weese ī'ano'ña marī'i, niwī Jesú.

<sup>9</sup> Nicodemo sērītiña'wī tja:

—¿De'ro wee Espíritu Santu me'rā bajuata basiosari?

<sup>10</sup> Jesú cūrē yu'tiwī:

—¿Mũ'u Israe curuacjārārē Ō'acū ye cjasere bu'egu nimigū, a'tere masīweti? <sup>11</sup> Mũ'urē diacjūta nigūti. Ūsā masīsere, ūsā ī'a'quere musārē werewu. Musā ējōpeowe'e. <sup>12</sup> A'ti nucūcā cjasere yu'u ucūcā marīcārē, musā ējōpeowe'e. Ū'muse cjasere yu'u werēcāma, nemorōta yu'ure ējōpeotibosa'a.

<sup>13</sup> »Ne ni'cū masū u'musepūre wa'aña'dijati'cu marīmi. Yu'u ni'cūta u'musepu ní'cu dijatiwu. Yu'u Ō'acū macū

masũ weronojõ uputigu ʉ'musecjũ ni'i. Tojo weegu yu'ʉ ʉ'muse cjasere mas'i.

<sup>14</sup> »Dɔporopu yuca marĩõ, masã marĩõpu Moisé aña queose na wee'cure ʉ'muarõ yucugupu yooca niwĩ. Moisé añarẽ wee'caronojõta masã yu'ure ʉ'muarõpu yoorãsama. <sup>15</sup> Nipe'tirã yu'ure ẽjõpeorã, pecame'epu wa'asome. Õ'acũ me'rã catinu'cũrãsama, niwĩ Jesú.

*Õ'acũ cũ macũ ni'cũ nigũrẽ o'ó'que ni'i*

<sup>16</sup> Õ'acũ a'ti nucũcãcjãrãrẽ ʉputu ma'ígũ, cũ macũ ni'cũ nigũrẽ o'ócu niwĩ. Te me'rã nipe'tirã cũ macũrẽ ẽjõpeorã, pecame'epu wa'asome. Na cũ me'rã catinu'cũcã'rãsama.

<sup>17</sup> Õ'acũ a'ti turicjãrãrẽ bu'iri da'reguti nígũ mejẽta cũ macũrẽ o'ócu niwĩ. Narẽ yu'ruogu pe'e tojo weecu niwĩ.

<sup>18</sup> Õ'acũ cũ macũrẽ ẽjõpeorãrẽ bu'iri da'reesome. Cũ macũ ni'cũ nigũrẽ ẽjõpeoticã pũricãrẽ, bu'iri da'regusami. <sup>19</sup> A'tiro ni'i. Jesucristo s'ose weronojõ nimi. Cũ Õ'acũ yere ı'ogũ a'tiwĩ. Cũ a'ticã, a'ti nucũcãcjãrã cũrẽ ʉaticãrã niwã. Cũrẽ ʉaronojõ o'orã, ña'arõ weese pe'ere ʉaripejayurã, na'itĩ'arõpu nirã weronojõ nicãrã niwã. <sup>20</sup> Nipe'tirã ña'arõ weerá Õ'acũ macũrẽ ʉatima. Na ña'arõ weesere bajurẽcã ʉatirã, cũ pu'to nisi'rĩtima. <sup>21</sup> Añurõ weerá pe'e cũ pu'to sirutuma. Na tojo weecã, nipe'tise na weesere “Õ'acũ ʉaronojõ weema”, bajuyoropu ni masĩno'o.

*Juã wãmeyeri masũ Jesú yere ucũ'que ni'i*

<sup>22</sup> Jesú Nicodemorẽ ucũca be'ro Judea wãmetiropu ʉsãrẽ cũ bu'erãrẽ su'ori wa'awĩ. Topure masãrẽ wãmeyera, yoacurecãputa niwũ. <sup>23-24</sup> Juã wãmeyeri masũ cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipu sõrõatji dɔporo cũ quẽ'rã wãmeyegu weewĩ Enón wãmetiri macãpu. Enón Salim wãmetiro

pu'to niwũ. Topure dia pajiri maa niwũ. Masã cũ tiropu wãmeyedutirã wa'awã.

<sup>25</sup> Cũ tojo weeri cura ni'cã nũmũ Juã bu'esere siruturã ni'cũ judío masũ me'rã du'sasowã'cõcãrã niwã. Judío masã coewuasenojõ me'rã du'sasocãrã niwã.

<sup>26</sup> Tojo wa'aca be'ro cũ bu'erã Juãrẽ nicãrã niwã:

—Ûsãrẽ bu'egu, sõ'onícatero Jordã siaquijipu mu'u me'rã ní'cu, ùsãrẽ mu'u were'cu ni'cãrõacãrẽ cũ wãmeyegu weemi. Nipe'tirã cãrẽ siruturã weema.

<sup>27</sup> Juã narẽ yu'ticu niwĩ:

—Õ'acũ dutíticã, masã cãrẽ sirututibosama. <sup>28</sup> Mũsã yu'u were'quere tu'otojawũ. Yu'u “Õ'acũ bese'cu mejeta ni'i”, niwũ. Yu'u cũ dũporo o'óyumu'tã'cu ni'i. <sup>29</sup> A'tiro pe'e ni'i. Ni'cũ omocã du'tecã, cũ nũmo cũ yago se'saro nisamo. Cũ me'rãcjũ cũ du'tecã ì'agũ, e'catitamusami. Jesú ã'rĩ omocã du'te'cu weronojõ nimi. Masã cãrẽ siruturã cũ nũmo weronojõ nima. Tojo weegu yu'u cũ me'rãcjũ masã cãrẽ sirutucã ì'agũ, e'catitamu'u. <sup>30</sup> Masã ì'orõpu cũ siape me'rã yu'u bu'ipu wa'agusami. Yu'u pe'e mejõ nigũ tojagúsa'a, nicu niwĩ Juã cũ bu'erãrẽ.

*Õ'acũ macũ u'mũsecjũpu a'ti'que ni'i*

<sup>31</sup> Juã cũ bu'erãrẽ ninemocu niwĩ tja:

—Jesú u'mũsepũ a'ti'cu nipe'tirã yu'rũoro nimi. A'ti di'tacjũ a'to cjasere ucũsami. U'mũsepũ a'ti'cu pe'e nipe'tirã yu'rũoro nimi. <sup>32</sup> Cũ u'mũsepũ ì'a'quere, cũ tu'o'quere ucũsami. Ne ni'cũ cũ ucũsere ãjõpeotisami. <sup>33</sup> Tojo nimicã, no'o ni'cãrãrã cãrẽ ãjõpeoma. Na cãrẽ ãjõpeorã, “Õ'acũ diacjũta ucũmi”, ni ì'oma. <sup>34</sup> Õ'acũ Jesucristore Espiritu Santure cuoyu'rũmajãcã weecu niwĩ. Tojo weegu cũ pacu yere ucũmi. <sup>35</sup> Õ'acũ cũ macãrẽ ma'ìgũ, nipe'tisere, nipe'tirãrẽ dutimasĩsere o'ocu niwĩ. <sup>36</sup> Cũ macãrẽ ãjõpeorãnojo catinu'cũsere cuoma. Cãrẽ

ẽjõpeosĩ'rĩtirã pe'le Õ'acũ tiropu wa'asome. Õ'acũrẽ uputu bu'iri da'reno'rãsama.

## 4

*Jesú Samariacjõ me'rã ucũ'que ni'i*

<sup>1-3</sup> Pãjãrã masã Jesure sirutuwã. Juã wãmeyeri masũ yu'rũoro ãsã Jesú bu'erã pe'le masãrẽ wãmeyewu. Jesú cã basu narẽ wãmeyetiwi. A'te, pãjãrã masã sirutuse, wãmeyese quetire fariseo masã tu'ocãrã niwã. Te quetire tu'oapã nígũ, Jesú Judeapu ní'cu Galileapu wa'awĩ.

<sup>4</sup> Topu wa'agu, cã Samaria di'tapu yu'rũwã'cãwĩ. <sup>5</sup> Ti di'tapure Sicar wãmetiri macãpu etawĩ. Ti macã pu'to duporocjũ Jacob cã macã Joseré o'óca di'ta niwũ. <sup>6</sup> Topu aco waari pe Jacob cã wéeca pe niwũ. Jesú to yu'rũagu, caributia wa'awĩ. Tojo weegu dajaritero nicã ti pe sumu-topu soogu ejanujãwĩ.

<sup>7-8</sup> Cũ topu dujiri cura ãsã ba'ase duurã wa'arã macãpu pi'awu. ãsã topu nirĩ cura ni'cõ numio Samariacjõ ti pepure aco waago etaco niwõ. Jesú core nicu niwĩ:

—Yu'ure aco tĩaña.

<sup>9</sup> Co cãrẽ yu'tico niwõ:

—¿De'ro weegu mu'u judío masũ nimigũ, yu'u Samariacjõrẽ aco sãrĩti? nico niwõ. Titapure judío masã Samaria di'tacjãrã me'rã ne a'mesu'aticũcãrã niwã. Te ye bu'iri cãrẽ tojo nico niwõ.

<sup>10</sup> Jesú nicu niwĩ:

—Mu'u Õ'acũ masãrẽ o'osere masĩtisa'a. Yu'u quẽ'rãrẽ masĩtisa'a. Mu'u masĩgõ pũrĩcã, yu'ure sãrĩboapã. Mu'u sãrĩcã, yu'u pe'le aco catise o'ose warore o'oboapã.

<sup>11</sup> Co ninemoco niwõ tja:

—¿Ñe'e me'rã mu'u acore waamiibosari? A'ti pe ã'cũa ni'i. ¿No'opu mu'u aco catise o'osere bocabosari? <sup>12</sup> Marĩ ñecũ Jacob a'ti pe cjasere sĩ'rĩcu niwĩ. Cũ põ'rã, cã yarã

ecarã quẽ'rã sî'rîcãrã niwã. Cũ marîrẽ a'ti pere cûucu niwî. ¿Mũ'u pe'e cũ nemorõ niti?

<sup>13</sup> Cũ core yu'ticu niwî:

—Nipe'tirã a'ti pe cjase acore sî'rîrã, apaturi acowuorãsama. <sup>14</sup> Yũ'u o'ose pe'ere sî'rîrã, ne acowuosome. Napure na ye ejeripõ'rãrîpu aco o'maburonu'cũrõ weronojõ nirõsa'a. Na catinu'cũcã'rãsama.

<sup>15</sup> Co cûrẽ nico niwõ:

—To pûrîcãrẽ yu'ure te acore o'oya. Mũ'u yu'ure o'ocã, yu'ũ acowuosome. Tojo nicã a'ti pepure aco waasî'rîgõ î'anu'cûsome, nico niwõ.

<sup>16</sup> Jesú core nicu niwî:

—Mũ'u marãpũre pijigo wa'aya.

<sup>17</sup> Co cûrẽ yu'tico niwõ:

—Yũ'u marãpu marîgõ ni'i.

Jesú core nicu niwî:

—Mũ'u “Marãpu moo'o” nîgõ, diacjũta yu'tiapũ.

<sup>18</sup> Mũ'u ni'cãmocũrã umãa me'rã marãputiña'co nimiwũ. Ni'cãrõacã mũ'u cuogũ mũ'u marãpu diacjũ nitimi. Mũ'u ucũse diacjũta ni'i.

<sup>19</sup> Tojo nicã tu'ogo, Jesure nico niwõ:

—Mũ'u Õ'acũ ye queti weremu'tãrî masũ nisa'a.

<sup>20</sup> Ûsã ñecũsumãa Samariacjãrã sicu ãrũgũpu Õ'acũrẽ ãjõpeocãrã niwã. Musã judío masã pe'e “Jerusalépu Õ'acũrẽ ãjõpeorũa'a”, ni wãcũ'u, nico niwõ.

<sup>21</sup> Jesú core nicu niwî:

—Yũ'u ucũsere tu'oya. Cã'rõacã du'sa'a sicu ãrũgũpu wa'atimirã, Jerusalépu wa'atimirã musã Õ'acũrẽ ãjõpeoatjo. <sup>22</sup> Musã Samariacjãrã musã ãjõpeosere añurõ tu'omasîtisa'a. Ûsã pûrîcã ãsã ãjõpeosere masî'i. A'tiro ni'i. Masãrẽ yu'ruoacju judío masũ nigũsami. <sup>23</sup> ãjõpeoritero etarosa'a. A'tiro nicãrẽ nitoja'a.

Masã Õ'acũrẽ diacjũta ějõpeorã na ye ejeripõ'rãrĩpu ějõpeorãsama. Õ'acũ cũrẽ ějõpeorãrẽ tojo ějõpeocã uasami. <sup>24</sup> Õ'acũ bajutigũ nimi. Cũrẽ ějõpeorã ejeripõ'rãrĩpu diacjũta ějõpeorũa'a.

<sup>25</sup> Co cũrẽ nico niwõ:

—Yũ'u masĩ'i. Mesías, Õ'acũ cũ bese'cu Cristo, a'tigusami. Cũ a'tigũ, marĩrẽ nipe'tisere weregusami, nico niwõ.

<sup>26</sup> Tojo nicã tu'ogu, core nibajũrẽcu niwĩ:

—Yũ'u mu'u me'rã ucũgũ Õ'acũ bese'cuta ni'i.

<sup>27</sup> Na a'tiro nirĩ cura ũsã ba'ase duurã eja'cãrã Jesú tiropure etawũ. ũsã Jesú numio me'rã ucũcã ĩ'arã, ĩ'amarĩa wa'acãti. Ne ni'cũputa cũrẽ “¿Ñe'enojõrẽ uago weeati? o ¿ñe'enojõ cjasere ucũrã weeati?” ni sãrĩtiña'ma'atiwũ.

<sup>28</sup> ũsã na tiropũ etacã ĩ'agõ, co aco waatjũre topũta dũpocã, macãpũ wa'a wa'awõ. Topũre etago, masãrẽ wereco niwõ:

<sup>29</sup> —Musã quẽ'rã ĩ'arã a'tia. Sõ'o, ni'cũ umũ niami. Cũ yũ'u de'ro wee'quere masĩpe'ocã'mi. Cũ Õ'acũ bese'cuta niapĩba, nico niwõ.

<sup>30</sup> Be'ro co tojo werecã tu'orã, na Jesú tiropũ ĩ'arã a'ticãrã niwã. <sup>31</sup> Na a'tiri cura ũsã Jesure ba'ase ecarã weemiwũ.

<sup>32</sup> Cũ ũsãrẽ niwĩ:

—Yũ'u ba'ase cuosere musã masĩtisa'a.

<sup>33</sup> Tojo nicã tu'orã, ũsã cũ bu'erã “¿Apẽrã cũrẽ ba'ase ecatojapari?” ni a'merĩ sãrĩtiña'wũ.

<sup>34</sup> Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Õ'acũ yũ'ure o'ówĩ. Yũ'u cũ uaro weegu wee'e. Cũ weeduti'quere weepe'ogu, yũ'u ba'agu weronojõ tu'oña'a.

<sup>35</sup> Musã a'tiro ni wãcũ'u: “Ba'paritise mujĩpũrĩ dũ'sa'a otese dũcatiatjo.” Yũ'u pe'e ĩ'acãma, pupi ñairõpu wee'e. Jesú a'tiro ucũgũ, masãrẽ ucũgũ weewĩ. Na cũ ucũsere

ējōpeoatjo cārō dū'sa'a nígū, tojo niwī. <sup>36</sup> Ote'quere tū'rērī masū cū da'ra'que wapa wapeyeno'sami. Ā'rī da'ragu weronojō masārē ējōpeocā weegú quē'rārē yu'u wapyegusa'a. Ējōpeorā, na catinu'cūcārāsama. Ne waro weremu'tā'cū, apī werenemoturiawā'cāgū na were-sere ējōpeocā ī'arā, na puarāpūta e'catirāsama. <sup>37</sup> Masā ucūwūaronojōpūma a'tiro ni'i: "Ni'cū ne waro otesami. Be'ro te dūcare miirī masū apī nisami tja." <sup>38</sup> Mūsā yu'u bu'erā te weronojō ni'i. Āpērā Ō'acū ye cjasere weremu'tācārā niwā. Ni'cārōacārē yu'u mūsārē na weremu'tā'quere werenemodutigū o'ó'o. Mūsā werese me'rā narē yarā wa'acā weerāsa'a, niwī Jesú.

<sup>39</sup> Samariacjō co ya macācjārārē a'tiro nico niwō:

—Sō'onīcū nipe'tise yu'u wee'quere masīpe'ocā'mi. Co tojo nicā tu'orā, pājārā cūrē ējōpeowā. <sup>40</sup> Tojo weerā Jesú tiropū a'ti, cūrē na tiropū tojadutiwā. Cū na tiropūre pūa nūmū tojaque'awī. <sup>41</sup> Be'ro Jesú cū weresere tu'orā, pājārā ējōpeonemowā. <sup>42</sup> Be'ro numiorē niwā:

—Ūsā mū'u were'que me'rā dia'cū cūrē ējōpeowe'e. Ūsā basu cū ucūserē tu'oapū. Tojo weerā cūrē ējōpeo'o. Ūsā masī'i. Diacjūta niapā. Cū Ō'acū bese'cū a'ti turicjārā masārē yu'ruogū nimi, niwā core.

*Jesú wio*gū docacjū macūrē yu'ruo'que ni'i

<sup>43</sup> Pūa nūmū Samariacjārā me'rā nīca be'ro Jesú Galilea di'tapū wa'awī. <sup>44</sup> Todūporo a'tiro niwī Jesú:

—Ō'acū ye queti weremu'tārī masūrē cū ya di'tacjārā ējōpeotisama. <sup>45</sup> Tojo nimicā, cū ya di'ta Galileapū etacā, masā tocjārā pe'e cūrē añurō ñe'ewā. Na quē'rā Jerusalépu judío masā bosenu'mū Pascua ī'arā ejacārā niwā. Topū Jesú cū wee'ō'quere ī'acārā niwā. Tojo weerā cūrē ējōpeowā.



<sup>46</sup> Jesú Galileapɯ ejagu, Canáɯ aco ní'quere cū vino wéeca macāɯ apaturi dajawī. Ti macāɯre ni'cū Galilea di'ta wiogu docacjū niwī. Cū, cū macū dutitigɯre Capernaupɯ cɯocɯ niwī. <sup>47</sup> Cū, Jesú Judeapɯ ní'cɯ Galileapɯ etapɯ nise quetire tu'ogu, Jesú tiroɯ a'ticɯ niwī.

—Yɯ'ɯ macūrē yu'ruogu a'tia. Cū wērīse pu'toacāɯ niami, niwī.

<sup>48</sup> Jesú cūrē niwī:

—Musā yu'ɯ weeī'oticāma, ējōpeowe'e.

<sup>49</sup> Cū dutitigu pacɯ pe'e Jesure niwī:

—Wiogu, pajaña'ña. Te'a quero yu'ɯ macū wērīse dɯporo.

<sup>50</sup> Jesú cūrē niwī:

—Mu'ɯ ya wi'ipɯ tojaagusa'a. Mu'ɯ macū catisami, niwī. Cū Jesú tojo nisere tu'ogu, cū ya wi'ipɯ tojaa wa'awī.

<sup>51</sup> Cū dajaguti weeri cura cūrē da'raco'terā ma'apɯ pōtērī, cūrē werēcārā niwā:

—Mu'ɯ macū catiami.

<sup>52</sup> Na werēcā, “¿De'ro nicā cū añunɯ'cāti?” ni sērītiña'cɯ niwī. Na “Ñamica'a dajaritero be'ro ujaque suruno'ami”, nicārā niwā.

<sup>53</sup> Na werēcā, cū “Jesú yu'ɯre ti horata ‘Mu'ɯ macū catisami’, niami”, nicɯ niwī. Tojo weerā nipe'tirā cū, cū ya wi'icjārā Jesure ējōpeocārā niwā.

<sup>54</sup> Ti di'ta Galileapɯre aco ní'quere vino cū dɯcayúca be'ro wiogu macūrē yu'ruogu, Jesú puati cū tutuase me'rā weeī'ogū weewī. Judea di'tapɯ ní'cɯ dajagu, tere weewī.

## 5

*Jesú sijamasitigɯre yu'ruo'que ni'i*

<sup>1</sup> Wiogu docacjū macūrē yu'ruóca be'ro Jesú Jerusaléɯ judío masā bosenuɯ i'agū majāmitojaawī tja. <sup>2</sup> Jerusalérē sārīsāaca sārīrōɯre ni'cā sope Oveja wāmetiri sope niwū. Ti sope pu'to na u'arātirā apóca

pe niwũ. Ti pe hebreo ye me'rã Betsaida wãmetiwũ. Ti pe sumutopũre ni'cãmocuse tucũrĩ ti'aya marĩse tucũrĩ niwũ. <sup>3-4</sup> Te tucũrĩpũ pãjãrã dutitirã nucũcãpũ cũñawã. Caperi bajuno'tirã, opa cõ'ñerĩ sjarã, tojo nicã sijamasĩtirã niwã. Ti ditarapũre wãcũña marĩrõ ni'cãrẽtiri Õ'acũrẽ wereco'tegũ u'musecjũ dijatamujãpũ. Dijata, acore a'meña'cã weemujãpũ. Cũ tojo wéeca be'ro ti pepũ doqueñojãmũ'tãgũ yũ'rũono'pũ. Tojo weerã na cũ yũ'rũosere co'terã, topũ cũñacãrã niwã. <sup>5</sup> Topũre ni'cũ dutitigũ niwĩ. Treinta y ocho cũ'marĩ wa'acaro niwũ cũ dutitiwã'cõca be'ro. <sup>6</sup> Jesú ti ditara tiropũ yũ'rũagũ, topũ cũñagũrẽ ì'awĩ. Cũ yoacã dutiticã ì'agũ, cũrẽ sãrĩtiña'wĩ:

—¿Mũ'u yũ'rũono'sĩ'rĩsari? niwĩ.

<sup>7</sup> Cũ Jesure yũ'tiwĩ:

—Wioğũ, yũ'ure ne weetamugũ marĩmi. Nipe'tisetiri aco a'meña'rĩ cura yũ'u ti pepũ sãjãasĩ'rĩcã, ãpẽrã yũ'u dũporo sãjãamũ'tãmujãwã.

<sup>8</sup> Jesú cũrẽ niwĩ:

—Wã'cãñ'cãña. Mũ'u cũñarõrẽ tuutũrẽ, wa'agusa'a.

<sup>9</sup> Cũ tojo nirĩ cura yũ'rũono'cũpũ tojawĩ. To be'ro wã'cãñ'cã, cũ cũñarõrẽ tuutũrẽ, sijanũ'cãwĩ. Cũrẽ yũ'rũoca nũmũ sauru niwũ. <sup>10</sup> Tojo weerã yũ'rũono'cũ cũ cũña'carore o'macã ì'arã, judío masã wiorã cũrẽ nicãrã niwã:

—¿De'ro weegũti mũ'u ni'cãcã marĩ soodutĩca nũmũ sauru nimicã, mũ'u cũñarõrẽ o'masijati? Marĩrẽ tojo weedutiwe'e.

<sup>11</sup> Cũ narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Yũ'ure yũ'rũo'cũ “Mũ'u cũñarõrẽ tuutũrẽ, o'mawã'cãgũsa'a”, niami.

<sup>12</sup> Na cũrẽ nicãrã niwã:

—¿Noanojõ mũ'urẽ tojo weedutiati?

<sup>13</sup> Cũ Jesure masĩticũ niwĩ. Jesú sijamasĩtigũre yũ'rũoca be'ro pãjãrã masã wa'teropũ morẽsu'uwã'cãwĩ. Tojo

weegu cãrẽ ì'amasíticu niwĩ. <sup>14</sup> Be'ro Jesú Õ'acũ wi'ipũ cãrẽ bocaejagu, niwĩ:

—Añurõ weepa. Mũ'u yũ'ruono'cupũ ni'i. Apaturi ña'arõ weenemoacupa. Mũ'u ña'arõ weenemogũ, nemorõ ña'arõ yũ'rugusa'a, niwĩ.

<sup>15</sup> Jesú tojo nicã tu'ogu, judío masã wiorãrẽ weregu wa'acu niwĩ:

—Yũ'ure yũ'ruo'cu Jesú wãmeticu niami.

<sup>16</sup> Cũ tojo nicã tu'orã, judío masã wiorã Jesú cũ sauru nicã masãrẽ yũ'ruo'que quetire masĩcãrã niwã. Tojo weerã cũ me'rã a'pepũrĩnũ'cã, cãrẽ wẽjẽsĩ'rĩcãrã niwã.

<sup>17</sup> Jesú narẽ niwĩ:

—Yũ'u pacu da'ranu'cũcã'mi. Yũ'u quẽ'rã da'ranu'cũcã'a, niwĩ Jesú.

<sup>18</sup> Sauru nicã da'radutitiserẽ Jesú yũ'runũ'cãse bu'iri wiorã cãrẽ wẽjẽsĩ'rĩwã. Be'ro cũ Õ'acũrẽ “Yũ'u pacu nimi” nisere tu'orã, nemorõ cãrẽ wẽjẽsĩ'rĩwã. “Cũ tojo nígũ, Õ'acũrẽ ni'cãrõwĩjigu weemi”, niwã.

*Jesucristo* cũ ye quetire werese ni'i

<sup>19</sup> Jesú narẽ niwĩ:

—Diacjũ musãrẽ wereguti. Yũ'u Õ'acũ macũ yũ'u se'saro apeyenojõ weemasĩwe'e. Yũ'u pacu weesere ì'a'a. Te dia'cãrẽ wee'e. A'tiro ni'i. Nipe'tise yũ'u pacu weesere yũ'u quẽ'rã tere wee'e. <sup>20</sup> Yũ'ure ma'ígũ, yũ'u pacu nipe'tise cũ weesetiserẽ ì'omi. Ni'cãrõacã sijamasítigũre yũ'ruo'que nemorõ be'ropũre weegusami. Musã tere ì'amarĩarãsa'a. <sup>21</sup> Yũ'u pacu masã wẽrĩ'cãrãrẽ masõmi. Cũ weronojõ yũ'u quẽ'rã yũ'u masõsĩ'rĩrãrẽ masõgũsa'a. <sup>22-23</sup> Yũ'u pacu masã weesetiserẽ besetimi. Yũ'u pe'ere masãrẽ “Añurõ weema” o “Ña'arõ weema” ni, besedutiwĩ. Nipe'tirã yũ'u pacũre añurõ ucũma. Yũ'u quẽ'rãrẽ añurõ ucũato nígũ yũ'ure masãrẽ besedutimi. Yũ'ure añurõ ucũtirã, yũ'ure o'ó'cu quẽ'rãrẽ añurõ ucũtima.

<sup>24</sup> »Diacjũta nigũti. Yũ'u nisere tu'orã, yũ'ure o'ó'cure ějõpeorã catinu'cũsere cũoma. Na bu'iri da'reno'some. Na pecame'epũ wa'abo'cãrã yũ'rũwetitojama. <sup>25</sup> Diacjũta nigũti tja. Cã'rõacã du'sa'a Õ'acũrẽ moorã yũ'ure ějõpeoatjo. Na ějõpeoritero nitoja'a. Yũ'u ucũsere tu'o, tere weerã catinu'cũcã'rãsama. <sup>26</sup> Yũ'u pacũta masãrẽ catinu'cũsere o'omasĩmi. Cũta masãrẽ catinu'cũcã wee-dutigũ yũ'ure o'ómi. <sup>27</sup> Õ'acũ yũ'ure masãrẽ besedutisere cũuwĩ. Yũ'u cũ macũ masã weronojõ upũtigũ nitjãgũ, masãrẽ bese'e. <sup>28</sup> Mũsã a'tere tu'orã, ucuaticã'ña. Ni'cã nũmũ nipe'tirã wẽrĩ'cãrã yũ'u ucũsere tu'orãsama. <sup>29</sup> Tere tu'orã, masãperipũ ni'cãrã masãpe'tiarãsama. Añurõ weeseti'cãrã catinu'cũajã masãrãsama. Ña'arõ wee'cãrã pe'e bu'iri da're bajuriono'ajã masãrãsama, niwĩ Jesú.

*Jesucristo "A'te ye bu'iri yũ'u Õ'acũ macũ ni'i"* nise ni'i

<sup>30</sup> Jesú wiorãrẽ ninemowĩ tja:

—Yũ'u basu, yũ'u se'saro masãrẽ besemasĩtisa'a. Yũ'u pacũ ñaro, cũ dutironojõ yũ'u bese'e. Yũ'u ñaro weesĩ'rĩsere weewe'e. Yũ'u pacũ yũ'ure o'ó'cũ ñaro wee'e. Tojo weegũ yũ'u besese queoro ni'i. <sup>31</sup> Yũ'u basu yũ'u weesere añurõ ucũcã, "Mũ'u ucũse wapamarĩ'i", nibosa'a. <sup>32</sup> Apĩ nimi yũ'u ucũsere "Añu ni'i" nigũ. Cũ tojo nigũ yũ'u pacũ Õ'acũta nimi. Cũ yũ'ure "Mũ'u weese añu ni'i" nise pũrĩcã, wapati'i. <sup>33</sup> Mũsã Juã wãmeyerĩ masũpũre yé cjasere sẽrĩtiña'dutirã o'ó'cãrã niwũ. Cũ queoro yũ'ticũ niwĩ. <sup>34</sup> Yũ'u, yé cjasere masã añurõ ucũato nisere a'magũ mejẽta wee'e. Mũsã yũ'rũcã ñasã'a. Tojo weegũ a'tiro ucũ'u. <sup>35</sup> Juã sĩ'omũ'tãgũ weronojõ niwĩ. Sĩ'ócjamarĩcã ñjũrõ, añurõ bo'reyusa'a. Te bo'reyuse weronojõ yé quetire añurõ i'owĩ. Mũsã cũ ucũsere tu'orã, yoaticã tere e'catiwũ. <sup>36</sup> Yũ'u wee'i'o'que Juã ucũ'que nemorõ wapati'i. Yũ'u pacũ weeduti'que ni'i. Tojo weese me'rã

yu'u pacu diacjũta yu'ure o'ówĩ nisere i'lo'o. <sup>37</sup> Tojo nicã yé cjasere yu'u pacu, yu'ure o'ó'cu añurõ ucũmi. Mũsã Õ'acũ ucũsere tu'owe'e. Cũ bajusere i'awe'e. <sup>38</sup> Tojo nicã yu'ure cũ o'ó'cure ĩjõpeowe'e. Tojo weero cũ ucũse mũsãrẽ sãjãwe'e. <sup>39</sup> Mũsã catinu'cũsere bocarãsa'a nĩrã, Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩrẽ wiopesase me'rã bu'enu'cũcã'a. Mũsã ti pũrĩ cjasere bu'érã, yé quetireta bu'e'e. <sup>40</sup> Mũsã catinu'cũsere ñamirã, yu'ure ĩjõpeosi'rĩwe'e.

<sup>41</sup> »Masã yu'ure añurõ ucũcã ñawe'e. <sup>42</sup> Yu'u mũsãrẽ i'amasĩ'i. Mũsã Õ'acũrẽ ma'iwe'e. <sup>43</sup> Yu'u, yu'u pacu ñaro a'topure a'tiwu. Tojo weemicã, mũsã yu'ure ñawe'e. Apĩ cũ ñaro a'tigu pe'ere mũsã ñarãsa'a. <sup>44</sup> Mũsã basuta mũsã weesere a'merĩ “Añu'u”, nicũña'a. Õ'acũ ni'cũ nigũ “Añu'u” nise pe'ere a'mawe'e. Tojo weecũñarã, ¿de'ro wee mũsã yu'ure ĩjõpeobosa? <sup>45</sup> Mũsã “Cũ pacupure weresãgũsami”, ni wãcũticã'ña. Mũsã ĩjõpeo'cu Moiséta mũsãrẽ weresãgũsami. Mũsã a'tiro wãcũ'u: “Moisé duti'quere queoro wee'e. Tojo weerã ñ'musepu wa'arãsa'a”, ni wãcũ'u. <sup>46</sup> Mũsã cũ oja'quere ĩjõpeorã pũrĩcã, yu'u quẽ'rãrẽ ĩjõpeobosa'a. Moisé cũ oja'que, yé quetita niwũ. <sup>47</sup> Cũ yu'ure oja'quere ĩjõpeotirã, ¿de'ro wee mũsã yu'u ucũsere ĩjõpeobosa? niwĩ Jesú.

## 6

*Jesú ni'cãmocusetiri mil ñmũarẽ eca'que ni'i  
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

<sup>1</sup> Jerusalẽpu sijamasĩtigure yu'ruóca be'ro Jesú Galileapu dajatojaawĩ tja. Topu nígũ, Galilea cja ditara ape pã'rẽpu pẽ'awĩ. Ti ditarata Tiberia wãmetiwu. <sup>2</sup> Masã cũ weelose me'rã dutitirãrẽ yu'ruocã i'arã, pãjãrã sirutuwa. <sup>3</sup> Õ'sã ape pã'rẽpu pẽ'atarã, ñrũgũpu mũjãa, dujiwu. <sup>4</sup> Titare judío masã bosenũmũ wa'atjo Pascua cã'rõcã

du'sawu. <sup>5</sup> Jesú pājārā masā cūrē sirutucā ī'agū, Felipere niwī:

—¿No'opu marī na pājārārē ecatjere ba'ase duurā wa'arāsari?

<sup>6</sup> Felipere ¿de'ro yu'tigusari? nígū, tojo sērītiña'wī. Jesú pe'e cū weeatjere masīyutojacu niwī. <sup>7</sup> Felipe cūrē yu'tiwī:

—Ocho mujīpūrī da'rase wapa narē marī pá duu ecacā, ne ba'abocatisama.

<sup>8</sup> Cū tojo nicā tu'ogu, ūsā me'rācjū André, Simó Pedro acabiji Jesure niwī:

<sup>9</sup> —A'tore ni'cū wī'magū nimi. Cū ni'cāmocuse pá cebada me'rā wee'quepagare cuomi. Tojo nicā wa'i pūarā cuomi. A'te ba'ase ā'rā pājārārē ne se'sasome, niwī.

<sup>10</sup> Cū tojo nicā tu'ogu, Jesú niwī:

—Narē nipe'tirārē dujidutiya. Na dujiro añurō tātīwu. Tojo weerā nipe'tirā dujiwā. Ni'cāmocusetiri mil ūmua niwā. <sup>11</sup> Be'ro Jesú párē mii, Ō'acūrē e'catise o'owī. Tu'ajanu'cō, ūsārē o'owī. Be'ro ūsā masā nipe'tirārē ducawaawu. Mejārōta wa'i me'rā quē'rārē weewī. Ūsā na ba'asī'rīrō ejatuaro narē etiwu. <sup>12</sup> Na ba'a yapíca be'ro Jesú ūsārē niwī:

—Na ba'adu'ase cō'orī nígū, tere seesāañā, niwī.

<sup>13</sup> Ni'cāmocusepaga pá nimi'que ūsā ba'adu'a'quere seesāacāpuma, doce pi'seri mu'muse pi'seri wijawu.

<sup>14</sup> Masā Jesú tojo weecā ī'arā, cūrē niwā:

—“Ō'acū ye queti weremu'tārī masū a'tiacju niapu” ní'cū ā'rīta nitu'sami.

<sup>15</sup> Na cūrē uputu tutuaro me'rā miaa, wiogu sōrōsī'rīmiwā. Cū pe'e na tojo weesī'rīsere ī'agū, cū se'saro nisī'rīgū ūrūgūpu mujāa wa'awī.

*Jesú acopu sijawā'cā'que ni'i  
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)*

16 Be'ro na'ique'awā'cātiri cura ũsā ditarapũ bu'awũ.  
 17 Bu'ata, Capernaupũ wa'arā yucũsupũ mǎjāsājāa, ti ditarare pē'anũ'cāwũ. Na'inũcũaca be'ropũ niwũ. Jesú titare bajutiwĩ yujupũ. 18 Ũsā pē'arĩ cura wĩ'rō upũtu wēetuuwā'cātiwũ. Tojo wa'acā, pā'cōrĩ pacase wā'cāwũ.  
 19 Ũsā yoaro ni'cāmocuse kilómetro wa'áca be'ro Jesú ũsā tiropũ a'tigũ, acopũ sijawā'cātiwĩ. Cũrē ĩ'arā, upũtu ucũawũ. 20 Cũ ũsārē niwĩ:

—Yũ'u ni'ĩ. Uiticā'ña, niwĩ.

21 Ũsā cũrē mǎjāsājādutiwũ. Cũ sājāca be'ro ũsā wa'aro ape pā'rēpũ maata ejabaque'owũ.

*Masā ditara sumutopũ* cō'o'cārā Jesure a'mase ni'ĩ

22 Ape nũmũ masā ape pā'rēpũ toja'cārā nitũopjũ me'rā ũsā pē'a'quere masĩcārā niwā. Tojo nicā “Jesú cũ bu'erā me'rā wa'atiami”, nicārā niwā. 23 Na tojo nicũñarĩ cura apeye yucũsupawũ etacaro niwũ. Tepawũ Jesú cũ pacũre cũ e'catise o'óca be'ro ũsā ba'a'caropũ etacaro niwũ. Te Tiberia cjasepawũ nicaro niwũ. 24 Be'ro masā ape pā'rēpũ toja'cārā Jesú, cũ bu'erā marĩcā ĩ'arā, a'tiro weecārā niwā. Te yucũsupawũpũ mǎjāsājāa, Capernaupũ Jesure a'marā a'ticārā niwā.

*Jesú masārē* werese ni'ĩ

25 Na a'ti pā'rēpũ pē'ajarā, Jesure bocaekarā, cũrē sērĩtiña'wā:

—¿Wiogũ, de'ro nicā mũ'u pē'ajati a'topũre?

26 Jesú narē yũ'tiwĩ:

—Diacjũta nigũti. Mũsā pá ba'a yapi'que ye bu'iri yũ'ure a'ma'a. Yũ'u tutuaro me'rā wee'que pe'ere ¿de'ro nirō weeati? ni tũ'omasĩtisa'a. 27 Mũsā ba'ase dia'cũrē wapata'asĩ'rĩrā, da'raticā'ña. Te maata pe'tise ni'ĩ. Apeye ba'asere a'maña. Te catinu'cũse o'ose ni'ĩ. Tereta yũ'u Ő'acũ macũ masũ weronojō upũtigũ mũsārē o'ogusa'a. Ő'acũ yũ'u pacũ yũ'ure cũ o'ó'cũ nisere mũsārē ĩ'otojawĩ.

<sup>28</sup> Na cūrē sērītiña'wā:

—¿De'ro weerāsari ũsā Ō'acũ weeduti'quere añurō weeyapada'reosī'rīrā?

<sup>29</sup> Jesú narē yu'tiwī:

—Ō'acũ mūsārē weeduti'que a'tiro ni'i. Yu'ure cū o'ó'cure ējōpeodutimi.

<sup>30</sup> Na cūrē sērītiña'wā:

—¿Ñe'enojō me'rā ī'ogūsari ũsā mu'urē ējōpeocā? ¿De'ro bajuse weegūsari? <sup>31</sup> Marī ñecūsũmũa maná wāmetisere ba'acārā niwā. Ō'acũ ye queti ojāca pūrīpu nírōnojōta te ba'ase u'muse cjasere cū o'oque nicaro niwũ, niwā Jesure.

<sup>32</sup> Cū narē yu'tiwī:

—Diacjũta nigũti. Moisé u'muse cjase ba'asere o'oticu niwī narē. Yu'u pacu pe'e o'ocu niwī. Cũta masārē ba'ase u'muse cjase, diacjũ cjasere o'omi. <sup>33</sup> Ba'ase u'muse cjase u'musepu dijati'que ni'i. Masārē catinu'cũcā wee'e.

<sup>34</sup> Na cūrē niwā:

—Wioqu, te ba'asere ũsārē o'onu'cũcā'ña.

<sup>35</sup> Jesú narē niwī:

—Yu'uta ba'ase u'muse cjase ni'i. Catinu'cũcā wee'e. Yu'ure ējōpeosirutugu ne ujaboasome. Ne acowuosome. A'tiro ni'i. Ba'a yapigu ujaboatimi. Sī'rī yapigu acowuotimi. A'te weronojō yu'ure ējōpeorā yapirā weronojō añurō tu'oña'nu'cūrāsama. <sup>36</sup> Yu'u todũporo ní'caronojōta yu'ure ī'amirā, mūsā ējōpeowe'e. <sup>37</sup> Nipe'tirā yu'u pacu o'ocārā yu'ure ējōpeosama. Yu'ure na ējōpeocā, narē ñe'eticā weesome. <sup>38</sup> U'musepu ní'cu yu'u uaro weegu a'titiwũ. Yu'ure o'ó'cu dutiro pe'ere weegu a'tiwũ. <sup>39</sup> Cū a'tiro uami. Cū yu'ure o'ocārārē bajuriocā uatimi. Na pecame'epu wa'acā uatimi. Be'ropu a'ti umũco pe'ticā, yu'u narē masōcā uasami. <sup>40</sup> Yu'ure o'ó'cu a'tiro weecā uami. “Nipe'tirā yu'ure ējōpeorā



catinu'cũcã'rãsama”, nimi. Yũ'u a'ti umũco pe'ticã, narẽ masõgũsa'a, niwĩ Jesú.

<sup>41</sup> Jesú “Yũ'u u'musepu dijati'cu ba'ase weronojõ nigũ ni'i” nicã tu'orã, judío masã wiorã cũ me'rã ua wa'awã.

<sup>42</sup> A'tiro niwã:

—¿Ã'rĩ tojo ucũgũ, Jesú, José macũ mejëta niti? Cũ pacure, cũ pacore marĩ masĩ'i. ¿De'ro weegu cũ “U'musepu ní'cu dijatiwũ”, niti?

<sup>43</sup> Na tojo nicã tu'ogu, Jesú niwĩ:

—Yũ'ure ucjaticã'ña. <sup>44</sup> Ne ni'cũ na uaro yũ'ure sirutumasĩtisama. Yũ'ure o'ó'cu yũ'u pacu na yũ'ure ëjõpeocã uasãmi. Cũ uasã'cãrã dia'cũ sirutumãsĩsama. Yũ'ure siruturãrẽ a'ti umũco pe'ticã, masõgũsa'a. <sup>45</sup> Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã a'tiro ojacãrã niwã: “Õ'acũ nipe'tirãrẽ bu'egusami.” Tojo weerã nipe'tirã yũ'u pacu weresere tu'o ëjõpeorã yũ'ure siruturãsama.

<sup>46</sup> »Ne ni'cũ masũ Õ'acũ yũ'u pacure ĩ'atimi. Yũ'u cũ me'rã ní'cu dia'cũ ĩ'awũ. <sup>47</sup> Diacjũta nigũti. Yũ'ure ëjõpeogu catinu'cũgũsami. <sup>48</sup> Yũ'u u'muse cjase ba'ase ni'i. Catinu'cũsere o'o'o. <sup>49</sup> Musã ñecũsumua yucu marĩrõ, masã marĩrõpu manãrẽ ba'acãrã niwã. Tere ba'a'cãrã nimirã, wẽrĩa wa'acãrã niwã. <sup>50</sup> Yũ'u pe'e ba'ase u'muse cjase pe'ere ucũ'u. Tere ba'arã, catinu'cũcã'rãsama. <sup>51</sup> Te ba'ase u'musepu dijati'cu yũ'uta ni'i. Tere ba'arã, catinu'cũcã'rãsama. Yũ'u ba'ase o'ose yũ'u upu ni'i. Yũ'u upure a'ti umũcocjãrãrẽ catinu'cũdutigu o'oguti, niwĩ Jesú.

<sup>52</sup> Cũ tojo nicã tu'orã, judío masã wiorã a'merĩ ucũwã:

—¿De'ro wee marĩrẽ ã'rĩ cũ upure ba'adutibosari?

<sup>53</sup> Jesú narẽ niwĩ:

—Diacjũta nigũti. Musã yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu yé upure ba'atirã, yé díre sĩ'rĩtirã, catinu'cũsome. <sup>54</sup> Yũ'u upure ba'arã, yé díre sĩ'rĩrã pe'e

catinu'cũcã'rãsama. Na wéríca be'ro a'ti turi pe'ticã, narẽ masõgũsa'a. <sup>55</sup> Yé upũ ba'ase waro ni'i. Yé dí sî'rĩse waro ni'i. <sup>56</sup> Yé upũre ba'agũ, yé díre sî'rĩgũ yũ'u me'rã nimi. Yũ'u quẽ'rã cũ me'rã ni'i. <sup>57</sup> Yũ'u pacũ catinu'cũgũ yũ'ure o'ówĩ. Yũ'u cũ me'rã cati'i. Tojo weegũ yũ'u upũ ba'agũre catinu'cũcã weegũti. <sup>58</sup> Yũ'u ɯ'musepũ cjase ba'ase dijati'-quere ucũ'u. A'te ba'ase maná mũsã ñecũsumũa ba'a'que weronojõ niwe'e. Na tere ba'amirã, wẽrĩa wa'acãrã niwã. Yé upũre ba'arã pũrĩcã catinu'cũcã'rãsama, niwĩ Jesú.

<sup>59</sup> Jesú narẽ a'tere Capernaupũ judío masã nerẽrĩ wi'ipũ bu'ewĩ.

*Masã Jesure sirutudu'u'que ni'i*

<sup>60</sup> Jesure siruturi masã cũ bu'esere tũ'orã, a'tiro niwã:  
—Cũ werese diasayũ'rũa'a. ¿Noa tere tũ'omasĩpõtẽobosũ?

<sup>61</sup> Tojo ucũsere tũ'ogũ, Jesú narẽ niwĩ:  
—¿Mũsã yũ'u tojo ucũsere tũ'satisfari? <sup>62</sup> ¿De'ro wa'a-bosari yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ apaturi todũporo yũ'u ní'caropũ mũjãacã tja? Mũsã tere í'arã, ¿de'ro tũ'oña'bosari? <sup>63</sup> Espíritu Santu catisere o'omi. Marĩ upũ marĩrẽ catise o'owe'e. Yũ'u ba'ase, sî'rĩsere ucũgũ, po'peapũ ejeripõ'rã cjasere ucũgũ wee'e. Yũ'u ucũsere ẽjõpeorã catinu'cũcã'rãsama. <sup>64</sup> ãpẽrã mũsã tiropũre yũ'u weremicã, yũ'ure ẽjõpeotima yujupũ, niwĩ Jesú.

Jesú cãrẽ ẽjõpeotiajãrẽ ne waropũta masĩtojacũ niwĩ. Tojo nicã cãrẽ ãpẽrãrẽ wẽjẽdutigũ o'oacjũ quẽ'rãrẽ masĩtojawĩ.

<sup>65</sup> Jesú masãrẽ niwĩ:

—Tojo weegũ yũ'u mũsãrẽ mejẽpũ ní'caronojõta ne ni'cũ cũ ɯaro yũ'ure sirutumasi'tisami. Yũ'u pacũ o'onorã dia'cũ sirutumasi'sama, niwĩ Jesú.

<sup>66</sup> Tita pājārã cūrẽ sirutumi'cārã sirutudu'ucã'wã. <sup>67</sup> Na tojo weecã ì'agũ, Jesú ùsã cã bu'erarẽ sērītiña'wī:

—¿Mũsã quẽ'rã wa'asī'rīsari?

<sup>68</sup> Simó Pedro cūrẽ yu'tiwī:

—Wioḡu, ¿noa pe'ere sirutubosari? Mu'u ucũse catinu'cũsere o'o'o. ¿Ûsã no'opu wa'abosau? <sup>69</sup> Ûsã mu'urẽ ějõpeotoja'a. Ûsã masī'i, mu'u añugũ Õ'acũ bese'cuta ni'i.

<sup>70</sup> Jesú ùsãrẽ niwī:

—Yu'u mũsã docere besewu. Yu'u tojo wéeca be'ro nimicã, ni'cũ mũsã me'rãcjũ wãtī yagu nimi.

<sup>71</sup> Jesú tojo níḡũ, Juda Iscariotere, Simó macūrẽ nigũ weewī. Juda ùsã me'rãcjũ nimiwī. Tojo nimigũ, be'ropure Jesure ì'atu'tirãpũre o'owī.

## 7

*Jesure* cã acabijirã Judea di'tapu majãmitojaduti'que ni'i

<sup>1</sup> Jesú masãrẽ bu'eca be'ro Galileapu ì'acusiawī. Cã judío masã wějẽrī níḡũ, Judea di'tapũre wa'asī'rītiwī. <sup>2</sup> Titare judío masã ñecũsumua wi'seriacã na wee'quere wãcũsiruturãtirã weewã. Tojo weerã ti bosenuu niatji dũporoacã Jesú acabijirã cūrẽ niwã:

<sup>3</sup> —A'topũre tojaque'aticã'ña. Mu'u bu'esere siruturã tiro Judeapu tojaagusa'a. Topũ napũre wee'ogũ wa'aya.

<sup>4</sup> Masã mu'urẽ masicã uagu, ya'yioropũ wee'oticã'rõua'a. Mu'u tere wee'ogũ, nipe'tirã ì'orõpu wee'ogũ wa'aya, niwã.

<sup>5</sup> Cã acabijirãputa cūrẽ ějõpeotiwã. <sup>6</sup> Jesú narẽ niwī:

—Yu'u no'o uaro wa'amasītisa'a. Yu'u pacu yu'ure cūu'que ejawe'e yujupu. Mũsã pũrĩcãrẽ wiowe'e; no'o uaro wa'amasī'i. <sup>7</sup> A'ti umucocjãrã ña'arõ weerã mũsãrẽ ì'atu'titima. Na ña'arõ niseti'quere werẽcã, yu'ure ì'atu'tima. <sup>8</sup> Mũsã bosenuurẽ ì'arã wa'aya. Yu'u pacu

yu'ure cūu'caro ejawe'e. Tojo weegu ni'cārōacāma yu'ua wa'awe'e, niwī Jesú. <sup>9</sup> Tojo níca be'ro Galileaputa to-jacā'wī.

*Jesú wi'seriacā weeri bosenu*murē ī'agū wa'a'que ni'i

<sup>10</sup> Cū acabijirā Jerusalépu bosenu *mu* ī'arā wa'awā. Be'ropu Jesú quē'rā cū acabijirārē sirutuwa'cāwī. Topure ne etagu, masā'otiwī. Cūrē masīcā uatiwī. <sup>11</sup> Ti bosenu *mu* nicā, judío masā wiorā Jesure a'marā, “Sō'onícū waro ¿no'opu nisari?” nicārā niwā.

<sup>12</sup> Jesure pājārā masā a'tiro nicārā niwā. Āpērā “Añugū nimi”, nicārā niwā. Āpērā pe'e “Nitimi, masārē nisoogu ña'agū nimi”, nicārā niwā.

<sup>13</sup> Judío masā wiorārē uirā, nipe'tirā tu'oropu Jesú ye cjasere ucūtiwā.

<sup>14</sup> Jerusalépu bosenu *mu* decótiari cura Jesú Ō'acū wi'ipu sājāa, masārē bu'ewī. <sup>15</sup> Cū bu'esere tu'orā, judío masā wiorā tu'omarīawā.

—Ā'rī bu'etimigū, ¿de'ro weegu tocā'rō masīti? niwā.

<sup>16</sup> Jesú narē niwī:

—Yu'u bu'ese, yé mejēta ni'i. Yu'u pacu, yu'ure o'ócu ye ni'i. <sup>17</sup> No'o Ō'acū haro weesī'rīgūnojō yu'u ucūserē “Diacjūta ni'i”, ni masīgūsami. “Ō'acū dutiro bu'emi. Cū haro bu'etimi”, nigūsami. <sup>18</sup> Ni'cū cū haro ucūma'agū “Cū añurō ucūme'rīmi” nicā tu'osī'rīsami. Apī Ō'acū haro weregu pe'e masā “Ō'acūrē añuyu'rūami” nicā hasami. Cū pūrīcā nisooti, diacjū ucūsami.

<sup>19</sup> »Masārē Ō'acū duti'quere Moisé o'ocu niwī. Tojo weemicā, masā ne ni'cū te dutisere weewe'e. ¿De'ro weerā masā yu'ure wējēsī'rīti? ni sērītiña'wī.

<sup>20</sup> Masā cūrē niwā:

—¿Noa mu'urē wējēsī'rīti? Mu'u wātī sājāno'cu nisa'a.

<sup>21</sup> Jesú narē niwī:

—Sijamasĩtigũre sauru nicã yu'rũocã ĩ'aũcuatjĩarã, yu'ure wẽjẽsĩ'rĩ'i. <sup>22</sup> ¿De'ro weerã musã ucuati? Moisé musãrẽ a'tiro duticũ niwĩ: “Musã põ'rã umuarẽ ni'cã semana bajuáca be'ro na õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'aña”, nicũ niwĩ. Cũ tojo dutise duporo musã ñecũsumua maata tojo weemujãtitojacãrã niwã. Apetero na sauru nicã bajuabosama. Na bajuáca be'ro ni'cã semana queoro sauruta nibosa'a tja. <sup>23</sup> Musã Moisé duti'quere queoro weesĩ'rĩrã, sauru nimicã, na õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'asa'a. Tojo weemirã, yu'u sauru nicã ni'cũrẽ yu'rũocã ĩ'arã, ¿yu'u me'rã tu'saweti? <sup>24</sup> Bu'icjase bajuyoropũ cjase dia'cũrẽ ĩ'abeseticã'ña. Queoro ĩ'atojarãpũ beseya, niwĩ Jesú.

*Jesú cũ u'musepũ a'ti'quere ucũ'que ni'i*

<sup>25</sup> Jesú masãrẽ bu'eri cura ãpẽrã Jerusalécjãrã niwã:

—¿Ã'rĩta niti na wẽjẽsĩ'rĩ wapagú? <sup>26</sup> Cũ nipe'tirã ĩ'orõpũ bu'egũ weemi. Na cũrẽ ne mejẽcã nitiamã. ¿Apetero weerã wiorã ã'rĩ Õ'acũ macũ cũ bese'cũ nimi nisere ãjõpeosari? <sup>27</sup> ã'rĩ Õ'acũ bese'cũ nitisami. Cũ ya macãrẽ marĩ masĩ'i. Õ'acũ bese'cũ nicã pũrĩcãrẽ, marĩ cũ a'ti'caropũre masĩtiboapã, niwã.

<sup>28</sup> Jesú cũ bu'eri cura na tojo ni ucũcã tu'ogũ, tutuaro narẽ niwĩ:

—Musã yu'ure masĩ'i, nimiba. Tojo nicã yu'u a'ti'caropũre masĩsa'a. Yu'u uaro me'rã a'titiwũ. Yu'ure o'ócũ diacjũ weegú nimi. Musã cũrẽ masĩwe'e. <sup>29</sup> Yu'u cũ tiropũ ni'cũ ni'i. Tojo weegũ cũrẽ masĩ'i, niwĩ Jesú.

<sup>30</sup> Cũ tojo nicã tu'orã, cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipũ miasĩ'rĩmiwã. Õ'acũ cũu'que ejatiyucã, cũrẽ miatiwã.

<sup>31</sup> Masã pãjãrã cũrẽ ãjõpeowã. A'tiro niwã:

—¿To pũrĩcãrẽ Õ'acũ bese'cũ Cristo a'tigũ, ã'rĩ wee'lo'que nemorõ weegusari? niwã.

*Jesure bu'iri da'reri wi'ipũ miasĩ'rĩmi'que ni'i*

<sup>32</sup> Fariseo masã “Ã'rĩ Õ'acũ bese'cũ nimi” nisere tũ'ocãrã niwã. Tojo weerã pa'ia wiorã me'rã Õ'acũ wi'i co'terã surarare Jesure ñe'edutirã o'ócãrã niwã. <sup>33</sup> Jesú pe'e masãrẽ a'tiro niwĩ:

—Yũ'u musã me'rã yoaticã nigũsa'a. Be'ro yũ'ure o'ó'cũ tiropũ wa'aguti. <sup>34</sup> Yũ'ure a'masiruturã, musã bocasome. Yũ'u wa'aropũre wa'amasísome.

<sup>35</sup> Judío masã wiorã a'merĩ sërĩtiña'wã:

—Ã'rĩ yũ'ure bocasome nígũ, ¿no'opũ wa'agusari? ¿Cũ judío masã griego masã tiropũ wa'astea'cãrãrẽ bu'esijagũ wa'agusari? ¿Griego masã quẽ'rãrẽ bu'egusari? <sup>36</sup> Cũ tojo ní'que ¿de'ro nisĩ'rĩrõ weepari? ni a'merĩ sërĩtiña'wã.

*Acowũose cjasere Jesú were'que ni'i*

<sup>37</sup> Jesú bosenuũ na weeyapatiri nuũũ warore wã'cãnu'cã, tutuaro me'rã niwĩ:

—Acowũorã, yũ'u tiropũ a'ti, sĩ'rĩrã a'tia. <sup>38</sup> Tojo weerã yũ'ure ãjõpeocã, musã ye ejeripõ'rãrĩpũ Espiritu Santu nigũsami. Cũ dia aco o'mabũronu'cũrõ weronojõ nigũsami. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ ní'caronojõta nirõsa'a, niwĩ Jesú.

<sup>39</sup> Cũ aco o'mabũronu'cũsere ucũgũ, Espiritu Santure ucũgũ weewĩ. Cũta Jesure ãjõpeorãpũre sãjãacjũ nigũsami ní'gũ, tojo niwĩ. Titare Espiritu Santu cũ a'tise dũporo niwũ. Jesú cũ wẽrĩ masãmũjãatiyucã, Espiritu Santu a'titiwĩ yujupũ.

*Masã na dũcawatise ni'i*

<sup>40</sup> Æpẽrã Jesú ucũ'quere tũ'orã, a'tiro niwã:

—Diacjũta ni'i. Æ'rĩ “Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ a'tiacjũ niapũ” na ní'cũta nimi.

<sup>41</sup> Æpẽrã a'tiro niwã:

—Ã'rĩ Õ'acũ bese'cũ Cristo nimi, niwã.

SAN JUAN 7:42      31      SAN JUAN 7:52

Āpērā pe'le “Ō'acū bese'cū de'ro Galileacjū nibosabe.  
42 Ō'acū ye queti ojāca pūrīpū a'tiro niwū: ‘Ō'acū bese'cū  
Davi weronojō Belēcjū nigūsami. Cū pārāmi nituriagupū  
nigūsami’, ni ojano'wū”, niwā.

43 Jesure masā ni'cārōnojō wācūtiwā. Tojo weerā  
dūcawatia wa'awā. 44 Āpērā cūrē bu'iri da'reri wi'ipū  
miasī'rīwā. Tojo weesī'rīmirā, weetiwā.

*Judío masā wiorā Jesure* ējōpeoti'que ni'i

45 Ō'acū wi'i co'terā surara Jesure ñe'edutirā o'óno'cārā  
a'tiro weewā. Na o'ó'cārā tiro fariseo masā, tojo nicā pa'ia  
wiorā tiropū majāmitojaawā. Topū na etacā, wiorā narē  
sērītiña'cārā niwā:

—¿De'ro weerā Jesure ñe'e miititiati? nicārā niwā.

46 Surara narē yu'ticārā niwā:

—Ne ni'cū cū weronojō ucūcā, tū'otirā nicāti.

47 Fariseo masā narē nicārā niwā:

—¿Mūsā quē'rā cū bu'e'quere tū'orā, ējōpeoti?  
¿Nisoono'ati? 48 Añurō tū'omasīña. Ne ni'cū wiogu,  
ne ni'cū fariseo masū cūrē ējōpeotima. 49 Sōjā pājārā  
cū weresere ējōpeorā, Ō'acū Moisére dutise cūu'quere  
masītibutiamā. Ō'acū narē bu'iri da'regūsami, nicārā  
niwā surarare.

50 Nicodemo ñamipū Jesure ī'agū eja'cū fariseo masū  
nicū niwī. Cū me'rācjārā wiorārē a'tiro nicū niwī:

51 —Marīrē dutise a'tiro ni'i: “Ni'cū cū ña'arō wee'quere  
ī'atojarāpū, bu'iri da'reroña'a”, ni'i, nicū niwī.

52 Na cūrē niwā:

—¿Mū'ū quē'rā Galileacjū niti? Ō'acū ye queti ojāca  
pūrīpū bu'eya. Ne ni'cū Ō'acū ye quetire weremū'tārī  
masū Galileacjū nitimi, nicārā niwā.

*Ña'arō weegore weresā'que ni'i*

<sup>53</sup> Nipe'tirã masã Jerusalépu bosenuṁṁ eja'cãrã na ye wi'seripu dajatojaawã.

## 8

<sup>1</sup> Jesús pe'e ũrũgũ Olivo wãmeticjuru wa'awĩ. <sup>2</sup> Be'ro ape ṁṁṁ bo'reacã Ô'acũ wi'ipu wa'awĩ tja. Masã nipe'tirã cũ tiropu nerẽwã'cãtiwã. Cũ ejanujã, narẽ bu'ewĩ. <sup>3</sup> Cũ bu'eri cura Moisé duti'quere bu'eri masã, tojo nicã fariseo masã Jesús tiropu etawã. Na ni'cõ numio apĩ co marãpu nitigu me'rã ña'arõ weemigõ tõ'o'core masã i'orõpu miiejawã.

<sup>4</sup> Na Jesure niwã:

—Wioḡu, a'tigo co marãpu nitigu me'rã ña'arõ weegore bocaejapu. <sup>5</sup> Moisé tojo weegonojõrẽ ũtãperi me'rã doquewẽjẽdutica niwĩ. ¿Mu'u waro de'ro niti?

<sup>6</sup> ¿De'ro yu'tigusari? nĩrã, cãrẽ tojo sãrĩtiña'wã. Na a'tiro wãcũwã: “Cũ mejẽcã yu'ticã, wiorãrẽ weresãrãsa'a”, ni wãcũwã. Na sãrĩtiña'cã tu'ogu, mu'rĩque'a, cũ omopica me'rã nucũcãpu ojawĩ. <sup>7</sup> Na cãrẽ sãrĩtiña'du'uticã i'agũ, cũ wã'cãnu'cã, narẽ niwĩ:

—Musã wa'terõpu no'o nigũ ne ni'cãti ña'arõ weetigu, ũtãgã mii, core doquenu'cãña.

<sup>8</sup> Be'ro mu'rĩque'a, ojanemowĩ tja. <sup>9</sup> Cũ tojo nicã tu'orã, na bu'iritirã tu'oña'wã. Tojo weerã siape me'rã nipe'tirã uiwijape'tia wa'awã. Bucurã waro wijamũ'tãwã. Be'ro ãpẽrã quẽ'rã sirutuwijawã. Jesús ni'cũta co numio me'rã cõ'onujãwĩ. <sup>10</sup> Cũ wã'cãnu'cã, co ni'cõrẽta i'agũ, niwĩ:

—Mu'urẽ weresãrã waro ¿no'o wa'ati? Mu'urẽ “Ũtã me'rã doquewẽjẽrõña'a”, ¿nitiati?

<sup>11</sup> Co cãrẽ niwõ:

—Nitiamã.

Jesú core niwĩ:

—Yu'u quẽ'rã mu'urẽ “Bu'iri da'rerõña'a”, niwe'e. Wa'agosa'a. Apaturi ña'arõ weenemotica'ña, niwĩ.



*Jesú s'lose weronojō cū nise ni'i*

<sup>12</sup> Ni'cāti Jesú masārē bu'égu, a'tiro niwī:

—Yu'u a'ti nucūcācjārārē s'lose weronojō ni'i. Yu'ure siruturā na'itī'arōpu nirá weronojō nitima. Yu'u na me'rā ninu'cū'u. Na de'ro weeatjere i'o'o. Tojo weerā añurō nisetimasīma.

<sup>13</sup> Cū tojo nicā tu'orā, fariseo masā Jesure niwā:

—Mu'u basu mu'u weesere ucūcā, mu'u ucūse wapa-marī'i.

<sup>14</sup> Jesú narē niwī:

—Yu'u basu yu'u weesere ucūmicā, yu'u ucūse wapati'i. Yu'u ní'caropu yu'u dajatojaatjere masī'i. Musā pūrīcā yu'u ní'caro yu'u dajatojaatjopure masīwe'e. <sup>15</sup> Musā a'ti umucocjārā wācūse me'rā bese'e. Yu'u pūrīcā yu'u se'saro ne ni'cūrē besewe'e. <sup>16</sup> Yu'u besegu, queoro besebosa'a. Yu'u haro besewe'e. Yu'u pacu, yu'ure o'ócū me'rā bese'e. <sup>17</sup> Musārē dutise na oja'que a'tiro ni'i: “Puarā masā ni'cārōnojō na i'a'quere weresācā, ējōpeoroha'a.” <sup>18</sup> Yu'u werese quē'rā tojota ni'i. Yu'u, yu'u pacu yu'ure o'o'cū me'rā yé cjasere añurō ucū'u. Tojo weero yu'u ucūse queoro ni'i.

<sup>19</sup> Na Jesure sērītiña'wā:

—To pūrīcārē ¿mu'u pacu no'opu nisari?

Jesú narē yu'tiwī:

—Musā yu'ure masīwe'e. Yu'u pacu quē'rārē masītisa'a. Yu'ure masīrā, cū quē'rārē masīboapā, niwī.

<sup>20</sup> Jesú tojo ucūgū, Ō'acū wi'ipu niwī. Masā niyeru o'orā na sāase acari tiropu niwī. Cū topu nicā, cū pacu cūrē cūu'que ejatiyucā, ne ni'cū cūrē bu'iri da'leri wi'ipu miatiwā.

*Jesú “Yu'u wa'atjopure musā wa'asome” ní'que ni'i*

<sup>21</sup> Jesú judío masā wiorārē niwī:

—Yũ'u wa'agũ wee'e. Yũ'u wa'áca be'ro mʉsã yũ'ure a'marãsa'a. Mʉsã acobocono'ña marĩrã wẽrĩrãsa'a. Yũ'u wa'atjopũre mʉsã wa'amasĩsome.

<sup>22</sup> Na a'merĩ sẽrĩtiña'wã:

—¿Cũ basu wẽjẽ, wẽrĩgũsari? ¿Tojo weerã cũ wa'atjopũre marĩ wa'amasĩtisari?

<sup>23</sup> Jesú narẽ niwĩ:

—Mʉsã a'ti nucũcãcjãrã ni'i. Yũ'u u'mʉsecjũ ni'i.  
<sup>24</sup> Tojo weegũ mʉsãrẽ todũporo “Acobocono'ña marĩrã wẽrĩrãsa'a”, niapũ. Mʉsã yũ'ure “Cũta nimi”, ni ẽjõpeowe'e. Tojo weerã mʉsã acobocono'ña marĩrã wẽrĩrãsa'a.

<sup>25</sup> Na Jesure sẽrĩtiña'wã:

—¿Noanojõ niti mũ'u?

Jesú narẽ niwĩ:

—Ne waropũ mʉsãrẽ weretojamiwũ. <sup>26</sup> Yũ'u peje waro mʉsãrẽ werese cũ'o. Tojo nicã mʉsãrẽ bul'iri da'reatje quẽ'rãrẽ cũ'o. Yũ'ure o'ó'cũ diacjũ ucũmi. Cũ ucũ'quere, yũ'u tu'o'quere mʉsãrẽ a'ti nucũcãcjãrãrẽ wereturia'a, niwĩ Jesú.

<sup>27</sup> Jesú tojo ucũgũ, cũ pacũ Õ'acũrẽta ucũgũ weemiwĩ. Masã pe'e cũ tojo ucũsere tu'omasĩtiwã. <sup>28</sup> Tojo weegũ Jesú narẽ niwĩ:

—Mʉsã yũ'ure u'muarõpu tuumorõnũ'cõrãpu, yũ'u Õ'acũ bese'cũ nisere masĩrãsa'a. “Cũ uaro weetipĩ”, nirãsa'a. Yũ'u pacũ yũ'ure were'que se'sarore mʉsãrẽ were'e. <sup>29</sup> Yũ'ure o'ó'cũ yũ'u me'rã nimi. Yũ'u cũ tu'sase dia'cũrẽ wee'e. Tojo weegũ yũ'ure ne cõ'awã'cãtimi.

<sup>30</sup> Jesú tojo nicã tu'orã, pãjãrã cũrẽ ẽjõpeowã.

Õ'acũ põ'rã ye queti, apeye ña'arõ weenu'cũrã ye queti ni'i

<sup>31</sup> Jesú judío masã cũrẽ ẽjõpeorãrẽ a'tiro niwĩ:

—Musã yu'u bu'esere yu'tirã, yarã waro nirãsa'a.  
<sup>32</sup> Diacjũcjũrẽ masĩrãsa'a. Cũrẽ masĩrã, musã ña'arõ weesere dutigu doca nisome.

<sup>33</sup> Na cũrẽ niwã:

—¿De'ro weegu mu'u “Ña'arõ weesere dutigu doca nisome”, niti? Ûsã Abrahã pãrãmerã nituriarã ni'i. Ûsã apĩ dutise doca nititowawu.

<sup>34</sup> Jesú narẽ niwĩ:

—Diacjũta nigũti. Nipe'tirã ña'arõ weerã na ña'arõ weesere du'umasĩtirã, te doca niwã'ñasama. <sup>35</sup> Ni'cũ apẽrãrẽ da'raco'tegu cũ wiogu ya wi'icjũ waro nitimi. Ti wi'i wiogu macũ pe'e ti wi'icjũ waro nimi. <sup>36</sup> Yu'u Õ'acũ macũ musã ña'arõ weese doca nimi'cãrãrẽ yu'ruweticã weegu a'tiwu. Tojo wéeca be'ro diacjũta musã yu'ruono'cãrã nirãsa'a. <sup>37</sup> Yu'u musã Abrahã pãrãmerã nituriarã nisere masĩtoja'a. Tojo nimirã, musã yu'u ucũsere ëjõpeosĩ'rĩtisa'a. Tojo weerã yu'ure wẽjẽsĩ'rĩsa'a. <sup>38</sup> Yu'u pacu yu'ure i'o'quere musãrẽ were'e. Musã pũricã musã pacu duti'quere weesa'a.

<sup>39</sup> Na cũrẽ niwã:

—Ûsã ñecũ Abrahã nimi.

Jesú narẽ niwĩ:

—Musã Abrahã pãrãmerã waro ni'i nĩrã, cũ wee'caro weronojõ weebosa'a. <sup>40</sup> Diacjũ cjase yu'u pacu bu'e'quere weremicã, yu'ure wẽjẽsĩ'rĩ'i. Abrahã ne tojo weeticu niwĩ.  
<sup>41</sup> Musã pe'e musã pacu weesenojõrẽ weesa'a, niwĩ Jesú.

Cũ tojo nicã tu'orã, na niwã:

—Ûsã, pacu marĩrã, tojo boca'cãrã weronojõ niwe'e. Õ'acũ ni'cũta ùsã pacu nimi.

<sup>42</sup> Jesú narẽ niwĩ:

—Musã diacjũta Õ'acũ ùsã pacu nimi nĩrã, yu'ure uabosa'a. Yu'u cũ me'rã ni'cũta a'tiwu. Yu'u uaro a'titiwu. Õ'acũta yu'ure o'ówĩ. <sup>43</sup> ¿De'ro weerã musã yu'u ucũsere tu'omasiweti? A'tiro ni'i. Musã yu'u ucũsere

tu'o ějōpeosi'rīwe'e. Tojo weerã tojo wee'e. <sup>44</sup> Mũsã pacu wãtĩ nimi. Mũsã cũ yarã ni'i. Tojo weerã cũ ĩaro weesi'rĩ'i. Cũ ne waroputa masãrẽ wějĕcō'agũ nitojacu niwĩ. Cũ ne cã'rōacã diacjũ cjasere weetimi. Ne ni'cãti diacjũ ucūtisami. Cũ nisoogu nimi. Tojo weegu nisoose me'rãta ucūsami. Cũ nisoosepijatjĩagũ, nisoose wiogu nimi. <sup>45</sup> Mũsã pe'e yu'u diacjũ ucũse ye bu'iri yu'ure ějōpeowe'e. <sup>46</sup> ĴNoanojō yu'ure “Mu'u ña'a ni'i”, nibosari? Yu'u diacjũ ucūmicã, Ĵde'ro weerã yu'ure ějōpeoweti? <sup>47</sup> Ō'acũ pō'rã cũ ucūsere tu'o yu'tima. Mũsã cũ yarã mejĕta ni'i. Tojo weerã yu'u ucūsere tu'o ějōpeosi'rīwe'e, niwĩ Jesú.

*Abrahã* duporo Cristo nitoja'que ni'i

<sup>48</sup> Jesú tojo nicã tu'orã, judío masã cãrẽ niwã:

—Ūsã mu'urẽ Samariacjũ, wãtĩ sãjãno'cu ni'i nĩrã, diacjũta ni'i.

<sup>49</sup> Jesú narẽ niwĩ:

—Yu'u wãtĩ sãjãno'cu niwe'e. Yu'u weese me'rã yu'u pacure masã añurō ucũcã wee'e. Mũsã pe'e yu'u weesere ĩ'arã, “Ña'arō weegu weemi”, ni'i. <sup>50</sup> Yu'u, yé cjasere masã añurō ucũato nisere a'magũ mejĕta wee'e. Ni'cũ nimi yu'ure añurō ucũgũ. Cũta besegusami. <sup>51</sup> Diacjũta nigũti. Yu'u ucūsere tu'o ějōpeogu wěrĩsome.

<sup>52</sup> Na Jesure niwã:

—Mu'u “Yu'u ucūsere tu'o ějōpeogu wěrĩsome” nise bu'iri ũsã añurō mas'i'i. Mu'u wãtĩ sãjãno'cu ni'i. Toduporocjãrã nipe'tirã Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã, tojo nicã Abrahã wěrĩpe'tidija wa'acãrã niwã. <sup>53</sup> ĴMu'u ũsã ñecũ Abrahã yu'rũoro niti? Cũ, Ō'acũ ye queti weremu'tãrã quẽ'rã wěrĩa wa'acãrã niwã. Mu'u waro Ĵñamũnojō niti tojo ni ucũgũ?

<sup>54</sup> Jesú narẽ niwĩ:

—Yu'u, yu'u basu, ni'cūta añurō ucūme'rīse wapa-marī'i. “Ūsā pacu Ō'acū nimi” mūsā nigūta yu'ure añurō ucūmi. <sup>55</sup> Mūsā cūrē masītisa'a. Yu'u pūrīcā masī'i. Yu'u cūrē masīwe'e nīgū, mūsā weronojō nisoosepijagu nibosa'a. Diacjūta ni'i. Yu'u cūrē masī'i. Cū dutisere wee'e. <sup>56</sup> Mūsā ñecū Abrahā yu'u a'ti nucūcāpū a'tiatjere ējōpeogu, e'catiyucu niwī.

<sup>57</sup> Na cūrē niwā:

—Mu'u cincuenta cū'marī cnotimigū, ¿Abrahārē ī'arī?  
<sup>58</sup> Jesú narē niwī:

—Diacjūta nigūti. Abrahā bajuase daporopu yu'u nito-jawu.

<sup>59</sup> Cū tojo nicā tu'orā, na ūtāperi me'rā doquewējēsī'rīmiwā. Cū pe'e narē du'ticā'wī. Be'ro ti wi'i Ō'acū wi'ipu ni'cu na wa'teropu wijaa wa'awī.

## 9

*Jesú caperi ī'atigu* bajua'cure yu'rūo'que ni'i

<sup>1</sup> Jesú cū yu'rūaro ni'cū mu caperi ī'atigūre ī'awī. Cū wī'magūputa caperi ī'atigu bajuacu niwī. <sup>2</sup> Cūrē ī'arā, ūsā Jesure sērītiñā'wū:

—Ūsārē bu'egu, ¿de'ro weegu ā'rī caperi ī'atigu bajua-pari? ¿Noa ye bu'iri nipari? ¿Cū pacsumma ye bu'iri o cū ye bu'iri?

<sup>3</sup> Jesú ūsārē niwī:

—Cū ña'arō wee'que ye bu'iri niwe'e. Cū pacsumma quē'rā bu'iri mooma. Cū me'rā Ō'acū añurō weesere ī'osī'rīgū, cūrē tojo bajugu bajuacā weecu niwī.

<sup>4</sup> Ni'cārōacā Ō'acū yu'ure o'ó'cu cūu'quere weerua'a nirītero ni'i. Namipu marī da'ramasītiro weronojō be'ropu cū cūu'quere weeta basiotisa'a. <sup>5</sup> Yu'u a'ti mūcopu nirī cura masārē sī'ose weronojō ni'i. Yu'u narē Ō'acū yere masīcā wee'e, niwī.

<sup>6</sup> Jesú tojo níca be'ro nucũcãpũ u'secore e'ocũuwĩ. Be'ro tere di'ta morẽsu'uro órémii, caperipũ tuuwa'rewĩ.

<sup>7</sup> Be'ro cãrẽ niwĩ:

—Siloé wãmetiro na yéeca ditarapũ mũ'u caperire tuucoegũ wa'aya, niwĩ. Siloé “o'ó'cũ” nisĩ'rĩrõ weesa'a.

Be'ro cã topũ wa'a, cã caperire tuucoecũ niwĩ. Cũ majãmitojatigũ, añurõ ì'acũ niwĩ. <sup>8</sup> Cũ ya wi'i pũ'tocjãrã, todũporo cã caperi ì'atigũ nicã ì'a'cãrã a'tiro nicãrã niwã:

—¿Ã'rĩ todũporopũ niyeru sêrĩduji'cũta nimiba?

<sup>9</sup> Ni'cãrẽrã “Cũta nimi”, nicãrã niwã.

Ãpẽrã pe'e “Nitimi. Apĩ cã weronjõ bajugũ nimi”, nicãrã niwã.

Cũ pe'e “Yũ'ũta ni'i”, nicũ niwĩ.

<sup>10</sup> Na cãrẽ sêrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weegũ mũ'u ni'cãrõacãrẽ añurõ ì'ati?

<sup>11</sup> Narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Sõ'onícũ Jesú wãmetigũ di'ta acotise me'rã yũ'u caperire tuuwa're, Siloé ditarapũ yũ'ure coedutiami. Topũ wa'a, yũ'u coéca be'ro ì'anũ'cãpũ.

<sup>12</sup> Cãrẽ ninemocãrã niwã tja:

—¿No'opũ niati cã?

—Masĩtisa'a. No'opũ nígũ nisami, nicũ niwĩ.

*Fariseo masã caperi ì'atigũ yũ'ruono'cũre sêrĩtiña'que ni'i*

<sup>13</sup> Be'ro caperi bajuno'ti'cũre fariseo masã tiropũ miacãrã niwã. <sup>14</sup> Jesú cãrẽ yũ'ruoca nũmũ sauru nicaro niwũ. <sup>15</sup> Jesú caperi ì'acã wee'cũre fariseo masã sêrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weegũ mũ'u añurõ ì'ati?

Cũ narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Ni'cũ yũ'u caperire di'ta acotise me'rã tuuwa'reami. Yũ'u coéca be'ro añurõ ì'anũ'cãpũ.

<sup>16</sup> Ni'cãrẽrã cãrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Marĩrẽ soodutĩca nũmũrẽ a'tiro weegũnojõ Õ'acũ o'ó'cũ nitimi. Cũ marĩrẽ soodutĩca nũmũrẽ ẽjõpeotisami.

Ãpẽrã pe'e a'tiro nicãrã niwã:

—Cũ ña'arõ weegũnojõ nígũ pũrĩcã, a'te añusere weel'omasĩtiboapĩ, nicãrã niwã. Na mejẽcã dia'cũ wãcũcãrã niwã. <sup>17</sup> Be'ro na caperi bajuno'ti'cũre sẽrĩtiña'cãrã niwã:

—Mu'ũ waro ¿de'ro niti mu'ũrẽ ì'acã wee'cũre?

Cũ yũ'ticũ niwĩ:

—Yũ'ua, Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ nimi, ni'i.

<sup>18</sup> Judío masã wiorã todũporopũ cũ caperi ì'ati'quere ẽjõpeosĩ'rĩticãrã niwã. <sup>19</sup> Tojo weerã cũ pacũsumũarẽ pijio, sẽrĩtiña'cãrã niwã:

—¿Ã'rĩ musã macũ niti? ¿Cũ wĩ'magũputa caperi ì'atigũ bajuari? ¿De'ro weegu cũ ni'cãrõacãrẽ ì'ati'?

<sup>20</sup> Cũ pacũsumũa narẽ yũ'ticãrã niwã:

—Ûũ, ùsã macũta nimi. Cũ caperi ì'atigũ bajuawĩ. A'te dia'cũrẽ ùsã masĩ'i. <sup>21</sup> Cũ ni'cãrõacã ì'asema masĩti-sa'a. Cũrẽ ì'acã wee'cũ quẽ'rãrẽ masĩti-sa'a. Cũ basu yũ'timasĩmi. Cũ wĩ'magũ mejẽta nimi. Cũrẽ sẽrĩtiña'ña, nicãrã niwã.

<sup>22</sup> Cũ pacũsumũa uirã, tojo nicãrã niwã. Judío masã wiorã todũporopũ a'tiro nicãrã niwã: “No'o Jesure ‘Õ'acũ cũ o'ó'cũ nimi’ nigũnojõrẽ Õ'acũ wi'ipũta cõ'awĩrõno'rõsa'a. Cũ marĩ me'rã nisetinemosome”, nicãrã niwã. <sup>23</sup> Tojo weerã marĩrẽ cõ'arĩ ni uirã, “Cũ wĩ'magũ mejẽta nimi. Cũrẽ sẽrĩtiña'ña”, nicãrã niwã.

<sup>24</sup> Judío masã wiorã caperi bajuno'ti'cũre apaturi pijicãrã niwã tja. Cũrẽ “Õ'acũ tũ'oropũre diacjũ ucũña. Ûsã masĩ'i, mu'ũrẽ yũ'rũo'cũ ña'agũ nimi”, nicãrã niwã.

<sup>25</sup> Cũ narẽ nicũ niwĩ:

—Cũ ña'agũ o añugũ nígũ nisami; cũrẽ yũ'ũ masĩti-sa'a. A'te dia'cũrẽ masĩ'i. Todũporopũre yũ'ũ caperi bajuno'ti'cũre yũ'rũoami. Ni'cãrõacãrẽ ì'a'a.

<sup>26</sup> Cūrē sērītiña'nemocārā niwā tja:

—¿Noa mū'urē tojo weeati? ¿De'ro wee mū'urē ī'acā weeati?

<sup>27</sup> Cū narē yu'ticu niwī:

—Musārē weretojapū. Yu'ure ējōpeowe'e. ¿De'ro weerā musā sērītiña'nemoti tja? ¿Cūrē sirutusī'rīti?

<sup>28</sup> Cū tojo yu'ticā tu'orā, cūrē tu'ticārā niwā:

—Mu'u cūrē sirutuya. Ūsā pūrīcā Moisé dutisere siruturāti. <sup>29</sup> Ūsā masī'i, Ō'acū Moisére ucūcu niwī. Cū pe'ema “Tocjūpū nimi”, niña marī'i.

<sup>30</sup> Cū narē nicū niwī:

—A'yóne. ¿Musā yu'ure caperi ī'acā wee'cure masīweti? <sup>31</sup> Marī añurō masī'i, Ō'acū ña'arārē na sērīsere yu'titisami. Cūrē ējōpeorā, cū haro weerá dia'cūrē yu'tisami. <sup>32</sup> Ne ni'cāti “Ni'cū wī'magūputa caperi ī'atigū bajua'cure ī'acā weepū” nicā tu'ono'ña marī'i. <sup>33</sup> Cū Ō'acū o'óti'cu nígū, yu'ure caperi ī'acā weetiboapī.

<sup>34</sup> Na cūrē nicārā niwā:

—¿Mu'u ne waroputa ña'agū bajua'cu mijī ūsārē weresī'rīti? Cū na me'rā nisetimi'cure na me'rā ninemodutiticārā niwā.

*Jesú masārē* “Caperi bajuno'tirā weronojō nima” nise ni'i

<sup>35</sup> Jesú caperi bajuno'ti'cure na cō'awīrō'quere tu'owī. Tojo weegu cūrē bocaejagu, niwī:

—¿Mu'u Ō'acū macū masū weronojō uputigare ējōpeoti?

<sup>36</sup> Cū Jesure yu'tiwī:

—Wiogu, ¿noanojō niti cū? Yu'u cūrē ējōpeosī'rīsa'a. Wereya.

<sup>37</sup> Jesú cūrē niwī:

—Mu'u ī'atoja'a. Yu'u mū'u me'rā ucūgūta ni'i.

<sup>38</sup> Cū tojo nicā tu'ogu, Jesú tiro ejaque'a, cūrē niwī:

—Wiogu, mū'urē ējōpeo'o.



<sup>39</sup> Be'ro Jesú niwĩ:

—Yũ'u a'ti turipure queoro besegu a'tiwu. Masã na ña'arõ weesere masõtima. Õ'acũ masãrẽ yũ'ruomi nise quẽ'rãrẽ masõtima. Tojo weerã caperi bajuno'tirã weronojõ nima. A'tere masĩdutigu, ãjõpeocã uagu a'tiwu. Æpẽrã “Õ'acũ ye quetire masĩ'i”, ni wãcũsama. Náta caperi ï'atirã weronojõ dojosama, niwĩ Jesú.

<sup>40</sup> Tojo nicã tu'orã, ni'cãrẽrã fariseo masã cũ tiropu nirá a'tiro niwã:

—¿Ûsã quẽ'rã caperi bajuno'tirã weronojõta niti?

<sup>41</sup> Jesú narẽ yũ'tiwĩ:

—Caperi bajuno'tirã weronojõ nirá pũrĩcã, mũsã bu'iri moobosa'a. Mũsã “Caperi bajuno'o”, nimiba. Tojo weerã bu'iritirã ni'i, niwĩ Jesú.

## 10

*Jesú oveja co'tegu* me'rã queose o'o'que ni'i

<sup>1-2</sup> Jesú masãrẽ bu'égũ, a'tiro queose werewĩ:

—Diacjũta mũsãrẽ nigũti. Ni'cũ masũ oveja co'tegu na sã'rĩsãaca sopepũre queoro sãjãasami. Æpẽrã ovejare yajasi'rĩrã pe'e sope marĩrõpu sãjãasama. <sup>3</sup> Sopere co'tegu oveja co'tegũre pãosõrõsami. Cũ sãjãacã, oveja cũ ucũsere tu'omasĩsama. Cũ na ovejanucũrẽ na wãmerẽ pisusami. Cũ tojo weecã, cũ tiropu sirutuwijaasama. <sup>4</sup> Narẽ pijiwijaatojagu, na duporo u'mutãwã'cãsami. Cũ ucũsere tu'omasĩrã, cũ be'ro sirutuque'asama. <sup>5</sup> Apĩpũre na ï'amasĩtigũre sirututisama. Cũ ucũsere tu'omasĩtirã, no'o uaro du'tisteas wa'asama, niwĩ Jesú.

<sup>6</sup> Fariseo masã a'te cũ queose o'osere tu'omasĩtiwã.

*Jesú oveja co'teme'rĩgũ* weronojõ nimi nise ni'i

<sup>7</sup> Na tu'otĩcã ï'agũ, Jesú narẽ ninemowĩ tja:

—Diacjũta nigũti. Yũ'u oveja sãjãarĩ sope weronojõ ni'i. <sup>8-9</sup> Oveja sopere sãjãarã weronojõ yũ'ure sirutu

ējōpeorā yu'rūono'rāsama. Oveja weronojō uiro marīrō nímāsīrāsama. Na ũasere bocarāsama. Āpērā yu'u dūporo a'ti'cārā űa'arā, ovejare yajari masā weronojō nicārā niwā. Tojo weerā oveja pe'e na ucūsere tu'omasītirā, narē sirutiticārā niwā.

<sup>10</sup> »Ovejare yajari masā narē yaja, wējēsī'rīsama. Yu'u pūrīcā narē catisere o'ogu a'tiwu. E'catiyu'rūmajāto nīgū, narē tojo weewu.

<sup>11</sup> »Yu'u ovejare añurō co'teme'rīgū weronojō yu'ure ējōpeorārē añurō co'te'e. Añurō co'tegu cū yarā ovejare a'tiro weesami. Narē mejēcā wa'acā cā'mota'agu wērīmasīsami. <sup>12</sup> Apī pe'e cū da'rase wapa wapata'ase dia'cūrē wācūsami. Cū narē co'tegu waro nitigu yai a'ticā, totá cō'anu'cō, wa'a wa'asami. Cū yarā nitiyucā, tojo weesami. Yai a'ti, narē űe'e, nūrūstepe'ocā'sami. <sup>13</sup> Cū wapata'ase dia'cūrē wācūgū, tojo weesami. Cū yarā nitiyucā, ovejare wācūnūrūtisami.

<sup>14-15</sup> »Yu'u oveja añurō co'teme'rīgū weronojō ni'i. A'tiro ni'i. Yu'u pacu yu'ure masīmi. Yu'u quē'rā cūrē masī'i. Te weronojō yu'u quē'rā yarā ovejare masī'i. Na quē'rā yu'ure masīma. Yu'u na ye niatjere wērī, narē yu'rūoguti. <sup>16</sup> Āpērā quē'rā judío masā nitimirā, yarā nima. Na quē'rā neono'o, yu'ure ējōpeosiraturāsama. Nipe'tirā yu'ure ējōpeorā ni'cā curua nirāsama. Yu'u ni'cāta narē co'tegu nigūsa'a.

<sup>17-18</sup> »Yu'u pacu yu'ure ma'imi. Yu'u masārē wērī yu'rūoatje wapa tojo weemi. Ne ni'cū yu'ure wērīcā weemasītisami; yu'u ũaro me'rā wērīgūti. Yu'u wērīmasī'i. Be'ro masāmasī'i tja. Yu'u pacu yu'ure a'tirota weedutiwī, niwī Jesús.

<sup>19</sup> Judío masā cū tojo nicā tu'orā, cūrē ni'cārōnojō wācūtiwā.

<sup>20</sup> Ni'cārērā cūrē niwā:

—¿De'ro weerã mäsã cürẽ tũ'oti? Maatigu weemi. Wãtĩ sãjãno'cu nimi, niwã.

<sup>21</sup> ãpërã pe'e “Wãtĩ sãjãno'cu tojo ucütibosami. Wãtĩ sãjãno'cu caperi ï'atigure ï'acã weemasītisami”, niwã.

*Judío masã Jesure* uati'que ni'i

<sup>22</sup> Pu'ecu nirĩ cura Jerusalépu judío masã bosenuwu weeporã weewã. Duporocjãrã Ô'acũ wi'ire bosenuwu weepo'quere wãcूसिरuturi nuwu niwũ. <sup>23</sup> Ti bosenuwure Jesús Ô'acũ wi'ipu wa'awĩ. <sup>24</sup> Cũ Salomó wãmetiri tucũpu sãjãa yu'rutẽrĩrĩ cura judío masã wiorã cürẽ añurõ be'toanu'cã wa'awã. Cürẽ sërĩtiña'wã:

—Mu'u Ô'acũ o'ó'cu ni'i nisere ne diacjũ werewe'e. ¿De'ro nicã mu'u ùsãrẽ queoro weregusari? Mu'u Ô'acũ bese'cu ni'i nígu, diacjũta ùsãrẽ wereya.

<sup>25</sup> Jesús narẽ niwĩ:

—Weremiwũ. Yu'ure ëjõpeotiwu. Yu'u wee'ose yu'u pacu dutise me'rã yu'u Ô'acũ bese'cu nisere mäsãrẽ ï'o'lo. <sup>26</sup> Yu'u mäsãrẽ toduporo ní'caronjõta yarã oveja niwe'e. Tojo weerã yu'ure ëjõpeowe'e. <sup>27</sup> Yarã oveja yu'ure ï'amasĩma. Yu'u quẽ'rã narẽ ï'amasĩi. Na yu'ure ëjõpeosirutuma. <sup>28</sup> Narẽ catinu'cूसere o'lo'lo. Na pecame'epu wa'asome. Yu'u narẽ co'tenu'cũcũti. Ne ni'cũ, yarãrẽ yu'ure ë'mamasĩsome. <sup>29</sup> Narẽ yu'u pacu o'ocu niwĩ. Cũ nipe'tirã nemorõ tutuagu nimi. Tojo weegu ne ni'cũ yu'u pacu cuorãrẽ cürẽ ë'mamasĩsome. <sup>30</sup> Yu'u pacu me'rã ùsã ni'cũputa ni'i, niwĩ Jesús.

<sup>31</sup> Cũ tojo nicã tũ'orã, judío masã ùtãperi me'rã cürẽ doquewëjësĩ'rĩmiwã. <sup>32</sup> Jesús narẽ niwĩ:

—Yu'u pacu tutuase me'rã mäsã ï'orõpu peje añuse wee'owũ. ¿Ñe'enojõ weese ye bu'iri yu'ure doquewëjësĩ'rĩti?

<sup>33</sup> Na Jesure niwã:

—Mu'u añurõ weese ye bu'iri wějësóme. Õ'acũrẽ mu'u ña'arõ ucũse ye bu'iri wějësĩ'rĩsa'a. Mu'u umu nimigũ, Õ'acũ weronjõ nisĩ'rĩ'i. Te ye bu'iri mu'urẽ wějërãti, niwã.

<sup>34</sup> Jesús narẽ niwĩ:

—Musã dutise wa'teropure Õ'acũ ní'quere a'tiro ojano'caro niwũ: “Musã Õ'acũ weronjõ ni'i.” <sup>35</sup> Marĩ masĩ'i. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩ cjasere “Tojo nima'acãrõ wee'e”, nita basiowe'e. Õ'acũ cũ dutise o'o'cãrãrẽ a'tiro nicu niwĩ: “Musã Õ'acũ weronjõ ni'i”, nicu niwĩ. <sup>36</sup> Õ'acũ yu'ure besetjãgũ, a'ti turipure o'ówĩ. Tojo nimicã, “Yu'u Õ'acũ macũ ni'i” ní'que bu'iri musã pe'e yu'ure “Õ'acũrẽ ña'arõ ucũami”, niapu. Tojo niwe'e. <sup>37</sup> Yu'u pacu duti'caronjõ weeticãma, yu'ure ëjõpeoticã'ña. <sup>38</sup> Cũ duti'caronjõ weecã pũrĩcãrẽ, yu'ure ëjõpeotimirã, yu'u wee'osere ëjõpeoya. Musã tere ëjõpeorã, yu'u pacu yu'upure nimi nisere masĩrãsa'a. Tojo nicã yu'u, cũ me'rã ni'cũta ni'i nisere masĩrãsa'a, niwĩ Jesús.

<sup>39</sup> Na cũrẽ bu'iri da'leri wi'ipũ miasĩ'rĩmiwã tja. Cũ pe'e narẽ du'tiwã'cã wa'awĩ.

<sup>40</sup> Be'ro Jesús Jordá siaquijipũ pẽ'awĩ. Topure Juã wãmeyeri masũ wãmeyecũ'caropũ tojaque'awĩ. <sup>41</sup> Pãjãrã Jesure ĩ'arã etarã, a'tiro niwã:

—Juã wãmeyeri masũ ucũgũ, ne cã'rõ wee'otimigũ, ã'rĩ cjasere diacjũta ucũcũwĩ, niwã.

<sup>42</sup> Topure pãjãrã Jesure ëjõpeowã.

## 11

*Lázaro cũ wěrĩ'que ni'i*

<sup>1</sup> Jesús Jordá siaquijipũ nirĩ cura Lázaro wãmetigũ cũ ya macã Betaniapũ dutitigũ weecu niwĩ. Cũ ma'miosãnumia Maríã, Marta na quẽ'rã ti macãpũta nicãrã niwã. <sup>2</sup> Co Maríata niwõ Jesure cũ du'pocãrĩpũ u'mutise piopeo, co

poari me'rã tuuco'e'co. <sup>3</sup> Lázaro ma'miosãnumia cã pũrõ nicã ï'arã, ãpẽrã me'rã Jesure queti o'ócãrã niwã:

—Wioḡu, mu'u me'rãcjũ ɯpɯtu waro nimi, ni o'ócãrã niwã.

<sup>4</sup> Jesú te quetire tu'ogũ, niwĩ:

—Cũ dutitigũ wẽrĩyapatidijasome. Cũ tojo wẽrĩse me'rã Õ'acũ tutuasere ï'ano'rõsa'a. Yũ'u Õ'acũ macũ quẽ'rãrẽ masã a'tiro nirãsama: “Cũ tutuagũ nimi”, nirãsama, niwĩ.

<sup>5</sup> Jesú narẽ ma'imigũ, maata wa'atiwĩ. <sup>6</sup> Te quetire tu'óca be'ro pua nũmu topũre tojaque'anemowĩ tja.

<sup>7</sup> Be'ro cã ãsãrẽ niwĩ:

—Te'a Judeapũ tja.

<sup>8</sup> Õsã cãrẽ niwũ:

—Õsãrẽ bu'egũ, sõ'onícatero tocjãrã judío masã ãtãperi me'rã mũ'urẽ doquewẽjẽsĩ'rĩmiwã. ¿Mu'u topũ wa'asĩ'rĩsari tja?

<sup>9</sup> Jesú yũ'u pacũ da'rase cũu'quere queoro pe'ogũsa'a; tojo weerã yũ'ure wẽjẽsome yujupũ níḡũ, queose me'rã a'tiro werewĩ:

—Nĩ'cã ɯmũcore doce horari bo'reyu'u. Marĩ ɯmũcopũ sjarã, buɯque'atisa'a. A'ti ɯmũco bo'reyucã, tojo weesa'a. <sup>10</sup> Na'itĩ'arõpũ sjarã pũrĩcã, na wa'aro bajutise ye bu'iri pũ'atuu, buɯque'asama. Na sĩ'ose marĩse ye bu'iri tojo wa'asama.

<sup>11</sup> Be'ro Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—Marĩ me'rãcjũ Lázaro cãrĩa wa'apũ. Yũ'u cãrẽ wã'cõḡũ wa'agũsa'a.

<sup>12</sup> Õsã cãrẽ niwũ:

—Wioḡu, cã cãrĩcã, añu nisa'a. Cũ cãrĩca be'ro soo, yũ'rũḡusami.

<sup>13</sup> Jesú Lázaro cãrĩa wa'apũ níḡũ, wẽrĩa wa'apũ nisĩ'rĩḡũ weecu nimiwĩ. Õsã pe'e cãrĩse warore wãcũcãti. <sup>14</sup> Õsã tu'oticã, Jesú ãsãrẽ diacjũ werewĩ:

—Lázaro wěrĩa wa'apɯ. <sup>15</sup> Marĩ topɯ niticã, añu'u. Yɯ'u e'cati'i; añu nirōsa'a m̃sãrē. Totá m̃sã nemorō ējōpeorãsa'a. Te'a marĩ cūrē i'arã, niwĩ.

<sup>16</sup> Tomás “Su'rua'cu” na nino'gũ ũsãrē niwĩ:

—Marĩ quē'rã te'a. Jesure na wějēcã, cã me'rãta wěrĩrã wa'arã, niwĩ.

*Jesú wěrĩ'cãrãrē masō, catise o'ose ni'i*

<sup>17</sup> Jesú Lázaro ya macãpɯ etagɯ, cūrē ũtã tutipɯ s̃iosōrōcũ'quere tu'owĩ. Cūrē tojo wéeca be'ro ba'paritise ñm̃urĩ yu'rucaro niwũ. <sup>18</sup> Lázaro ya macã Betania Jerusalé pu'toacã niwũ. Pua kilómetro, ape kilómetro deco yoaro niwũ. <sup>19</sup> Tojo weerã Jerusalécjãrã pãjãrã Marta, Marĩare i'awãcũtutuato nĩrã na tiropɯ wa'acãrã niwã. <sup>20</sup> Marta Jesú etasere tu'ogo, cūrē pōtērīgō ejawō. Marĩa pe'e wi'ipɯ tojaco niwō. <sup>21</sup> Marta Jesú tiro etago, cūrē niwō:

—Wioɯ, m̃'u a'topɯ nicã, yu'u acabiji wěrĩtiboapĩ.

<sup>22</sup> Yɯ'u masĩ'i, Ō'acũ nipe'tise m̃'u s̃erĩsere o'osami, niwō.

<sup>23</sup> Jesú core niwĩ:

—M̃'u acabiji masãgũsami.

<sup>24</sup> Co cūrē niwō:

—Yɯ'u masĩ'i, a'ti ɯm̃uco pe'ticã, nipe'tirã wěrĩ'cãrã masãrĩ curapɯ masãgũsami.

<sup>25</sup> Jesú core niwĩ:

—Yɯ'u wěrĩ'cãrãrē masō, catise o'ogɯ ni'i. Yɯ'ure ējōpeogɯ wěrĩ'cɯpɯ nimigũ, catigɯsami tja. <sup>26</sup> Ni'cãrōacãrē catirã yu'ure ējōpeorã wěrĩrã, wěrĩdojasome. ¿M̃'u a'tere ējōpeoti?

<sup>27</sup> Co cūrē niwō:

—Wioɯ, m̃'urē ējōpeo'o. M̃'u Ō'acũ bese'cu Cristo, Ō'acũ macũ ni'i. M̃'u “Ni'cũ masũ a'tiacjɯ niapɯ” nĩ'cu ni'i, niwō.

*Lázaro masãpe pu'to Jesú cã uti'que ni'i*

28 Marta Jesú me'rã ucúca be'ro co acabijo Maríare pijigo wa'awõ. Core ãpẽrã tu'otiropu a'tiro nico niwõ:

—Marírẽ bu'egũ etatojami. Mũ'urẽ pijidutiami.

29 Co tojo nicã tu'ogo, cũ tiropu maata a'tico niwõ.

30 Jesú Martare põtẽrĩ'caroputa niwĩ. Macãpure pi'atiwĩ yujupu. 31 María co ya wi'ipure sojaro me'rã wijaatico niwõ. Tojo weecã ñ'arã, judío masã topu sjarã eja'cãrã core sirutucãrã niwã. “Co acabiji masãpepu utigo wa'ago weesamo”, ni wãcũcãrã nimiwã.

32 Co pe'e Jesú tiro etago, cũ ye du'pocãrĩ tiropu paa-mu'rĩque'awõ. Cũrẽ niwõ:

—Wiogũ, mu'u a'topu nicã, yu'u acabiji wẽrĩtiboapĩ.

33 Jesú co uticã ñ'agũ, core sirutu'cãrã uticã ñ'agũ, uputu bujaweti, pajaña'wĩ. 34 Narẽ sãrĩtiña'wĩ:

—¿No'opu cãrẽ sĩosõrõcũurĩ? niwĩ.

Na cãrẽ “Te'a ñ'arã”, niwã.

35 Topu wa'agu, Jesú quẽ'rã utiwĩ.

36 Cũ uticã ñ'arã, ni'cãrẽrã judío masã niwã:

—Ñ'aña. ¿Upututa cãrẽ ma'ipari? niwã.

37 ãpẽrã a'tiro niwã:

—¿Ñ'arĩ caperi ñ'atigure yu'ruo'cu Lázarore wẽrĩcã weet-ibopari? niwã.

*Jesú Lázarore wẽrĩ'cupure masõ'que ni'i*

38 Jesú pũrõ bujawetise me'rã Lázaro masãpepu wa'awĩ. Ti masãpe ãtã tuti niwũ. Ti tuti sope pu'to ãtãgãjo me'rã cã'mota'ano'wũ.

39 Jesú narẽ niwĩ:

—Tuupãõña.

Marta cãrẽ niwõ:

—Wiogũ, ãrĩ nisami. Cũ wẽrĩca be'ro ba'paritise numurĩ yu'ru'u.

40 Jesú core niwĩ:

—Mu'urẽ weremiapũ. “Yu'ure ẽjõpeogo, Õ'acũ tutu-asere ì'agõsa'a”, nimiapũ, niwĩ.

<sup>41</sup> Be'ro na ti tutire pãowã. Jesú ɯ'musepũ ì'amorõ, Õ'acũrẽ niwĩ:

—Pacũ, yu'ũ sêrĩ'quere mu'ũ tu'otojapũ. Añu'ũ. <sup>42</sup> Yu'ũ masĩ'i, mu'ũ yu'ure tu'onu'cũcã'a. ã'rã a'topũ nu'cũrã ye bu'iri sêrĩ'i. Mu'ũ yu'ure o'ó'quere masĩato nígũ, tojo wee'e.

<sup>43</sup> Cũ tojo níca be'ro pũrõ caricũwĩ:

—Lázaro, wijaatia, niwĩ.

<sup>44</sup> Tojo nicãta, cũ wijaatiwĩ. Cũ ye omocãrĩ, cũ ye du'pocãrĩrẽ su'ti me'rã du'reno'cũ niwĩ. Cũ diapoa quẽ'rã su'ti casero me'rã omano'caro niwũ. Tojo weegũ Jesú narẽ niwĩ:

—Cũrẽ pãa, du'uo'oya.

*Judío masã wiorã Jesure wẽjẽsĩ'rĩ'que ni'i*

*(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)*

<sup>45</sup> Pãjãrã judío masã María me'rã ba'patiwã'cãti'cãrã cũ tojo weesere ì'arã, Jesure ẽjõpeowã. <sup>46</sup> ãpẽrã pe'e ẽjõpeoronojõ níã, cũ tojo wee'quere fariseo masãpure weresãrã wa'awã. <sup>47</sup> Tojo weerã fariseo masã, tojo nicã pa'ia wiorã nerẽcãrã niwã. Na pa'ia wioɯ cũ me'rãcjãrã nirõpũ nerẽcãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—¿De'ro weerãsari marĩ? Jesú peje añuse wee'ogũ weemi. <sup>48</sup> Marĩ cũrẽ cã'mota'aticã, nipe'tirã cũrẽ ẽjõpeorãsama. Romano masã wiorã a'tirãsama. A'ti, marĩ wiorã nise, Õ'acũ wi'i quẽ'rãrẽ cõ'arãsama.

<sup>49</sup> Ni'cũ na me'rãcjũ Caifá wãmetigu ti cũ'marẽ pa'ia wioɯ nicũ niwĩ. Cũ narẽ nicũ niwĩ:

—Musã ne tu'omasĩwe'e. <sup>50</sup> Nipe'tirã masã marĩ ya di'tacjãrã wẽrĩcã, ña'a nibosa'a. A'tiro weecã, añusa'a. Ni'cũ nipe'tirã ye bu'iri wẽrĩbosacã, marĩrẽ añurõsa'a, niwĩ.



<sup>51</sup> Caifá cū basu wācūse me'rā tojo niticū niwī. Ti cū'ma cū pa'ia wiogū nicā, Ō'acū cūrē tojo wācūse o'ocū niwī. Tojo nígū, Judea di'tacjārārē Jesú wērībosagusami nígū, tojo nicū niwī. <sup>52</sup> Jesú ti di'tacjārā dia'cūrē wērībosaticū niwī. Nipe'tirā Ō'acū pō'rā cūrē ējōpeojārē no'o ap-eye di'tapū nirá quē'rārē wērībosacū niwī. Ni'cā curua weesī'rīgū tojo weecū niwī. <sup>53</sup> Ti nūmūta na nerē ucūca nūmū me'rā na Jesure wējēatjere wācūyucārā niwā.

<sup>54</sup> Na wējēsī'rīse ye bu'iri Jesú judío masā ī'orōpū sijatiwī. Judeapū ní'cū wijawā'cāwī. Ni'cā macā Efraí wāmetiri macā yucū marīrō pū'to nirī macāpū wa'awī. Ti macāpū ūsā tojawū.

<sup>55</sup> Titare Pascua judío masā bosenuū wa'atjo cā'rōacā dū'sawū. Pājārā masā Jerusalēpū wa'acārā niwā. Na ti bosenuū dūporo na űa'arō wee'quere coeyurā wa'acārā niwā. <sup>56</sup> Jesure ī'asī'rīrā a'macusiācārā niwā. Ō'acū wi'ipū nīrā, a'merī sērītiña'cārā niwā:

—Musā tu'oña'cā, ¿apetero weegū cū a'tigusari?

<sup>57</sup> Fariseo masā, pa'ia wiorā masārē a'tiro dūticārā niwā:

—Musā Jesú topū niapū nisere masīrā, ūsārē wereya. Na werecā, bu'iri da'reri wi'ipū Jesure miarāti nīrā, tojo nicārā niwā.

## 12

*Jesure María* ū'mūtise piopeo'que ni'i

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

<sup>1</sup> Pascua bosenuū wa'atjo seis nūmūrī dū'sawū. Titare Jesú Efraípū ní'cū Betania wāmetiri macāpū wa'awī. Todūporo ti macāpūta Jesú Lázare masōwī. <sup>2</sup> Tocjārā Jesure bosenuū weepeowā. Marta ba'asere etiwō. Na pājārā wa'terore Lázaro quē'rā Jesú me'rā ba'adujiwī. <sup>3</sup> ūsā ba'ari cura María pajicja ū'mūticja nardo wāmetise wapabūjusere poseticjare Jesú tiro miitiwō. Miiti, cū

du'pocãrĩpu piopeowõ. Be'ro co poari me'rã tuucoewõ. Ti wili nipe'tiropu u'mutise'sa wa'awu.

<sup>4</sup> Co tojo weecã i'agũ, Juda Iscariote ùsã me'rãcjũ be'ropu Jesure i'atu'tirãrẽ o'oacju a'tiro niwĩ:

<sup>5</sup> —¿De'ro weego a'te u'mutisere duatiati? Tere duago, ni'cã cũ'ma da'rase wapa weronojõ wapata'aboapã. Te niyerure pajasecũorãrẽ o'oboapã, niwĩ.

<sup>6</sup> Cũ pajasecũorãrẽ ma'ígũ mejêta, tojo niwĩ. Ya-jasebucu niwĩ. Cũ ùsã niyerure co'tegu niwĩ. Ti ajuropu ùsã niyeru sãa'quere yajamũjãcũwĩ. <sup>7</sup> Jesú cũrẽ niwĩ:

—Co ñaro weeato. Co yu'ure yaatjere wãcũgõ, tojo weeamo. <sup>8</sup> Musã pajasecũorãrẽ o'onu'cũmasĩrãsa'a. Be'ropu yu'u pũrĩcãrẽ o'omasĩsome. Yu'u a'to nidojacju niwe'e, niwĩ Jesú.

*Judío masã wiorã Lázarore wějēsĩ'rĩ'que ni'i*

<sup>9</sup> Pãjãrã judío masã Jesú Betaniapu nise quetire tu'ocãrã niwã. Tojo weerã Jesure, cũ masõ'cu Lázaro quẽ'rãrẽ i'arã a'ticãrã niwã. <sup>10-11</sup> Lázarore masõse ye bu'iri pãjãrã judío masã Jesure ãjõpeowã. Cũrẽ ãjõpeorã, pa'ia wiorã dutise doca nimi'cãrã ducawatia wa'awã. Na tojo weese ye bu'iri pa'ia wiorã Jesure na wějēsĩ'rĩrõnojõta Lázaro quẽ'rãrẽ wějēsĩ'rĩwã.

*Jesú Jerusalépu pi'a'que ni'i*

*(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)*

<sup>12</sup> Pascua judío masã bosenu'murẽ i'arã wa'arã pãjãrã masã Jerusalépure wa'acãrã niwã. Na etãca numu ape numu pe'e Jesú wa'atje quetire masĩcãrã niwã. <sup>13</sup> Tojo weerã pũrĩ opa querire dute, cũrẽ põtẽrĩrã a'ticãrã niwã. Na a'tiro caricũwã'cãtiwã:

—Marĩ wiogure e'catise o'orã. ã'rĩ Õ'acũ o'ó'cure añurõ wa'ato. Cũ marĩ Israe curuacjãrã wiogũ nimi, niwã.

<sup>14</sup> Jesú Ō'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ nírdnojõta burrore ĩ'agũ, cũ bu'ipũ mũjãpejawĩ. Zacaría todũporocjũ Ō'acũ ye quetire weremũ'tãrĩ masũ a'tiro ojacu niwĩ:

<sup>15</sup> Mũsã Jerusaléccjãrã, uiticã'ña.

Ĩ'aña, mũsã wiogu burro bu'ipũ pesawã'cãtimi, ni ojacu niwĩ.

<sup>16</sup> A'te oja'quere ãsã cũ bu'erã ne waro “Jesú ye queti nisa'a”, niticãti. Be'ro ɯ'mũse cũ mũjãáca be'ropũ ãsã masĩwũ. “Ō'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ ní'caronojõta cãrẽ queoro wa'awũ”, niwũ.

<sup>17</sup> Jesú Lázarore masõgũ, cũ pijiwĩrõcã ĩ'a'cãrã ãpẽrãrẽ wereturiacãrã niwã. <sup>18</sup> Tojo weerã cũ weel'o'quere ějõpeorã, Jesure põtẽrĩrã a'ticãrã niwã. <sup>19</sup> Fariseo masã pe'e tojo weecã ĩ'arã, a'merĩ nicãrã niwã:

—¿Ĩ'ati mũsã? Nipe'tirã cũ me'rã wa'arã weema. ¿Marĩ de'ro weebosau? niwã.

### *Griego masã Jesure ĩ'asĩ'rĩ'que ni'i*

<sup>20</sup> Jerusalẽpũ Pascua bosenuũũ nicã, Ō'acũrẽ ějõpeorã nerẽ'cãrã wa'terore ni'cãrẽrã griego masã niwã. <sup>21</sup> Na Jesure ĩ'asĩ'rĩrã Felipe tiro a'tiwã. Felipe Betsaida Galilea di'tapũ nirĩ macãcjũ niwĩ. Na cãrẽ a'tiro niwã:

—Jesure ĩ'asĩ'rĩsa'a.

<sup>22</sup> Na tojo nicã tu'ogu, Felipe Andrére weregũ wa'awĩ. Be'ro pũarãpũ wa'a, Jesure wererã wa'awã. <sup>23</sup> Na griego masã ĩ'asĩ'rĩsere tu'ogu, Jesú niwĩ:

—Yũ'ũ Ō'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ wẽrĩ masãmũjãatjo cã'rõ du'sa'a. <sup>24</sup> Diacjũta nigũti. Ni'cũ otese capere otetibosami. Te oteticã, mejãrõta tojasa'a. Te peri otecã pũrĩcãrẽ, di'tapũ boa wa'asa'a. Be'ro pĩ'rĩ, pupi, peje dũcatisa'a. Te peri weronojõ yũ'ũ wẽrĩgũsa'a. Yũ'ũ wẽrĩse me'rã pãjãrã Ō'acũ põ'rã wa'arãsama. <sup>25</sup> No'lo a'ti ɯmũcorũre cũ catirĩ ɯmũcore ma'iyũ'rũgũ pecame'epũ

bu'iri da're bajuriono'gūsami. No'lo cū catiri umūcore ma'itigu pe'e u'musepu catinu'cūgūsami. <sup>26</sup> Yū'u dutisere weesi'rīgū, yū'ure sirutuato. Cū yū'u niatjopure yū'u me'rā nigūsami. Yū'u dutisere weesirutuganojōrē yū'u pacu añurō weegusami, niwī Jesú.

*Jesú cū wēriatjere ucū'que ni'i*

<sup>27</sup> Jesú niwī:

—Ni'cārōacā yū'u pūrō bujaweti'i. ¿De'ro nigūsari? “Pacu, yū'ure ña'arō wa'atjere yū'ruoya” ¿nigūsari? Ni-some. Yū'u tereta pi'eti, wēriḡū a'tiwu. <sup>28</sup> Pacu, mū'u tutuasere i'oa, niwī Jesú. Cū tojo níca be'ro ni'cū u'musepu ucūdijosere tu'owu. A'tiro niwī:

—Yū'u tutuasere i'otojawu. Ī'onemogūti tja, niwī.

<sup>29</sup> Masā topu nirá cū ucū'quere tu'orā, “Bupo busuami”, niwā. Āpērā “Ō'acūrē wereco'tegu u'musecū Jesure ucūami”, niwā.

<sup>30</sup> Jesú narē niwī:

—Yū'ure tu'odutigu mejēta ucūami. Musā pe'ere tu'odutigu ucūami. <sup>31</sup> Ni'cārōacārē Ō'acū a'ti turicjārārē bese, bu'iri da'regusami. Tojo nicā a'ti turicjārārē dutigu wātī cō'awīrōno'gūsami. <sup>32</sup> Apeye quē'rārē yū'ure na u'muarōpu tuumorōnu'cōcā, nipe'tirārē yū'u tiropu a'ticā weeguti, niwī Jesú.

<sup>33</sup> Tojo níḡū, yū'u curusapu wēriḡūsa'a níḡū, tojo niwī.

<sup>34</sup> Masā tere tu'orā, a'tiro niwā:

—Ō'acū ye queti ojāca pūrīpu na bu'eī'ocā, a'tiro tu'ono'wū: “Ō'acū bese'cu Cristo catinu'cūcūsami.” ¿De'ro weeacju mū'u pe'e tja “Ō'acū macū masū weronojō uputigu u'muarōpu tuumorōnu'cōno'gūsami”, niti? Ō'acū macū masū weronojō uputigu ¿noanojō niti? ni sērītiña'wā.

<sup>35</sup> Jesú narē niwī:

—Yɥ'ɥ a'ti nucũcãcjãrãrẽ s'lose weronojõ ni'i. Yɥ'ɥ masãrẽ Õ'acũ yere añurõ masĩcã wee'le. Yoaticã mɯsã me'rã nigũsa'a. Yɥ'ɥ a'topɥ niĩ curare mɯsã yɥ'ɥ bu'esere ëjõpeoya. Tojo weerã mɯsã wãcũña marĩõ na'itĩ'arõpɥ sjarã weronojõ wa'asome. Yɥ'ɥre ëjõpeotirã na'itĩ'arõpɥ niĩrã weronojõ nima. Na weesere “A'tiro pe'e ɯa'a”, nĩmasĩtisama. <sup>36</sup> Yɥ'ɥ s'lose weronojõ nigũ mɯsã tiropɥ ni'i. Yɥ'ɥ mɯsã tiropɥ niĩ curare yɥ'ɥre ëjõpeoya. Tojo weerã mɯsã quẽ'rã s'lorĩ masã weronojõ niĩrãsa'a. Õ'acũ yere añurõ masĩrãsa'a. Æpẽrã quẽ'rãrẽ masĩcã weerãsa'a, niwĩ Jesú.

Jesú narẽ tojo níca be'ro du'tiwã'cã wa'awĩ.

*Judío masã wiorã Jesure* ëjõpeotise ni'i

<sup>37</sup> Jesú peje wee'omicã, judío masã wiorã cãrẽ ëjõpeotiwã. <sup>38</sup> Na ëjõpeoticã, Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpɥ Isaía oja'caronojõta queoro wa'awɥ.

Cũ a'tiro ojacɥ niwĩ:

Ni'cũnojojõpɯta ɯsã weresere tu'otimi.

Õ'acũ tutuase me'rã wee'ocã ï'amirã, ne ëjõpeotima, ni ojacɥ niwĩ Isaía.

<sup>39</sup> Na ne ëjõpeomasĩti'que quẽ'rãrẽ Isaía aperopɥ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpɥre a'tiro ojacɥ niwĩ:

<sup>40</sup> Õ'acũ narẽ caperi bajutirã weronojõ weecɥ niwĩ.

Cũ yere tu'omasĩticã weecɥ niwĩ.

Tojo weerã añurõ cũ weesere ï'amirã, ï'amasĩticãrã niwã.

Cũ bu'esere tu'omirã, tu'omasĩticãrã niwã.

Cũ bu'esere ëjõpeorã, na ña'arõ wee'quere du'u, acobojose sërĩbopã.

Cũ narẽ yɥ'rɯobopĩ, nicɥ niwĩ Isaía.

<sup>41</sup> Isaía Jesú tutuasere, cũ asistesere ï'agũ, cũ ye cjasere tojo ucũcɥ niwĩ.

<sup>42</sup> Päjārã judío masã Jesure ãjõpeowã. Ni'cãrẽrã wiorã waroputa ãjõpeowã. Fariseo masãrẽ uirã, bajuyoropu Jesure ãjõpeosere ucütiwã. Ûsãrẽ judío masã na nerẽri wi'ipũ nirãrẽ cõ'awirõri nírã, tojo weewã. <sup>43</sup> Wiorã Jesure ãjõpeomirã, masã pe'ere Õ'acũ nemorõ añurõ wãcũcã ãawã.

*Jesú masãrẽ* besese cjasere ucü'que ni'i

<sup>44</sup> Jesú nipe'tirã tu'oato nígũ, tutuaro ucüwĩ:

—Yũ'ure ãjõpeogu yũ'u se'sarore ãjõpeotimi. Yũ'u pacu yũ'ure o'ó'cu quẽ'rãrẽ ãjõpeomi. <sup>45</sup> Yũ'ure i'agũ, yũ'ure o'ó'cu quẽ'rãrẽ i'ami. <sup>46</sup> Yũ'u s'i'ose weronojõ ni'i. A'ti nucũcãpũre yũ'ure ãjõpeorã na'itĩ'arõpu tojaticã'to nígũ a'tiwũ. Na yũ'u bu'esere masírãsama. Masírã, añurõ weerãsama. <sup>47</sup> Yũ'u bu'esere tu'omirã, tere weetirã, bu'iri cõorãsama. Yũ'u narẽ bu'iri da'reesome. Yũ'u bu'iri da'regu a'titiwũ. Narẽ yũ'ruogu a'tiwũ. <sup>48</sup> Yũ'ure ãatirãnojõ, yũ'u bu'e'quere weetirãnojõ Õ'acũrẽ bu'iri da'reno'ajãpu nitojama. Yũ'u bu'e'quere weetise bu'iri na a'ti ãmũco pe'ticã, bu'iri da'reno'rãsama. <sup>49</sup> Yũ'u se'saro yũ'u ãaro bu'ewe'e. Yũ'u pacu yũ'ure o'ó'cu “Tojo ni bu'eya” nirõ bu'e'e. <sup>50</sup> Yũ'u masĩ'i, yũ'u pacu dutisere ãjõpeorã catinu'cũcã'rãsama. Tojo weegu cũ bu'eduti'caronõjõta masãrẽ bu'e'e, niwĩ Jesú.

## 13

*Jesú cũ* bu'erã ye ãu'pocãrĩrẽ coe'que ni'i

<sup>1</sup> Judío masã bosenuũ Pascua wa'atjo ni'cã nuũ ãu'sawũ. Jesú cũ a'ti turipu ni'cu maata cũ pacu tiropu wa'atjere masitojawĩ. Cũ, cũ yarã a'ti nucũcãcãrãrẽ ma'inu'cũcã'wĩ. Cũ wẽrĩse me'rã cũ uputu ma'isere i'owĩ.

<sup>2-4</sup> Juda Iscariote, Simó macũrẽ wãtĩ a'tiro wãcũse o'ocu niwĩ. Jesure i'atu'tirãpũre o'oduticu niwĩ. Jesú pe'e pũrĩcã cũ Õ'acũ tiropu ni'cu a'tiwũ nisere masĩwĩ.

Tojo nicã topu cũ dajatojaatjere, cũ pacu cãrẽ wiogu sõrõatje quẽ'rãrẽ masĩwĩ. A'tiro wéégũ, ãsã ba'adujiri cura Jesú wã'cãnu'cã, cũ su'ti bu'icjãrõrẽ tuweecũwĩ. Be'ro marĩ ejerituwuaropu tuucoeri caserore du'teõ'owĩ. <sup>5</sup> Tu'ajanu'cõ, acore bapapu piosãawĩ. Te me'rã ãsã ye du'pocãrĩrẽ coenu'cãwĩ. Be'ro ti casero me'rã bopowĩ.

<sup>6</sup> Cũ Simó Pedro ye du'pocãrĩrẽ coenu'cãrĩ cura Pedro cãrẽ niwĩ:

—Wiogu, ¿yé du'pocãrĩrẽ coegusari?

<sup>7</sup> Jesú cãrẽ niwĩ:

—Ni'cãrõcã yu'u weesere mu'u tu'omasĩtisa'a. Be'ropu masĩgũsa'a.

<sup>8</sup> Pedro cãrẽ niwĩ:

—Yé du'pocãrĩrẽ mu'u ne coesome.

Jesú cãrẽ niwĩ:

—Yu'u coeticã, mu'u yu'u me'rãcjũ nisome.

<sup>9</sup> Simó Pedro cãrẽ niwĩ:

—To pũricãrẽ yé du'pocãrĩrẽ coegu, yé omocãrĩ, ya dupoa quẽ'rãrẽ coeya.

<sup>10</sup> Jesú pe'e cãrẽ niwĩ:

—Marĩ u'áca be'ro apaturi u'aapoya marĩsa'a. Sijáca be'ro du'pocãrĩ dia'cãrẽ tuucoeno'sa'a. Mũsã ã'irĩ marĩrã weronojõ ni'i. Tojo nimicã, ni'cũ mũsã wa'teropũre ña'agũ ã'irĩtigũ weronojõ nimi, niwĩ Jesú.

<sup>11</sup> Jesú cãrẽ ã'atu'tirãpũre o'ocajũre masĩtojawĩ. Tojo weegu tojo niwĩ.

<sup>12</sup> ãsã ye du'pocãrĩrẽ coeca be'ro cũ bu'icjãrõ su'tirore sãña, ejanujãwĩ tja. ãsãrẽ niwĩ:

—¿Mũsã yu'u weesere tu'omasĩti? <sup>13</sup> Mũsã yu'ũre “Wiogu, ãsãrẽ bu'egu” ni pisu'u. Tojota ni'i mũsã nĩrõno-jõta. <sup>14</sup> Yu'u mũsã wiogu, mũsãrẽ bu'egu nimigũ, mũsã ye du'pocãrĩrẽ coepu. Tojo weerã mũsã quẽ'rã mejãrõta weeya. <sup>15</sup> Mũsãrẽ yu'u wee'quere ã'acũu, weesirutuato nígũ a'te queosere wee'õapũ. A'merĩ añurõ weeya.

<sup>16</sup> M̄sārē diacjũ wereguti. Ne ni'cũ da'raco'tegu “Yũ'u wioгу уũ'ruoro ni'i”, n̄imas̄itisami. Ni'cũ o'óno'cu quẽ'rã cãrē o'ó'cu уũ'ruoro n̄itisami. <sup>17</sup> M̄sã уũ'u dũ'pocãrĩ coesere mas̄irã, a'te уũ'u wee'quere wéerã, e'catirãsa'a.

<sup>18</sup> »Yũ'u m̄sã nipe'tirãpure ucũgũ weewe'e. Yũ'u bese'cãrãrē mas̄i'i. Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩpu n̄irõnojõta queoro wa'arosa'a. A'tiro ojano'wũ: “Yũ'u me'rã ba'adu-jimigũ, уũ'are a'pepũrĩmi”, ni ojano'caro niwũ. <sup>19</sup> Yũ'u m̄sārē wereyugu wee'e. Tojo weerã уũ'u n̄i'que queoro wa'acã, a'tiro nirãsa'a: “Diacjũta Ō'acũ o'ó'cu nipĩ”, nirãsa'a. <sup>20</sup> M̄sārē queoro wereguti. Yũ'u o'ó'cãrã were-sere tu'o ějõpeorã, уũ'u quẽ'rãrē ějõpeorãta weesama. Yũ'ure ějõpeorã, уũ'ure o'ó'cu quẽ'rãrē ějõpeosama, niwĩ Jesú.

*Jesú “Yũ'ure ĩ'atu'tirãpure Juda o'ogusami” nise ni'i  
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

<sup>21</sup> Jesú ũsārē wéréca be'ro ɱpɱtu bujawetiwĩ. Tu'ota basiorota werewĩ:

—Diacjũta nigũti. Ni'cũ m̄sã wa'teropu уũ'ure ĩ'atu'tirãrē o'ogusami, niwĩ.

<sup>22</sup> Cũ tojo nicã tu'orã, ũsã ¿noarē tojo nigũ weeti? n̄irã, mejõ a'merĩ ĩ'adujicã'wũ. <sup>23</sup> Yũ'u Juã Jesú ma'i-no'gũ cũ pu'to dujiwu. <sup>24</sup> Tojo weegu Simó Pedro Jesure s̄erĩtiña'dutigũ s̄íopuawĩ. <sup>25</sup> Yũ'u cũ pu'toacã mu'rĩwã, cãrē s̄erĩtiña'wũ:

—Wioгу, ¿noanojõ niti cã?

<sup>26</sup> Jesú уũ'ure niwĩ:

—Yũ'u pá yosóo'ono'gũ nigũsami. Cũ tojo n̄ica be'ro Simó macũ Juda Iscariotere yosóo'owĩ. <sup>27</sup> Cũ tojo wéeca be'ro wãtĩ Judare sãjãacu niwĩ. Jesú cãrē niwĩ:

—Mu'u weeatjere weebaque'oya.

<sup>28</sup> Ũsã nipe'tirã topu ba'adujirã, cũ tojo nisere tu'omas̄iticãti. <sup>29</sup> Ni'cãrãrã a'tiro wãcũwũ: “Juda cũ



niyerure co'tegũ niyucã, Jesú cãrẽ apeyenojõ bosenuũ cjasere duudutigũ weepĩ, o pajasecũorãrẽ niyeru o'odutigũ o'odutiapĩ”, niwũ. <sup>30</sup> Juda cũ párẽ ñe'éca be'ro ãsã tiropũ ní'cũ wijaa wa'awĩ. Cũ wijaari cura ñamipũ niwũ.

*A'merĩ ma'idutise ni'i*

<sup>31</sup> Juda wa'áca be'ro Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—Ni'cãrõacã yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũpũre yu'u tutuasere i'ono'rõsa'a. Õ'acũ tutuasere quẽ'rã yu'u me'rãta i'ono'rõsa'a. <sup>32</sup> Yu'u Õ'acũ tutuasere i'ocã, cũ quẽ'rã yu'u tutuasere maata i'ogũsami. <sup>33</sup> Yu'u me'rãcjãrã, cã'rõ mũsã me'rã nitũogusa'a. Mũsã yu'ure a'marãsa'a. Yu'u judío masãrẽ todũporopũre ní'caronojõta mũsãrẽ ni'cãrõacã nigũti. Yu'u wa'atjopũre mũsã wa'amasĩtisa'a. <sup>34</sup> Mũsãrẽ apeye ma'ma dutise cũugũti. Yu'u mũsãrẽ ma'irõnojojõta a'merĩ ma'iña. <sup>35</sup> Mũsã a'merĩ ma'icã, ãpẽrã nipe'tirã mũsãrẽ yu'u bu'erã nisere masĩrãsama, niwĩ Jesú.

*Jesú Pedrore “Mu'u yu'ure ‘Masĩwe'e’ nigũsa'a” ní'que ni'i*

*(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)*

<sup>36</sup> Simó Pedro cãrẽ sãrĩtiña'wĩ:

—Wioũ, ¿no'opũ wa'agusari?

Jesú cãrẽ niwĩ:

—Ni'cãrõacã yu'u wa'atjopũre mu'u wa'amasĩtisa'a. Be'ropũ yu'ure sirutugusa'a.

<sup>37</sup> Pedro cãrẽ niwĩ tja:

—Wioũ, ¿de'ro weeacju yu'u mu'u me'rã maata wa'amasĩtisari? Yu'u quẽ'rã mu'u me'rãta wẽrĩmasĩ'i.

<sup>38</sup> Jesú cãrẽ niwĩ:

—¿Nirõta yu'u me'rã wẽrĩmasĩti? Mu'urẽ diacjũta nigũti. Cãrẽ'quẽ cũ uuati dũporo yu'ure i'tiati “Cãrẽ masĩwe'e”, nigũsa'a, niwĩ Jesú.

## 14

*Jesú* “Yũ'ure ãjõpeorã yũ'rurãsa'a” ni'que ni'i

<sup>1</sup> Jesú ãsãrẽ a'tiro niwĩ:

—Musã uputu waro wãcũque'titicã'ña. Õ'acũrẽ ãjõpeoya. Tojo nicã yũ'u quẽ'rãrẽ ãjõpeoya. <sup>2</sup> Yũ'u pacu tiropu musã niatje wi'seri peje ni'i. Te marĩcãma, musãrẽ wereboapã. Topu musã niatjore apoyugu wa'agu wee'e. <sup>3</sup> Musã niatjore apóca be'ro musãrẽ miigũ a'tiguti. Topure musã quẽ'rã ninu'cũcã'rãsa'a. <sup>4</sup> Musã yũ'u wa'atjore masĩsa'a. Yũ'u wa'ari ma'a quẽ'rãrẽ masĩsa'a, niwĩ Jesú.

<sup>5</sup> Tomás cãrẽ niwĩ:

—Wiogu, mũ'u wa'atjore masĩtisa'a. ¿Ûsã de'ro wee masĩbosau mũ'u wa'ari ma'arẽ?

<sup>6</sup> Jesú cãrẽ niwĩ:

—Yũ'u, yũ'u pacu tiropu wa'ari ma'a weronojõ ni'i. Yũ'u masãrẽ topu wa'acã weegũ ni'i. Yũ'u masãrẽ diacjũ cjasere masĩcã wee'e. Narẽ catinu'cũcã weegũ ni'i. Yũ'ure ãjõpeorã dia'cũ yũ'u pacu tiropu wa'arãsama. <sup>7</sup> Musã yũ'ure masĩrã, yũ'u pacu quẽ'rãrẽ masĩbosa'a. Ni'cãrõacã me'rã cãrẽ masĩ'i. Musã yũ'ure ï'arã, cãrẽ ï'arã weronojõ ni'i, niwĩ Jesú.

<sup>8</sup> Felipe Jesure niwĩ:

—Wiogu, mũ'u pacure ï'oña ãsãrẽ. Cãrẽ ï'lase me'rã dia'cũ ãsãrẽ ejatuarosa'a.

<sup>9</sup> Jesú cãrẽ niwĩ:

—Felipe, yũ'u musã me'rã yoacã niwũ. ¿Yũ'ure ï'a-masĩweti yujupu? Yũ'ure ï'agũ yũ'u pacu quẽ'rãrẽ masĩmi. ¿De'ro weegu yũ'ure “Mũ'u pacure ï'oña”, niati? <sup>10</sup> ¿Yũ'u, yũ'u pacu me'rã pũarã nimicã, ni'cũputa ni'i nisere ãjõpeoweti? ¿Cũ yũ'upure nimi nise quẽ'rãrẽ ãjõpeoweti? Yũ'u ucũsere yũ'u se'saro ucũwe'e. Yũ'u pacu yũ'upure nigũta cũ ñaro ucũmi. Yũ'u weese quẽ'rãrẽ yũ'u se'saro weewe'e. Cũta cũ ñaro weecã weemi. <sup>11</sup> Yũ'u,

yu'u pacu me'ra ni'cūta ni'i nisere, cū yu'upure nisere ējōpeoya. Tere ējōpeotirā pūrīcā, yu'u weese pe'ere ī'a ējōpeocureya. <sup>12</sup> Mūsārē diacjūta wereguti. Yu'ure ējōpeorā yu'u wee'caronojōta yu'u wee'quere weesirurāsama. Totā yu'u pacu tiropu yu'u wa'acāma, a'te nemorō weerāsama. <sup>13</sup> Mūsā yu'ure ējōpeocā, nipe'tise mūsā sērīsere o'ogusa'a. Te me'ra yu'u pacu tutuasere masīato nīgū tojo weegusa'a. <sup>14</sup> Yu'ure ējōpeorā, no'o mūsā sērīsere yu'tiguti.

*Jesú “Espíritu Santure o'óguti” ní'que ni'i*

<sup>15</sup> »Mūsā yu'ure ma'írā, yu'u dutisere weerāsa'a. <sup>16</sup> Mūsārē yu'u pacure Espiritu Santure sērībosaguti. Cū mūsārē weetamuse me'ra wācūtutuanu'cūcā weegusami. Mūsā me'ra ninu'cūgūsami. <sup>17</sup> Espiritu Santu mūsārē queoro bu'egusami. Āpērā a'ti nucūcācjārā yu'ure ējōpeotirā cūrē masītirāsama. Tojo weerā cūrē moorāsama. Mūsā pūrīcā cūrē masī'i. Cū mūsā me'ra, mūsāpūre ninu'cūgūsami. <sup>18</sup> Yu'u mūsārē cō'awā'cāsoma. Mūsā me'ra nīgū a'tiguti tja. <sup>19</sup> Cā'rōacā be'ro masā yu'ure ī'asoma. Mūsā pūrīcā ī'arāsa'a. Yu'u catinu'cūcā'a. Tojo weerā mūsā quē'rā catinu'cūcā'rāsa'a. <sup>20</sup> Yu'u pacu mūsārē Espiritu Santure o'ógusami. Tojo wéeca be'ro yu'u pacu me'ra yu'u nisere masīrāsa'a. Tojo nicā mūsā yu'u me'ra nisere, yu'u mūsāpūre nisere masīrāsa'a. <sup>21</sup> Yu'u dutisere weegú diacjūta yu'ure ma'isere ī'osami. Yu'ure maigūrē yu'u pacu quē'rā ma'igūsami. Yu'u quē'rā ma'igūsa'a. Cūrē yu'u nisetisere ī'ogūsa'a, niwī Jesú.

<sup>22</sup> Apī Juda, Iscariote mejēta Jesure niwī:

—¿Wiogu, de'ro weegu mu'u nisetisere ūsā dia'cūrē ī'ogūsari? ¿De'ro weegu a'ti turicjārā mu'urē ējōpeotirā quē'rārē ī'oweti?

<sup>23</sup> Jesú cūrē niwī:

—Yũ'ure ma'igũ yũ'u dutisere weemi. Yũ'u pacu cūrē ma'igũsami. Ũsã pũarãputa cũ me'rã nirãsa'a. <sup>24</sup> Yũ'ure ma'itigu pe'le yũ'u ucũsere weetimi. Yũ'u ucũse yé mejēta ni'i. Yũ'u pacu yũ'ure o'ó'cu cũ weredutise ni'i.

<sup>25</sup> »Yũ'u mũsã me'rã nígu, a'te nipe'tisere were'e. <sup>26</sup> Yũ'u sērĩcã, yũ'u pacu Espĩritu Santure mũsãrē o'ógũsami. Cũ mũsãrē weetamu, wãcũtutuanu'cũcã weegũsami. Nipe'tise mũsãrē bu'egũsami. Nipe'tise yũ'u mũsãrē bu'e'quere apaturi wãcũcã weegũsami.

<sup>27</sup> »Yũ'u ni'cãrõacã mũsãrē we'eriti'i. Mũsã ye ejeripõ'rãrĩpu ejerisãjãse niato. Yũ'u ejerisãjãse me'rã mũsãrē ejerisãjãcã weeguti. Yũ'u ejerisãjãcã weese a'ti nucũcã cjase weronojõ niwe'e. Tojo weerã “Yũ'u wa'agu wee'e” nisere tu'orã, bujaweti, wãcũque'titicã'ña. <sup>28</sup> Mũsã “Yũ'u pacu tiropu wa'agu wee'e” nicã tu'otojapu. “Be'ro yũ'u mũsã me'rã nigũ a'tiguti tja” nicã quẽ'rãrē tu'oapu. Yũ'u pacu yũ'u yũ'ruoro nimi. Mũsã yũ'ure cũ tiropu wa'ase quetire tu'oapu. Tere tu'orã, diacjũta ãjõpeorã pũrĩcã, e'catiboapã. <sup>29</sup> Yũ'u mũsãrē wereyugu weeapu. Tojo weerã yũ'u mũsãrē wereyu'quere queoro wa'acã, “Diacjũta nipiĩ”, nirãsa'a. <sup>30</sup> Wãtĩ a'ti nucũcãcjãrãrē dutigu a'titojami. Tojo weegu yũ'u yoaticã mũsã me'rã ucũgũti. Cũ yũ'ure ne cã'rõ dutimasĩtimi. <sup>31</sup> Tojo wa'arota weesasa'a. Yũ'u pacu cũ weeduti'quere weeguti. Yũ'u tojo weecã, a'ti nucũcãcjãrã yũ'u pacure yũ'u ma'isere masĩrãsama. Te'a wa'arã. Wã'cãnu'cãña, niwĩ ãsãrē.

## 15

*Jesú* u'segu me'rã masãrē queose were'que ni'i

<sup>1</sup> Jesú queose me'rã ãsãrē a'tiro niwĩ:

—Yũ'u u'segu weronojõ ni'i. Yũ'u pacu tigure co'tegu nimi. <sup>2</sup> Yũ'ure ãjõpeorã tigu cjase dũpuri nima. Ő'acũ u'segure i'anũrũgũ weronojõ niyugu,

dūca marīse dūpūrire dūtecō'asami. Apeye dūcatise dūpūrire añurō dūcatiato nígū dūteweenemosami. <sup>3</sup> Mūsā dūcatise dūpūri weronojō ni'i. Yū'u bu'e'quere ējōpeo, yū'ti'i. Tojo weegu yū'u pacu mūsā ña'arō weel'quere cō'atojawī. Mūsā acobocono'cārāpu nitoja'a. <sup>4</sup> Yū'u mūsāpūre ninu'cūgūsa'a. Mūsā quē'rā yū'u me'rācjārā ninu'cūcā'ña. Ni'cā dūpu yucūgūpu a'mesu'atimirō dūcatitisa'a. A'te weronojō mūsā yū'u me'rā ninu'cūtirā, ne añurō weemasīsome.

<sup>5</sup> »Yū'u ní'caronojōta yū'u u'segu weronojō ni'i. Mūsā tigu dūpūri ni'i. Yū'u me'rā ninu'cūgū, yū'u quē'rā cūpūre nicā, cū añurō weemasīsami. Mūsā yū'u me'rā ninu'cūtirā, ne añurō weemasītisa'a. <sup>6</sup> Yū'u me'rā ninu'cūtigu dūtecō'a'que dūpūri weronojō nimi. Te ñai'que dūpūrire see, pecame'epu ũjūacō'ano'sa'a.

<sup>7</sup> »Mūsā yū'u me'rā ninu'cūrā, yū'u bu'esere wācūrā, Ō'acūrē mūsā uasere sērīña. Cū yū'tigūsamī. <sup>8</sup> Mūsā añurō wéerā, Ō'acū añuyū'rūami nisere ī'orāsa'a. Tojo weerā diacjūta mūsā yū'u bu'erā nirāsa'a. <sup>9</sup> Yū'u pacu yū'ure ma'irōnojōta yū'u quē'rā mūsārē ma'i'i. Yū'u me'rā ninu'cūña. Tojo weecā, mūsārē ma'inu'cūgūsa'a. <sup>10</sup> Yū'u pacu yū'ure cū dutisere weecā, ma'imi. Yū'u quē'rā yū'u dutisere weecā, mūsārē ma'igūsa'a.

<sup>11</sup> »Yū'u e'catironojōta mūsārē e'catiato nígū tojo ucū'u. Tojo weerā mūsā e'catiyū'rūarāsa'a. <sup>12</sup> Yū'u dutise a'tiro ni'i. Yū'u mūsārē ma'irōnojōta a'merī ma'ña. <sup>13</sup> Ni'cū cū me'rācjārārē wērībosagu, narē ma'iyū'rūasami. Wērībosase nemorō ma'ita basiowe'e. <sup>14</sup> Mūsā yū'u dutisere wéerā, yū'u me'rācjārā ni'i. <sup>15</sup> Yū'u mūsārē “Yū'ure da'raco'terā nima”, nisome. Da'raco'terā na wiogu weesere masītisama. Mūsā yū'u me'rācjārā ni'i. Tojo weegu yū'u pacu yū'ure ní'quere werepe'ocā'a. <sup>16</sup> Mūsā yū'ure besetiwu. Yū'u pe'e mūsārē besewu. Añurō weeato nígū tojo weewu. Mūsā añurō weese

pe'tisome. Añurõ weecã, musã yu'ure ãjõpeocã, no'lo Õ'acũrẽ sãrĩsenojõrẽ o'ogusami. <sup>17</sup> A'teta ni'i yu'u musãrẽ dutise. A'merĩ ma'iña, niwĩ.

*Jesú* “Yu'ure ãjõpeocã, ãpẽrã musãrẽ i'atu'tirãsama” ni'que ni'i

<sup>18</sup> Jesú ãsãrẽ a'tiro ninemowĩ:

—A'ti nucũcãcjãrã yu'ure ãjõpeotirã musãrẽ i'atu'ticã, yu'ure i'atu'timũ'tã'quere wãcũña. <sup>19</sup> Musã a'ti nucũcãcjãrã waro nicãma, na me'rãcjãrãrẽ ma'irõnojõta musãrẽ ma'ibosama. Yu'u musãrẽ na wa'teropu nirãrẽ besewu. Musã a'ti nucũcãcjãrã weronjõ niwe'e. Tojo weerã musãrẽ i'atu'tima. <sup>20</sup> Yu'u musãrẽ ni'quere wãcũña. Ne ni'cũ da'raco'tegu “Yu'u wiogu yu'rũoro ni'i”, nĩmasĩtisami. Yu'ure ña'arõ weema. Musã quẽ'rãrẽ mejãrõta ña'arõ weerãsama. No'lo yu'u bu'esere tũ'orã, musãrẽ tũ'orãsama. <sup>21</sup> Musã yu'ure sirutucã i'arã, nipe'tise ña'asere musãrẽ weerãsama. Yu'ure o'ócure na masĩtise ye bu'iri tojo weerãsama.

<sup>22</sup> »Yu'u a'ti di'tapure narẽ weregu a'titicãma, bu'iri moobosama. Na ni'cãrõacãrẽ bu'iri cuoma. “Ûsã bu'iri moo'o”, nĩmasĩtisama. <sup>23</sup> Yu'ure i'atu'tirã yu'u pacu quẽ'rãrẽ i'atu'tima. <sup>24</sup> Ne ni'cũ weetisere na tiropure peje wee'omiwũ. Yu'ure masĩdutigu tojo weewu. Yu'u wee'otica be'roma bu'iri moobosama. Na yu'u wee'quere i'awã. Tere i'amirã, yu'ure i'atu'tiwã. Yu'u pacu quẽ'rãrẽ i'atu'tiwã. <sup>25</sup> Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu nĩrõnojõta queero wa'aro wee'e. A'tiro ni'i: “Bu'iri moomicã, yu'ure i'atu'tiwã”, ni ojano'wũ.

<sup>26</sup> »Espĩritu Santu diacjũ ucũgũ, musãrẽ weetamugũ a'tigusami. Ûsã yu'u pacu me'rã cũrẽ o'órãsa'a. Cũ a'tigu, queero yé cjasere musãrẽ weregusami. <sup>27</sup> Musã quẽ'rã yé cjasere wererãsa'a. Musã ne waroputa yu'u me'rã nitojawu. Tojo weerã wererãsa'a, niwĩ Jesú.

## 16

<sup>1</sup> Jesú ũsārē ninemowĩ tja:

—Yé bu'iri āpērā mūsārē ña'arō weerāsama nisere were'e. Yũ'ure ējōpeodu'uticā'to nígũ tojo were'e.

<sup>2</sup> Mūsārē judío masā nerēwũase wi'seripũ nimi'cārārē cō'awīrōrāsama. No'o mūsārē wējēcō'aca be'ro a'tiro nirāsama. “Marĩ Ō'acũ ũaro weerā wee'e”, nirāsama. <sup>3</sup> Na yũ'u pacũre, yũ'ure masĩti'que ye bu'iri mūsārē ña'arō weerāsama. <sup>4</sup> Yũ'u wereyugũ wee'e. Tojo weerā queoro te wa'acā, mūsā “Tojota niwĩ”, nirāsa'a.

*Espíritu Santu ye cjase ni'i*

»Yũ'u mūsā me'rā nígũ, ne waropũre maata a'tere weretiwũ. <sup>5-6</sup> Ni'cārōacā yũ'ure o'ó'cũ tiropũ wa'agũ wee'e. Yũ'u tojo nicā tu'orā, ne ni'cũ yũ'ure “¿No'opũ wa'ati?” ni sērĩtiña'we'e. Mejō bujawetiwiorticā'a. <sup>7</sup> Yũ'u mūsārē diacjũta nigũti. Yũ'u wa'acā, mūsārē añu nirōsa'a. Yũ'u mūsārē Espiritu Santure o'ógũsa'a. Yũ'u wa'aticāma, cũ mūsārē weetamugũ, mūsā me'rā nigũ a'titibosami.

<sup>8-11</sup> »Espiritu Santu yũ'ure ējōpeotirārē a'tiro masĩcā weegũsami. “Ũsā ña'arā ni'i”, ni tu'oña'cā weegũsami. Apeye, yũ'u diacjũ weegũ ni'i nisere ĩ'ogũsami. Yũ'u pacũ tiropũ wa'ase me'rā tere ĩ'ogũsami. Yũ'u topũ wa'acā, yũ'ure ĩ'asome. Tojo nicā yũ'ure ējōpeotirārē Ō'acũ bu'iri da'reatjere ĩ'ogũsami. A'tiro masĩrāsama: “Wātĩ, a'ti nucũcācjārārē dutigũ Ō'acũrē bu'iri da'reno'acjũ nitojami”, nirāsama.

<sup>12</sup> »Yũ'u mūsārē peje werese cũomi'i. Ni'cārōacārē mūsā tu'omasĩtibosa'a. Tojo weegũ werewe'e. <sup>13</sup> Espiritu Santu a'tigũ, nipe'tisere queoro weregũsami. Cũ diacjũ ucũgũ nimi. Cũ se'saro ucũsome. Ō'acũ ucũsere, cũ tu'o'quere wereturiagũsami. Be'ropũ wa'atje quē'rārē mūsārē wereyugũsami. <sup>14</sup> Espiritu Santu yũ'ure añurō ucũgũsami. Yé cjasere mūsārē masĩcā weegũsami.

<sup>15</sup> Nipe'tise yu'u pacu cuose yé ni'i. Tojo weegu Espíritu Santu musârê yé quetire weregusami.

Bujawetimi'cârã e'catirāsama nise ni'i

<sup>16-17</sup> »Cã'rõacã be'ro musã yu'ure î'anemosome. Be'ro î'arãsa'a tja. Yu'u pacu tiropu wa'ase ye bu'iri tojo wa'anírõsa'a, niwí Jesú.

Cũ tojo nicã tu'orã, ũsã ni'cãrêrã a'merĩ ucũwũ:

—¿De'ro nisi'rĩrõ weesari cũ tojo nise? <sup>18</sup> “Cã'rõacã be'ro” cũ nise ¿de'ro nisi'rĩrõ weesari? Ñe'enojõrê ucũgũ ucũsamigu, masĩtisa'a, niwũ.

<sup>19</sup> Jesú ũsã tojo nisere masĩgũ, ũsârê niwĩ:

—Yu'u “Cã'rõacã be'ro î'asome, be'ro î'arãsa'a tja” ni'quere ¿a'merĩ sêrĩtiña'rã weeti? <sup>20</sup> Musârê diacjũta wereguti. Musã uti, pũrõ bujawetirãsa'a. A'ti turicjãrã pe'e e'catirāsama. Musã bujawetimi'cârã be'ro e'catirãsa'a. <sup>21</sup> A'tiro wa'ase weronojõ nirõsa'a. Ni'cõ ni-jĩpaco co wĩ'magũ wuase duporoacã pũrĩse tu'oña'samo. Co wuáca be'ro co pũrĩse tu'oña'quere wãcũtisamo. Co macũ bajuase pe'ere î'agõ e'catigo, tojo weesamo. <sup>22</sup> Co weronojõ musã ni'cãrõacã pi'eti'i. Be'ro yu'u musârê î'agũ a'tiguti tja. Yu'u tojo weecã î'arã, musã e'catiyu'ruarãsa'a. ãpêrã musârê bujaweticã weemasĩtirãsama.

<sup>23</sup> »Musã tojo e'catiri numurê musã tu'otisere ne sêrĩtiña'some majã. Diacjũta musârê nigũti. Musã yu'ure êjõpeocã î'agũ, nipe'tise musã sêrĩsere yu'u pacu yu'tigusami. <sup>24</sup> Toduporopu yu'u tutuase me'rã yu'u pacure ne sêrĩtiwu. Ni'cãrõacãrê musã yu'ure êjõpeotjãrã sêrĩña. Musã tojo weecã, cũ yu'tigusami. Cũ yu'ticã, musã e'catiyu'ruarãsa'a.

*Jesú masârê* “A'tiro weeguti” ni'que ni'i

<sup>25</sup> »Yu'u musârê queose me'rã wereapu. Be'ro queose marĩrõ diacjũta yu'u pacu ye quetire weregusa'a.



<sup>26</sup> Espíritu Santu a'tíca be'ro musã yu'ure ãjõpeotjãrã, yu'u pacure sãrĩrãsa'a. Yu'u tojo nígũ, “Yu'u pacure musãrẽ sãrĩbosaguti”, nigũ mejẽta wee'e. Musã basu sãrĩrãsa'a. <sup>27</sup> Cũta musãrẽ ma'imi. A'tiro ni'i. Musã yu'ure ma'ia'i. Tojo nicã musã yu'ure “Õ'acũ tiropu ní'cu a'tipĩ”, ni ãjõpeo'o. Tojo weegu Õ'acũ musãrẽ ma'imi. <sup>28</sup> Yu'u pacu me'rã ní'cu yu'u a'ti nucũcãpũre a'tiwũ. Ni'cãrõacã yu'u a'topu ní'cu yu'u pacu tiropu dajatojaaguti tja.

<sup>29</sup> Cũ tojo nicã tu'orã, ãsã cãrẽ niwũ:

—Ni'cãrõacãrẽ mu'u queose me'rã werewe'e. Diacjũ ucũcã'a. <sup>30</sup> Ni'cãrõacã ãsã masĩ'i. Mu'u nipe'tisere masĩ'pe'ocã'a. No'o sãrĩtiña'se duporo masĩtoja'a. Tojo weerã mu'u Õ'acũ tiropu ní'cu a'tipã nisere masĩ'i.

<sup>31</sup> Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—¿Musã ãjõpeoti majã? <sup>32</sup> Tojo ãjõpeomirã, maata no'o musã wa'asĩ'rĩrõ du'tistearãsa'a. Yu'u ni'cũta tojagũsa'a. Ni'cũta niwe'e, nígũ pe'e. Yu'u pacu yu'u me'rã nimi. <sup>33</sup> Yu'ure ãjõpeorã ejerisãjãse cõoato nígũ a'te nipe'tisere musãrẽ wereapu. A'ti nucũcãcjãrã musãrẽ pi'eticã weerãsama. Na tojo weemicã, wãcũtutuaya. Yu'u a'ti nucũcãcjãrã na ña'arõ weesere docaque'acã weetojawũ. Tojo weerã yu'ure ãjõpeorã wãcũtutuaya.

## 17

*Jesú cũ* bu'erã ye niatjere cũ pacure sãrĩbosa'que ni'i

<sup>1</sup> Jesú tojo níca be'ro i'amorõ, a'tiro niwĩ:

—Pacu, mu'u yu'ure cũu'que eja'a. Yu'u mu'u macũ nisere masãrẽ i'oña. Mu'u tojo weecã, yu'u masãrẽ mu'u tutuasere, mu'u añuyu'rũsere i'ogũsa'a. <sup>2</sup> Mu'u yu'ure masã nipe'tirã wiogu sãrõwũ. Nipe'tirã mu'u o'o'cãrãrẽ catinu'cũcã weedutigu yu'ure sãrõwũ. <sup>3</sup> Masã mu'u Õ'acũ ni'cũ nigũrẽ, tojo nicã yu'ure mu'u o'ó'cure ãjõpeorã catinu'cũcã'rãsama.

<sup>4</sup> »Yũ'u a'ti nucũcãpũre mũ'u tutuasere, mũ'u añuyũ'rũsere masãrẽ i'owũ. Mũ'u yũ'ure cũu'quere weepe'ocã'wũ. <sup>5</sup> Pacũ, a'ti nucũcã weese dũporo yũ'u mũ'u me'rã niwũ. Mũ'u me'rã nígũ, mũ'u weronojõ nisetiwũ. Ni'cãrõacãrẽ mũ'u tiropũ wa'agũ wee'e. Yũ'ure mejãrõta weeya tja.

<sup>6</sup> »Mũ'u ã'rãrẽ a'ti nucũcãpũ nirá wa'terore besewũ. Yũ'ure narẽ o'ogũti nígũ, tojo weecu niwũ. Mũ'u nisetisere narẽ masĩcã weewũ. Na mũ'u yarã nimi'cãrãrẽ yũ'ure wiawũ. Na mũ'u dutisere weewã. <sup>7</sup> Ni'cãrõacã na masĩma, nipe'tise yũ'u cõose mũ'u o'o'que ni'i, nima. <sup>8</sup> Narẽ nipe'tise mũ'u wereduti'quere werewũ. Na tere tũ'orã, ãjõpeowã. Na diacjũta yũ'u mũ'u tiropũ a'ti'quere ãjõpeowã. Tojo nicã mũ'u yũ'ure o'ó'quere ãjõpeowã.

<sup>9</sup> »Yũ'u na ye niatjere mũ'urẽ sãrĩ'i. ãpãrã yũ'ure ãjõpeotirã yema sãrĩwe'e. Yũ'ure mũ'u o'o'cãrã mũ'u yarã nima. Tojo weegũ mũ'urẽ sãrĩ'i. <sup>10</sup> Nipe'tirã mũ'u yarã, yarã nima. Yarã quẽ'rã mũ'u yarã nima. Na yũ'ure ãjõpeo, yũ'u tutuagũ nisere masãrẽ masĩcã weema.

<sup>11</sup> »Yũ'u a'ti nucũcãpũ tojaque'asome. Yũ'u bu'erã pũrĩcã tojarásama. Yũ'u mũ'u tiropũ wa'agũ wee'e. Pacũ, añuyũ'rũgũ, mũ'u tutuase me'rã mũ'u yũ'ure o'o'cãrãrẽ añurõ co'teya. Mũ'u tojo weecã, marĩ nĩrõnojõta na ni'cãrõ me'rã nirásama. <sup>12</sup> A'ti nucũcãpũre yũ'ure mũ'u o'o'cãrã me'rã nígũ, mũ'u tutuase o'o'que me'rã narẽ co'tewũ. Ne ni'cũ bajuriotiwũ. Ni'cũ dia'cũ todũporopũ bajuduti'cũ weronojõ nĩ'cũre bajuriowũ. Mũ'u ye queti o'jáca pũrĩpũ nĩrõnojõta na oja'que queoro wa'aro wee'e.

<sup>13</sup> »Ni'cãrõacã yũ'u mũ'u tiropũ wa'agũ wee'e. Yũ'u a'ti nucũcãpũ nígũ, mũ'u ye quetire werewũ. Tere tũ'orã, na yũ'u weronojõ e'catiato nígũ werewũ. <sup>14</sup> Mũ'u wereduti'quere narẽ wereturiawũ. Na yũ'ure ãjõpeotjãrã,

## SAN JUAN 17:15 67 SAN JUAN 17:26

yu'u weronojō nima. A'ti umucocjārã weronojō wãcũtima. Tojo weerã na quẽ'rãrẽ masã ì'atu'tima. <sup>15</sup> “Narẽ, a'ti nucũcãpũ nirãrẽ mu'u tiropũ miaña”, nigũ mejêta wee'le. Wãtĩ pe'ere cã'mota'aya nígũ, tojo ni'í. <sup>16</sup> Yu'u a'ti umucocjũ niwe'le. Na quẽ'rã yu'ure ãjõpeorã a'ti umucocjārã weronojō wãcũsetitima. <sup>17</sup> Mu'u ye queti diacjũ waro ni'í. Te me'rã narẽ mu'u ñaro weejã añurã wa'acã weeya. <sup>18</sup> Yu'ure mu'u ye quetire a'ti nucũcãcjãrãrẽ weredutigũ o'ówũ. Yu'u quẽ'rã yu'u bu'erãrẽ a'ti nucũcãcjãrãrẽ weredutigũ o'ó'o. <sup>19</sup> Mu'u ñaronojō na ye niatjere wẽrĩbosaguti. A'tiro yu'u weecã, na quẽ'rã mu'u ñaronojō diacjũta weerãsama.

<sup>20</sup> »Yu'u na dia'cũrẽ sẽrĩbosawe'le. Be'ropũ na bu'esere tu'lo ãjõpeojã quẽ'rãrẽ sẽrĩbosa'a. <sup>21</sup> Na marĩ me'rã ni'cãrõ me'rã niato nígũ tojo wee'le. Pacũ, yu'u mu'u me'rã nĩrõnojō, mu'u yu'u me'rã nĩrõnojō na quẽ'rã niato. Tojo wa'acã ì'arã, a'ti nucũcãcjãrã yu'ure mu'u o'ó'quere ãjõpeorãsama. <sup>22</sup> Yu'ure mu'u tutuase, añuyũ'rũsere o'owũ. Yu'u quẽ'rã yarãrẽ o'oturiawũ. Narẽ ni'cãrõ me'rã marĩ weronojō niato nígũ tojo weewũ. <sup>23</sup> Yu'u napũre ni'í. Mu'u pe'e yu'ũpũre ni'í. Tojo weerã na ni'cãrõ me'rã nirãsama. Tojo wa'acã ì'arã, a'ti nucũcãcjãrã mu'u yu'ure o'ó'quere masĩrãsama. Apeyere, mu'u yu'ure ma'irõnojõta “Marĩrẽ ma'imi”, nirãsama.

<sup>24</sup> »A'ti turi weese ñaporo mu'u yu'ure ma'iwũ. Tojo weegũ mu'u nisetisere yu'ure o'owũ. Pacũ, mu'u o'ó'cãrãrẽ yu'u me'rã nicã ñasa'a. Narẽ yu'u tutuasere ì'adutigũ tojo wee'le. <sup>25</sup> Pacũ, mu'u queoro wee'le. A'ti nucũcãcjãrã yu'ure ãjõpeotirã mu'urẽ masĩtima. Yu'u mu'urẽ masĩ'í. Ì'rã yu'u bu'erã mu'u yu'ure o'ó'quere masĩma. <sup>26</sup> Mu'u nisetisere narẽ masĩcã weewũ. Tojo masĩcã weenu'cũcũti. Mu'u yu'ure ma'irõnojõta na quẽ'rãrẽ a'merĩ ma'idutigũ tojo wee'le. Tojo nicã yu'u na

me'rá ninu'cūgūti nígū, tojo wee'e, niwī Jesú.

## 18

*Jesure surara na ñe'ewã'cã'que ni'i*

*(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)*

<sup>1</sup> Jesú cū pacure sērica be'ro ãsã Jerusalépure wijawu. Wija, Cedrón wāmetiri maarē pē'awū. Ti maa siaquijipū na olivo ote'caro niwū. Ñsã topu wa'awu. <sup>2</sup> Juda Jesure ī'atu'tirārē o'ori masū quē'rā te olivo nirōrē masīwī. Jesú toduporo pejetiri ãsārē sū'ori sijawī. Tojo weegu masīwī. <sup>3</sup> Ñsã topu nirī cura ni'cã curua surara me'rá Juda etawī. Āpērã quē'rã ni'cārērã Ō'acū wi'i colterã surara niwã. Pa'ia wiorã, fariseo masã o'óno'cārã niwã. Na añurō wāmotiwã. Sī'ose tuturi, sī'osepa me'rá a'tiwã. <sup>4</sup> Jesú cūrē wa'atjere masītojacu niwī. Tojo weegu “¿Noarē a'mati?” niwī.

<sup>5</sup> Cūrē yu'tiwã:

—Jesú Nazarecjūrē a'ma'a, niwã. Jesú narē niwī:

—Yu'uta ni'i.

Juda Jesure ī'atu'tirārē o'ori masū na me'rá niwī. <sup>6</sup> Jesú “Yu'uta ni'i” nicã tu'orã, na uirã, dústi bu'ruque'awã.

<sup>7</sup> Jesú apaturi sērītiña'wī tja:

—¿Noarē a'mati?

Cūrē yu'tiwã:

—Jesú Nazarecjūrē a'ma'a, niwã.

<sup>8</sup> Jesú narē niwī:

—Musārē weretoja'a, yu'uta ni'i. To pūrīcã yu'ure a'marã, ã'rã yu'u bu'erārē du'uo'oya.

<sup>9</sup> Jesú cū ucū'que queoro wa'ato nígū tojo niwī. Cū ní'que a'tiro niwū: “Yu'u pacu o'o'cārārē ne ni'cū bajuriotiwa”, niwū. <sup>10</sup> Cū tojo níca be'ro Simó Pedro cū ya di'pjirē wejeweewī. Wejewe, pa'ia wiogure da'raco'tegu

Malco wāmetigure diacjūca o'meperore dūtepā'rēwī.

<sup>11</sup> Cū tojo weecā ī'agū, Jesú Pedore niwī:

—Mu'u ya di'p̄jirē n̄rōña. Yu'u pacu pi'etiduti'carono-  
jōta pi'etiguti, niwī Jesú.

*Jesure Anás ya wi'ip̄u mia'que ni'i*

*(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)*

<sup>12-13</sup> Surara, tojo nicā na wiogu, āpērā pa'ia wiorā na  
o'ó'cārā Jesure dū'te, Anás wāmetigu ya wi'ip̄u miawā.  
Cū Caifá mañecū niwī. Caifá titare pa'ia wiogu niwī.

<sup>14</sup> Cūta toduporopure judío masārē “Ni'cū nipe'tirā ye  
niatje wērībosacā, marīrē añurōsa'a” ní'cu niwī.

*Pedro Jesure “Masīwe'e” ní'que ni'i*

*(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

<sup>15</sup> Na Jesure miacā, yu'u Juā, tojo nicā Simó Pedro, ūsā  
puarā narē sirutuwā'cāwū. Pa'ia wiogu yu'ure ī'amasīwī.  
Tojo weegu yu'u Jesú me'rā wiogu ya wi'i po'peapu  
sājāawū. <sup>16</sup> Pedro pe'le sopepu tojanu'cāwī. Cū tojo

weecā ī'agū, yu'u sope co'tego me'rā ucū, cūrē pijisōrōwū.

<sup>17</sup> Be'ropu co Pedore sērītiña'wō:

—¿Mu'u sī'i me'rācjū mejēta niti?

Pedro core niwī:

—Niwe'e, niwī.

<sup>18</sup> Pūrō yusuwu. Tojo weerā ti wi'i da'racoterā, tojo  
nicā surara pecame'e wījāwā. Na ti me'e sumutopu sō'-  
manu'cūburowā. Pedro quē'rā na me'rā sō'magū wa'awī.

*Pa'ia wiogu Jesure sērītiña'que ni'i*

*(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)*

<sup>19</sup> Pa'ia wiogu Anás Jesure sērītiña'cu niwī:

—¿Noanojō niti mu'u bu'erā? ¿Ñe'enojōrē mu'u bu'eti  
narē? nicu niwī. <sup>20</sup> Jesú cūrē yu'ticu niwī:

—Yu'u nipe'tirā tu'oropu bu'ewu. Judío masā nerēse  
wi'seripu, tojo nicā Ō'acū wi'i judío masā nerēwuaropu

bu'ewu. Ya'yioropu bu'etiwu. <sup>21</sup> ¿De'ro weegu yu'ure sērītiña'ti? Āpērā yu'ure tu'o'cārārē sērītiña'ña. Na masīsama. Na mu'urē wererāsama, nicu niwī Jesú.

<sup>22</sup> Jesú tojo nicā tu'ogū, ni'cū Ō'acū wi'i co'tegū surara Jesú ya diapoare paacu niwī. Cūrē nicu niwī:

—¿De'ro weegu tojo yu'titi pa'ia wiogūre?

<sup>23</sup> Jesú cūrē nicu niwī:

—Yu'u ña'arō nica be'ro “Te bu'iri paapu. Te ña'a ni'i”, niña. Añurō nica be'roma ¿de'ro weeacju yu'ure paati? nicu niwī Jesú.

<sup>24</sup> Be'ro Anás Jesure du'teno'cure tja pa'ia wiogu Caifá tiropu o'ówī.

*Pedro nisoonemo'que ni'i*

*(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

<sup>25</sup> Tojo weeri cura Pedro pecame'e sumuto sō'manu'cūwī. Topu nirá cūrē sērītiña'wā:

—¿Mu'u s'i me'rācjū mejēta niti?

Pedro narē niwī:

—Niwe'e.

<sup>26</sup> Be'ro ni'cū pa'ia wiogūre da'racotegu, Pedro cū o'mepero dutepā'rē'cu acaweregu Pedore niwī:

—Yu'u mejēpu mu'urē olivo ote'caropu cū me'rā nicā ī'apu.

<sup>27</sup> Pedro apaturi nisoowī. Tojo nica be'ro cārē'quē uuwī.

*Jesure Pilato romano masā wiogu tiropu na mia'que ni'i*

*(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)*

<sup>28</sup> Be'ro Jesure Caifá ya wi'ipu ní'cure Pilato ya wi'ipu miawā. Bo'rearopu weewu. Judío masā wiorā ti wi'ipure sājāatiwā. Ti wi'ipure sājāarā, Pascua bosenu mu ba'awuasere ba'atibopā. Pilato judío masū nitimi nise bu'iri na bu'iritirā tu'oña'bopā. Tojo weerā cū ya wi'ire sājāatiwā. <sup>29</sup> Na sājāaticā ī'agū, Pilato na me'rā ucūgū wijaatiwī. Narē niwī:

—¿Musã ã'rĩrẽ ñe'enojõ weresãrã weeti?

<sup>30</sup> Na cūrẽ niwã:

—Cũ ña'arõ weeticãma, mu'u tiro cūrẽ miititiboapã.

<sup>31</sup> Na tojo yu'ticã tu'ogu, Pilato niwĩ:

—Cūrẽ miaña. Musãrẽ dutironojõta musã basu beserã wa'aya.

Judío masã wiorã cūrẽ niwã:

—Ûsã judío masã ne ni'cũ masūrẽ “Wějẽña” nímasĩti-sa'a, niwã.

<sup>32</sup> Titapure romano masã wiogu masã ña'arãrẽ na wějẽdutarẽ curusapu paabi'pecũcãrã niwã. Tojo weero Jesú toduporo ní'que queoro wa'awu. Cũ “Yu'ure mu'muarõpu tuumorõnũ'cõrãsama”, niwĩ. <sup>33</sup> Pilato Jesure piji, cũ ya wi'ipũ majãmisãjãawĩ. Jesure sërĩtiña'cu niwĩ:

—¿Mu'uta niti judío masã wiogu?

<sup>34</sup> Jesú yu'ticu niwĩ:

—¿Mu'u basu mu'u wãcũrõ me'rã sërĩtiña'ti? o ¿ãpẽrã mu'urẽ wereati?

<sup>35</sup> Pilato cūrẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weegu yu'u masĩbosau? Yu'u judío masũ mejeta ni'i. A'topure mu'u ya di'tacjãrã judío masã, tojo nicã pa'ia wiorã mu'urẽ miitiamã. ¿De'ro weeati mu'u?

<sup>36</sup> Jesú nicu niwĩ:

—Yu'u a'ti nucũcãcjũ wiogu niwe'e. Yu'u tojo nicãma, judío masã wiorãrẽ o'odutitirã yu'ure siruturã a'mequẽboapã. Yu'u apesecjũ wiogu ni'i.

<sup>37</sup> Cũ tojo nicã tu'ogu, Pilato nicu niwĩ:

—¿To pũricãrẽ mu'u wiogu niti?

Jesú cūrẽ nicu niwĩ:

—Mu'u nĩrõnojõta yu'u wiogu ni'i. Yu'u diacjũ cjasere weregũ a'topũ a'ti, bajuawu. Nipe'tirã diacjũ cjasere uarã, yu'u ucũsere tu'oma.

<sup>38</sup> Pilato cūrẽ nicu niwĩ:

—¿Ñe'enojõ nirõ nisasa'a diacjũ cjase? nicu niwĩ.

“Jesure wějērōña'a” ní'que ni'i  
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Pilato Jesure sērītiña'ca be'ro judío masã wiorã me'rã ucũgũ wijaaticũ niwĩ tja. Narẽ niwĩ:

—Yũ'ũ cūrẽ ne bu'iri bocatiasũ. <sup>39</sup> Mũsã weewhase a'tiro ni'i. Pascua bosenũmũ nicã bu'iri da'reri wi'ipũ nigũrẽ yũ'ure du'uwĩrōdutisa'a. ¿Mũsã cūrẽ judío masã wioğure du'uwĩrōcã ɥasari?

<sup>40</sup> Cũ tojo nicã tu'orã, na pũrō caricũwã:

—Cūrẽ ne du'uwĩrōticã'ña. Barrabá pe'ere du'uwĩrōña, niwã. Barrabá ña'arō weeri masũ niwĩ.

## 19

<sup>1</sup> Masã “Barrabáre du'uwĩrōña” ni caricũcã tu'ogũ, Pilato Jesure tãrãdutiwĩ. <sup>2</sup> Surara ni'cã be'to pota me'rã wéeca be'tore cũ dupoapure peocãrã niwã. Apero, ni'cãrō su'tiro wioğũ sãñarōnojō sō'a ñibocurerore sãacãrã niwã. <sup>3</sup> Be'ro cũ pu'to wa'a, cūrẽ bujicã'rã, a'tiro nicãrã niwã:

—Judío masã wioğure añurō wa'ato. Tojo nírãta, cũ diapoare paamũjãcãrã niwã.

<sup>4</sup> Pilato po'peapũ ní'cũ wijaatiwĩ tja. Masãrẽ niwĩ:

—Yũ'ũ cūrẽ ne cã'rōacã bu'iri bocatiasũ. Tojo weegũ mũsã tiropũ pijiwijaatigũti. Mũsã ñ'arãsa'a, niwĩ.

<sup>5</sup> Be'ro Jesú wijaatiwĩ. Cũ pota be'tore pesawĩ. Wioğũ su'tiro surara o'o'carore sãñawijaatiwĩ. Cũ wijaatãca be'ro Pilato masãrẽ a'tiro niwĩ:

—Ñ'aña. Ñ'ri nimi.

<sup>6</sup> Pa'ia wiorã, ãpērã Õ'acũ wi'i co'terã surara cūrẽ ñ'arã, pũrō caricũwã:

—Cūrẽ curusapũ paabi'pe wějẽña, ni caricũwã.

Pilato narẽ niwĩ:

—Mũsã basu cūrẽ curusapũ paabi'pe wějẽrã wa'aya. Yũ'ũ cūrẽ ne cã'rōacã bu'iri bocatisa'a, niwĩ.

<sup>7</sup> Judío masã wiorã cūrẽ niwã:



—Cũ “Yũ'u Ō'acũ macũ ni'i”, niwĩ. Ũsãrẽ duti'que tojo ucũgũnojõrẽ wẽjẽduti'i, niwã.

<sup>8</sup> Pilato cũ “Ō'acũ macũ ni'i” nisere tu'ogu, nemorõ uiwĩ. <sup>9</sup> Be'ro Jesure pijisãjãa, cũrẽ sërĩtiña'cu niwĩ tja:

—¿No'ocjũ niti mu'u?

Jesú cũrẽ ne yu'titicu niwĩ.

<sup>10</sup> Cũ yu'titicã ï'agũ, Pilato cũrẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weegu yu'ure yu'tiweti? ¿Mu'u masĩweti? Yũ'u mu'urẽ du'uwĩrõgũ, du'uwĩrõmasĩ'i. Wẽjẽdutigu quẽ'rã, wẽjẽdutimasĩ'i, nicu niwĩ.

<sup>11</sup> Jesú cũrẽ nicu niwĩ:

—Ō'acũ mu'urẽ cã'mota'acã, mu'u tojo weemasĩi-boapã. Tojo weegu yu'ure mu'u tiropu o'o'cu mu'u nemorõ bu'iritimi, nicu niwĩ.

<sup>12</sup> Cũ tojo nicã tu'ogu, Pilato Jesure “¿De'ro wee cũrẽ yu'u du'uwĩrõgũsariba?” nicu niwĩ. Cũ tojo weesĩ'rĩcã ï'arã, judío masã wiorã pũrõ caricũwã:

—Mu'u cũrẽ du'uwĩrõgũ, romano masã wiogu me'rãcjũ nisome. No'o ni'cũ “Yũ'u judío masã wiogu waro ni'i” nigũnojõ romano masã wiogure yu'rũnũ'cãgũ weemi. Cũ me'rãcjũ nitimi, ni caricũwã.

<sup>13</sup> Na tojo nicã tu'ogu, Pilato Jesure na ùtã me'rã yéeca papu pijiwijaadutiwĩ. Hebreo ye me'rã Gabata wãmetiwu. Topu Pilato masãrẽ besewuawĩ. Tojo weegu cũ topu dujiwĩ. <sup>14</sup> Titare ni'cã nũmu du'sawu Pascua bosenuwu wa'atji duporo. Dajaritero wa'tero niwũ. Pilato topu dujigu, judío masã wiorãrẽ niwĩ:

—Musã wiogure ï'aña.

<sup>15</sup> Na caricũnemowã:

—Cũrẽ wẽjẽña. Curusapu paabi'pe wẽjẽña, niwã.

Pilato niwĩ:

—Yũ'u musã wiogure curusapu paabi'pe wẽjẽdutigusami, ¿ni wãcũmiti?

Pa'ia wiorã cūrẽ niwã:

—Ūsã wioḡu ni'cũta romano masã wioḡu waro nimi.

<sup>16</sup> Na tojo nicã tu'ogḡ, Pilato surarare Jesure curusapḡ wējẽdutigḡ o'owĩ. Be'ro na cūrẽ miawã.

*Na curusapḡ paabi'pe'que ni'i*

*(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)*

<sup>17</sup> Jesú na “Masã boaweeca dḡpoa” nirõpḡre wa'agḡ, curusare wḡawã'cãwĩ. Hebreo ye me'rã Gólgota wãmetiwḡ.

<sup>18</sup> Topḡ cūrẽ curusapḡ paabi'pewã. Āpẽrã pḡarã quẽ'rãrẽ tojota weewã. Jesure na deco nḡ'cõwã. Āpẽrã pe'ere, ni'cūrẽ diacjũ pe'e, apĩrẽ cũpe pe'e nḡ'cõwã. <sup>19</sup> Pilato Jesú dḡpoa bu'i curusapḡ cũ oja'quere õ'odutiwĩ. A'tiro ojano'wũ: “Jesú Nazarecjũ judío masã wioḡu nimi.” <sup>20</sup> Te oja'que hebreo ye, griego ye, latín ye me'rã niwũ. Jesure paabi'pe'caro macã pḡ'to niwũ. Tojo weerã pãjãrã judío masã tere bu'ewã. <sup>21</sup> Pilato oja'quere bu'erã, pa'ia wiorã cūrẽ nicãrã niwã:

—Mḡ'ḡ “Judío masã wioḡu nimi”, ni ojatiboapã. A'tiro pe'e ojaboapã. “Cũ ‘Judío masã wioḡu ni'i’, niami”, niboapã.

<sup>22</sup> Pilato narẽ niwĩ:

—Yḡ'ḡ ojasĩ'rĩ'caronojõ ojatojapḡ. Dḡcayusome majã.

<sup>23</sup> Be'ro ba'paritirã surara Jesure paabi'pe'cãrã cũ ye su'tire seeneowã. Seeneo, nãnu'cũ dḡcawaawã. Cũ ya su'tiro docacjãrõ deroa'mesḡ'oya marĩwũ. <sup>24</sup> Tojo weerã surara a'merĩ niwã:

—A'tore tũ'rẽticã'rã. Mejõ nĩbocaperã. ¿Noa a'tore wapata'arosarito? niwã.

Na tojo weecã, Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩpḡ oja'que queoro wa'awḡ. A'tiro ojano'caro niwũ: “Yé su'tire dḡcawaawã. Tere nĩbocaperã wapata'awã.” A'te nĩ'caronojõta surara weewã.

<sup>25</sup> Jesú ya curusa pu'to a'ticurã numia niwã. Cũ paco, cũ magõ María Cleofas numo, tojo nicã María Magdalena niwã. <sup>26</sup> Jesú cũ pacore, tojo nicã yu'u Juã cũ uputu ma'ino'gũ co tiro nu'cũcã i'agũ, core niwĩ:

—Ma'u, ã'rĩ mu'u macũ nimi.

<sup>27</sup> Be'ro yu'ure niwĩ:

—Yu'u pacore mu'u paco weronojõ cõoya. Toó tojamo mu'u paco, niwĩ Jesú.

To be'ro core ya wi'ipũ miitojaawũ.

*Jesú wẽrĩ'que ni'i*

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

<sup>28</sup> Jesú cũ pacore co'tedutica be'ro “Nipe'tise yu'ure weeduti'quere tu'aja'a”, niwĩ. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu oja'que wa'ato nĩgũ Jesú a'tiro niwĩ:

—Acowõosa'a.

<sup>29</sup> Topũ ni'cãrũ vino pi'ase poseyetjũ dujiwũ. Tojo weerã surara ni'cã si'tia mii ñamiowã. Ñamio, hisopo wãmetiri siti dũpũpũ ti si'tiare dũ'reõ'o sĩomorõwã Jesú tiropũ. <sup>30</sup> Cũ tere si'rĩwĩ. Be'ro niwĩ:

—Nipe'tise tu'ajatoja'a.

Cũ tojo nĩca be'ro cũ dũpoa paamu'rĩyoja, wẽrĩa wa'awĩ.

*Jesure na ñosẽ'que ni'i*

<sup>31</sup> Jesú cũ wẽrĩcaterore ni'cã numũ Pascua bosenuũ wa'atjo dũ'sawũ. Ti bosenuũ sauru judío masãrẽ soodutĩca numũ bosenuũjo waro nicaro niwũ. Ti numũrẽ wẽrĩ'cãrã curusapu nicã judío masã wiorã uaticãrã niwã. Tojo weerã na Pilato tiropũ wa'a, cũ yarã surarare narẽ maata wẽrĩato nĩrã na ye ñecãrĩrẽ paanu'aduticãrã niwã. Be'ro na upũre miidijoo, aperopũ miaduticãrã niwã. <sup>32</sup> Tojo weerã surara ni'cũrẽ paanu'amũ'tãwã. Be'ro apĩ quẽ'rãrẽ tojota weewã. <sup>33</sup> Jesúma wẽrĩ'cupũre i'lawã. Tojo weerã cũma paanu'atiwã.

<sup>34</sup> Mejõ dia'cũ ni'cũ surara Jesure paatipa'mapũ ñosẽwĩ. Cũ tojo weecã, dí aco me'rã o'maburowũ. <sup>35</sup> Yũ'a a'tere ñ'awũ. Diacjũta ni'i. Musã quẽ'rã a'tere ẽjõpeoato nígũ musãrẽ were'e. <sup>36</sup> A'te Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ nírõnojõta wa'ato nírõ tojo wa'awũ. A'tiro ojano'wũ: “Cũ ye õ'arĩ ne ni'cã õ'a paanu'aña marĩrõsa'a.” <sup>37</sup> Apero Õ'acũ ye queti oja'caro quẽ'rãrẽ a'tiro niwũ: “Na cãmida're'cũpũre ñ'arãsama”, ni ojano'wũ.

*Jesure na siosõrõcũuo'que ni'i*

*(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)*

<sup>38</sup> Jesú wẽrĩca be'ro José Arimatea wãmetiri macãcjũ Pilatore Jesú ya upũre sẽrĩcũ niwĩ. José Jesure ẽjõpeogu niwĩ. Cũ judío masã wiorãrẽ uigu, ya'yioropũ ẽjõpeo nisetica'cũ niwĩ. Pilato “Jau, Jesú ya upũre miaña”, nicã tũ'ogu, cũ ya upũre miidijowĩ. <sup>39</sup> Nicodemo todũporo ñamipũ Jesú me'rã ucũgũ eja'cũ quẽ'rã peje treinta kilos u'mũtise miiejawĩ. Te u'mũtise a'te niwũ. Mirra áloe me'rã morẽ'que niwũ. <sup>40</sup> Na pũarã José, Nicodemo su'tiro añurĩ casero u'mũtise wa're'que caseri me'rã Jesú ya upũre omawã. Judío masã wẽrĩ'cãrãrẽ yaarã weewãaronojõta weewã. <sup>41</sup> Jesure paabi'pe'caro pu'to otese ote'caro niwũ. Te ote'caro deco ni'cã masãpe na ẽtãgãpũ se'eca tuti niwũ. Ti pe ne ni'cãti wẽrĩ'cãrãrẽ siosõrõcũuno'ña marĩwũ. <sup>42</sup> Topũ Jesure miaa, ti pepũ siosõrõcũuowã. Na tojo weeri cura mujĩpũ sãjãrĩ curapũ niwũ. Judío masã na da'radutitica nũmũ sãjãrõpũ weewũ. Tojo weerã ti pe pu'toacã niyucã, topũ siosõrõcũuowã.

## 20

*Jesú cũ masã'que ni'i*

*(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)*

<sup>1</sup> Soorinũmũ nicã bo'rease dũporo María Magdalena Jesú masãpepũ wa'aco niwõ. Ti pere bi'acaga ẽtãgã

apeseꝑu cũñacã í'aco niwõ. <sup>2</sup> Tojo weego ùsã tiropu omatojatico niwõ. Ûsãrẽ niwõ:

—Marí wiogure apeseꝑu miacãrã niama. ¿No'opu miarã miasapã?

<sup>3</sup> Co tojo nicã tu'orã ùsã, Simó Pedro, yu'u cũrẽ yaa'caropu wa'awu. <sup>4</sup> Ûsã topu wa'arã, yu'u Pedro nemorõ omamũñawũ. Tojo weegu yu'u cũ duporo ejawu. <sup>5</sup> Topu eja, ti pepu mu'rĩ'asõrõwũ. Topu cũrẽ oma'que caseri pesawu. <sup>6</sup> Be'ropu Pedro buaejawĩ. Cũa diacjũ sãjãa wa'awĩ. Cũ quẽ'rã te su'tire í'awĩ. <sup>7</sup> Apero Jesure na diapoapu na omáca casero quẽ'rã niwũ. Apeye me'rã nitiwu. Aperopu tuupe'eca casero pesawu. <sup>8</sup> Yu'u quẽ'rã ti tutipure sãjãawũ. Nipe'tise te caserire í'agũ, ãjõpeowu. <sup>9</sup> Ûsã Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩ cjasere Jesú wẽrĩ'cõpu masãgũsami nisere titare masítiwu. <sup>10</sup> Ûsã ti pere í'aca be'ro ùsã ya wi'ipu dajatojaawu.

*Jesú María Magdalenarẽ* bajua'que ni'i  
(Mr 16.9-11)

<sup>11</sup> María Magdalena pe'e ti pe sumutopu utigo tojaque'awõ. Co utigota, ti pepu yu'u'asõrõco niwõ. <sup>12</sup> Tojo í'asõrõgõ, puarã su'ti butise sãñarã Õ'acũrẽ wereco'terãrẽ í'aco niwõ. Na Jesure cũu'caropu dujicãrã niwã. Ni'cũ cũ dupoa ní'caropu, apĩ cũ du'pocãrĩ ní'caro pe'e dujicãrã niwã. <sup>13</sup> Na core sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weego mu'u utiti?

Narẽ nico niwõ:

—Yu'u wiogure mia wa'apã. ¿No'opu miarã miasapã?

<sup>14</sup> Co tojo níca be'ro apero pe'e majãmi'aco niwõ. Tojo weemigõ, Jesú co tiro nu'cũcã í'aco niwõ. “Jesúta nimi”, ni í'amasítico niwõ. <sup>15</sup> Jesú core sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿De'ro weego mu'u utigo weeti? ¿Noarẽ a'mati? nicu niwĩ.

“Ā'rī ote'quere co'tegũ nisami” ni wăcũgō, a'tiro nico niwō:

—Mu'u cūrē mia'cu, wereya. ¿No'opu cūati? Yu'u cūrē miagōti, nico niwō.

<sup>16</sup> Jesús core “María”, nicu niwī.

Co majāmī'aquejo, nico niwō:

—Rabboni.

Hebreo ye me'rā “Yu'ure bu'egu” nisī'rīrō wee'e.

<sup>17</sup> Jesús core nicu niwī:

—Du'luya yu'ure. Yu'u pacu tiropu mujāatiapu yujupu. Yu'ure ějōpeorārē werego wa'aya. “A'tiro niami”, niña. “Cũ, cũ pacu Ō'acũ tiropu 'Wa'agu wee'e', niami.” “Ō'acũ yu'u pacu, tojo nicā musā pacu nimi.’ Apeye quē'rārē ‘Yu'u wiogu nimi. Tojo nicā musā wiogu nimi’, niami”, niña, nicu niwī.

<sup>18</sup> Cũ tojo nicā tu'ogo, María Magdalena ũsā cũ bu'erārē werego etawō. Co cūrē ĩ'a'quere, cũ core ní'quere werewō.

*Jesú cũ bu'erārē bajua'que ni'i*

*(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

<sup>19</sup> Tojo wa'áca nũmu soorinũmu niwũ. Ti nũmu ñamipu ũsā cũ bu'erā ní'cārā nerēwũ. Ũsā judío masā wiorārē uirā, añurō bi'asājā wa'awũ. Ũsā topu nirī cura Jesú ũsā decopu bajuawī. Ũsārē añudutiwī:

—Musā ejeripō'rārīpu ejerisājāse niato, niwī.

<sup>20</sup> Cũ tojo níca be'ro cūrē paabi'pe'quere, cūrē ñosē'carore ĩ'owī. Ũsā cūrē ĩ'arā, pūrō e'catiwn. <sup>21</sup> Cũ ũsārē ninemowī tja:

—Musā e'catise me'rā niña. Yu'u pacu o'ó'caronojōta yu'u quē'rā yé quetire weredutigu musārē o'ó'o.

<sup>22</sup> Be'ro cũ ũsārē putipeo, niwī:

—Musā Espiritu Santure cuoya. <sup>23</sup> Musā ãpērā na ña'arō wee'quere acobojocā, na bu'iri marīrā tojarásama. Musā narē acobojoticā, na acobojono'tirásama, niwī Jesú.

*Jesú Tomárẽ* bajuase ni'i

<sup>24</sup> Tomás ñsã me'rãcǵũ Jesú bu'egũ “Su'rua'cu” na ni-no'gũ Jesú ñsã tiropũ bajuácaterore marĩwĩ. <sup>25</sup> Be'ro cũ dajacã, ñsã cũrẽ niwũ:

—Marĩ wioǵure ĩ'apũ, niwũ.

Tomás pe'e ñsãrẽ niwĩ:

—Yũ'ũ cũ omocãpũ paabi'pe'que peripũ sĩosõrõĩ'a-timigũ, ějõpeosome. Tojo nicã cũrẽ ñosẽ'caropũ ya omopicare sĩosõrõĩ'atigũ, ějõpeosome. Sĩosõrõĩ'ato-jagupũ, ějõpeoguti, niwĩ.

<sup>26</sup> Ni'cã semana Jesú ñsãrẽ bajuáca be'ro ñsã apaturi nerẽwũ. Titare majã Tomás quẽ'rã ñsã me'rã niwĩ. Ti wi'i cjase soperi bi'acã'no'wũ. Tojo nimicã, Jesú ñsã decopũ bajuawĩ. Ñsãrẽ añudutiwĩ:

—Mũsã ejeripõ'rãrĩpũ ejerisãjãse niato, niwĩ.

<sup>27</sup> Be'ro Tomárẽ niwĩ:

—Ĩ'aña yé omocãrĩrẽ. Mũ'ũ omopicare na yũ'ũre paabi'pe'que peripũ sĩosõrõña. Yũ'ũre paatipa'mapũ na ñosẽ'caropũre mũ'ũ ya omopicare sĩosõrõña. ějõpeose moogũ niticã'ña. Yũ'ũre ějõpeoya.

<sup>28</sup> Cũ tojo nicã tu'ogũ, Tomás niwĩ:

—Jesú, yũ'ũ wioǵũ, mũ'ũ Õ'acũ ni'i.

<sup>29</sup> Jesú cũrẽ niwĩ:

—Tomás, mũ'ũ yũ'ũre ĩ'atojagupũ, ějõpeo'o. Yũ'ũre ĩ'atimirã ějõpeocã pe'ere, nemorõ añu'u.

*Jesure* ějõpeodutigũ a'ti pũrĩrẽ oja'a nise ni'i

<sup>30</sup> Jesú ñsã ĩ'orõpũ peje apeyenojõ weẽ'lowĩ. Te nipe'tise yũ'ũ a'ti pũrĩpũre ojawe'e. <sup>31</sup> Yũ'ũ a'ti pũrĩpũ Jesú ni'cãrẽ cũ weẽ'o'quere oja'a. Mũsãrẽ Jesú Õ'acũ bese'cu cũ macũ nimi nisere ějõpeodutigũ oja'a. Tojo nicã cũrẽ ějõpeorã catinu'cũato nĩgũ tojo wee'e.

## 21

*Jesú apaturi cū bu'erārē bajua'que ni'i*

<sup>1</sup> Be'ro Jesú Tiberia wāmetiri ditara sumutopu ũsārē apaturi bajuwī. A'tiro wa'awu. <sup>2</sup> Ũsā topure nirá a'ticurā niwū: Simó Pedro, Tomás “Su'rua'cu” na nigú, tojo nicā Natanae Galilea di'tacjū Caná wāmetiri macácjū. Āpērā quē'rā ũsā puarā Zebedeo pō'rā niwū. Tojo nicā āpērā puarā Jesú bu'erā ninemowā.

<sup>3</sup> Ũsā topu nirī cura Simó Pedro ũsārē niwī:

—Wa'i wējēgū wa'aguti.

Ũsā cūrē niwū:

—Ũsā quē'rā wa'arāti, niwū.

Ũsā wa'a, yucusupu mujāsājāwū. Ti ñamirē wa'i wējēbo'reamiwū. Ne wējētīcāti.

<sup>4</sup> Bo'reque'awā'cātiri cura Jesú ti ditara sumutopu bajuwī. Ũsā cūrē i'amasītiwu. <sup>5</sup> Cū ũsārē niwī:

—¿Wējēati? niwī.

—Wējētiasu, niwū.

<sup>6</sup> Ũsā tojo nicā tu'ogu, ũsārē niwī:

—Diacjū pe'e doqueñoña musā wejecure. Tojo weerā wējērāsa'a. Cū dutironojōta weewu. Pājārā waro wējēwū. Ne wejecure wā'cōtīcāti. <sup>7</sup> Tojo wa'acā i'agū, yu'u Jesú uputu ma'ino'gū Pedore niwū:

—Marī wiogu nimi.

Yu'u tojo nicā tu'ogu, Simó Pedro su'tiro bu'icjārōrē wejesāñawī. Jesú tiropu wa'agu, doqueñojāwī.

<sup>8</sup> Ũsā pe'e yucusu me'rā sumutopu wa'ire wejenujāwū. Ũsā cien metros yoaro decopu pa'sawu. <sup>9</sup> Topu mujātarā, pecame'e cū wījāca me'erē i'awū. Ti me'epu ni'cū wa'i pū'onu'cōno'wū. Pá quē'rā niwū. <sup>10</sup> Jesú ũsārē niwī:

—Wa'i musā wējē'cārārē miitia.



<sup>11</sup> Cũ tojo nicã, Simó Pedro yucũsupũ mujãsãjãa, wa'ire wejemajãwĩ nucũporopũ. Wa'ĩ pacarã ciento cincuenta y tres sãjãawã. Ticurã pãjãrã sãjãamicã, wejecu tũ'rũtiwũ.

<sup>12</sup> Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Ba'arã a'tia.

Ũsã cũrẽ ĩ'amasĩrã, ne ni'cũpũta “¿Noanojõ niti mũ'u?” ni sãrĩtiña'ma'atiwũ. <sup>13</sup> Jesú pãrẽ ũsãrẽ etiwĩ. Wa'ĩ quẽ'rãrẽ etiwĩ.

<sup>14</sup> Jesú masãca be'ro puati ũsãrẽ bajuatojawĩ. Ni'cãrõacã me'rã ĩ'tiati wa'aro weewũ.

*Jesú Simó Pedro me'rã ucũ'que ni'i*

<sup>15</sup> Ũsã ba'aca be'ro Jesú Simó Pedore sãrĩtiña'wĩ:

—¿Simó, Joná macũ, mũ'u ã'rã yu'ruoro yu'ure ma'iyu'runu'cãti?

Pedro cũrẽ niwĩ:

—Ũũ, wiogũ, mũ'u masĩ'i yu'u mũ'urẽ ma'isere.

Jesú cũrẽ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ yu'ure ějõpeorãrẽ co'teya. Narẽ bu'eya.

<sup>16</sup> Apaturi Pedore sãrĩtiña'nemowĩ:

—¿Simó, Joná macũ, yu'ure ma'iti?

—Ũũ, mũ'u masĩ'i yu'u mũ'urẽ ma'isere.

Jesú niwĩ tja:

—To pũrĩcãrẽ yarãrẽ bu'eya. Narẽ co'teya.

<sup>17</sup> Apaturi ninemowĩ tja:

—¿Simó, Joná macũ, yu'ure mũ'u ma'iti?

Jesú ĩ'tiati cũrẽ sãrĩtiña'cã ĩ'agũ, Pedro pũrõ bujawetiwi. Cũrẽ niwĩ:

—Wiogũ, nipe'tisere mũ'u masĩ'i. Masĩ'i yu'u mũ'urẽ ma'isere.

Jesú cũrẽ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ narẽ bu'eya. Narẽ co'teya, niwĩ tja.

<sup>18</sup> Mũ'urẽ diacjũta nigũti. Mũ'u ma'mu nígũ, mũ'u uaro su'tirote sãña, mũ'u no'o wa'asĩ'rĩrõ wa'acũwũ. Be'ro

mɯ'u bɯɯ ẽjãgũ, mɯ'u ye omocãrĩrẽ sïomorõgũsa'a. Apĩ mɯ'urẽ su'ti sãa, mɯ'u wa'asĩ'rĩtiro miagũsami.

<sup>19</sup> Jesú tojo nígũ, Pedro cũ de'ro wa'a wẽriatjere nígũ, tojo niwĩ. Cũ wẽrise me'rã masã Õ'acũrẽ añurõ ucũrãsama nígũ, tojo niwĩ.

Be'ro Jesú cũrẽ niwĩ:

—Yɯ'ure ẽjõpeosirutunu'cũcã'ña.

*Jesú Juãrẽ* ma'i'que ni'i

<sup>20</sup> Be'ro Pedro majãmiĩ'agũ, yɯ'u na be'ro sirutucã ĩ'awĩ. Yɯ'u Jesú ma'ino'gũ niwũ. Yɯ'uta todɯporo ãsã ba'atuocatero “¿Noa mɯ'urẽ ĩ'atu'tirãpɯre o'orosari?” ni sẽrĩtiña'wũ. <sup>21</sup> Pedro yɯ'ure ĩ'agũ, Jesure sẽrĩtiña'wĩ:

—Wiogɯ, ã'rĩ warore ¿de'ro wa'arosari?

<sup>22</sup> Jesú cũrẽ niwĩ:

—Cũ maata wẽrĩcã, mɯ'u ye cjase mejẽta ni'i. Cũ yɯ'u apaturi a'tiri curapɯ catitɯocã quẽ'rãrẽ mɯ'u ye cjase mejẽta ni'i. Wãcũnũrũtigũta. Mɯ'u yɯ'ure sirutuya, niwĩ.

<sup>23</sup> Jesú tojo ní'quere tũ'orã, cũrẽ ẽjõpeorã yɯ'ure “Cũ ne wẽrĩsome” nise se'sa wa'awũ. Jesú yɯ'ure “Cũ wẽrĩsome”, nitiwĩ. A'tiro pe'e niwĩ: “Yɯ'u apaturi a'tiri curapɯ catitɯocã, mɯ'u ye cjase mejẽta ni'i”, niwĩ Pedrorẽ.

<sup>24</sup> Yɯ'u Juã ni'i. Yɯ'u ĩ'a'quere oja'a. Tojo weero “Diacjũta ni'i”, ni masĩno'o.

<sup>25</sup> Apeye Jesú weenemo'que peje ni'i. Yɯ'u tũ'oña'cã, cũ wee'quenucũ ojacãma, peje pũrĩ waro yɯ'rũoquejocã'bosa'a.

Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano  
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

### Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

